Protocol comarcal d'actuació davant les violències sexuals en espais públics d'oci

Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre | 2020

Generalitat de Catalunya
Agència Catalana de la Joventut

Consell Comarcal
Ribera d'Ebre

Finançat amb càrrec als crèdits rebuts del Ministerio de la Presidencia, Relaciones con las Cortes e Igualdad, a través de la Secretaria de Estado de Igualdad.

Coordinació del treball

Coordinació Territorial de Joventut a Terres de l'Ebre . Agència Catalana de la Joventut
Àrea de Serveis a les persones. Consell Comarcal Ribera d'Ebre

Autoria

Observatori Noctàmbul@s. FSC.

Aquest protocol s'ha elaborat gràcies al Programa d'Assessorament a ens locals: Protocols de prevenció de violències masclistes i sexuals en l'oci nocturn de l'Agència Catalana de la Joventut en el marc del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.

Ribera d'Ebre, Novembre 2020

ÍNDEX

ÍNDEX 3
1. Presentació 5
1.1 Exposició de motius 7
1.2 Persones participants 8
1.3 Objectius del Protocol 9
1.4 Metodologia 10
1.5 Requisits per implementar el Protocol 11
1.6 Aproximació a les violències sexuals en espais festius 12
2 Protocol d'actuació 16
2.1 Introducció 17
2.2 Principis del Protocol 18
2.3 Adhesió d'entitats al Protocol 19
2.4 Festes on s'ha d'implementar el Protocol 20
2.5 Actors, rols i responsabilitats 21
2.6 Prevenció i Sensibilització 22
2.6.1 Punt Lila-Arc Iris informatiu 23
2.6.2 Campanya de Sensibilització i Manifest 24
2.6.3 Formacions 27
2.6.4 Espais i entorns de festa 28
2.6.5 Programació 29
2.6.6 Reunions prèvies i posteriors 29
2.7 Detecció 30
2.8 Actuació i Atenció 33
2.8.1 Punt Lila-Arc Iris d'atenció 33
2.9 Recuperació i Reparació 35
2.10 Circuit de suport per agressions LGTBIfòbiques 36
2.11 Grup de Seguiment i Avaluació 37
3 Circuit d'actuació 40
Pla d'actuació 51
4 Bibliografia 55
5 Annex (I) 57
Fitxa 1. Manifest del Protocol 58
Fitxa 2. Llistat de festes populars i esdeveniments a la Ribera d'Ebre 58
Fitxa 2. Llistat d'accions recomanades 59
Fitxa 3. Llistat dels referents integrants de la Comissió a Seguiment 60

Fitxa 3: Recull de recursos per programació 60
Fitxa 4: Exemples d'agressions 61
Fitxa 5: Full informatiu per les persones agredides 62
Fitxa 6: Publicacions comunicats públics ajuntaments 63
Fitxa 7: Annex als contractes de grups de música i Dj's 65
Fitxa 8: Serveis d'atenció i recuperació al territori 65
Fitxa 9: Document de registre de casos i document de cessió de dades personals 67
6 Annex (II) 69
Índex diagnosi 71
1. presentació 72
2. Plantejament de la Diagnosi 73
3. METodologia 74
4.Anàlisi documental 75
5. Entrevistes a informants clau 78
5.1. Resultats de les entrevistes 79
6. Comissió Participativa 83
7. Enquesta 86
7.2. Espais festius: festes populars i locals oci nocturn 89
7.3. Mobilitat i espai públic 95
7.4. Percepció de les violències 100
7.5. Violències sexuals presenciades als espai festius 105
7.6. Violències sexuals viscudes 109
7.7. Violències sexuals exercides 115
7.8. Actuació davant violències sexuals 117
8. Conclusions 122
9. Bibliografía 125

1. PRESENTACIÓ

> Exposició de motius
> Persones participants
> Objectius del protocol
> Metodologia
> Requisits i compromisos
> Aproximació a les violències sexuals en espais festius

Presentació

L'estiu de 2019 vam rebre una interessant proposta de la mà de la Coordinació de Joventut a les Terres de l'Ebre: fer un estudi a la Ribera d'Ebre amb l'objectiu de generar un **Protocol comarcal d'actuació davant les violències sexuals en espais públics d'oci**

El Protocol comarcal d'actuació davant les violències sexuals en espais públics d'oci es va iniciar amb la proposta de la Coordinació de Joventut a les Terres de l'Ebre.

Davant la proposta, i conjuntament amb **l'Àrea de Serveis a les Persones del Consell Comarcal**, vam veure'n la potencialitat i la importància, donat l'augment generalitzat de la taxa de persones que pateixen aquest tipus de violència. La redacció d'aquest protocol i les línies de treball han vingut de la mà de **Noctàmbul@s**, una consultora amb experiència en aquest àmbit.

Són moltes les reunions que precedeixen la redacció d'aquest protocol amb **membres d'ajuntaments de la comarca, d'associacions i de riberencs i riberenques que hi han volgut dir la seva.** Són moltes les hores d'anàlisi i molts els objectius marcats i les línies acordades per treballar, però ara, que el tenim a les mans, serà una bona estratègia a seguir per tal d'incidir en la millora de la situació de les persones que pateixen violència sexual o que senten por quan tornen a casa.

Referents de l'Àrea de Serveis a les Persones del Consell Comarcal amb la consultora Noctàmbul@s han liderat el procés d'elaboració del Protocol.

Us convidem a llegir el protocol, a fer un cop d'ull a les propostes d'actuació i autorevisar-nos tots plegats per aconseguir un **futur lliure de violències masclistes a la Ribera d'Ebre.**

S'ha treballat amb la participació d'ajuntaments, associacions i de riberencs i riberenques a títol individual.

I tu, #Trobesquehohasfet? o #Trobesquehohasdit?

Consell Comarcal Ribera d'Ebre

Àrea de Serveis a les Persones
Consell Comarcal Ribera d'Ebre

1.1 Exposició de motius

Els darrers anys s'ha posat de manifest la **impunitat** en què es produeixen les **violències sexuals**, violències masclistes altament invisibilitzades i generalitzades, essent els **espais públics d'oci** un dels contextos en què la impunitat que gaudeixen es torna més puixant. Darrerament ha pres centralitat a l'agenda política la necessitat d'articular estratègies per fer-hi front.

Els col·lectius feministes de base fa anys que denuncien els comportaments masclistes als espais públics d'oci

Els **col·lectius feministes de base** fa anys que denuncien els comportaments masclistes en aquest espais, visibilitzant públicament les diferents manifestacions que prenen les violències sexuals, així com definint i endreçant les diferents formes de violències sexuals que s'hi manifesten.

L'Enquesta de Violència Masclista de Catalunya identifica l'alta incidència de violències sexuals als espais públics i d'oci

D'altra banda, **l'Enquesta de Violència Masclista de Catalunya** (Departament d'Interior, 2016) identifica els espais on s'han patit violències masclistes per part de no-parelles en el següent ordre segons percentatge de resposta total: **20,9% espais d'oci**; **18,3% espai públic**; **17,1% transport públic**; 12'5% casa; 11'9% feina; 7'3% xarxes socials; 5'5% altres; 3'3% una altra casa; 3'2% lloc d'estudis. I en la mateixa línia, més recentment, **la Macroenquesta Estatal de Violència envers la dona** (Delegación de Gobierno contra la Violencia de Género, 2019), assenyala els **espais públics, 32,0%;** els **espais d'oci, 17,8%** i el **transport públic, 8,0%** com el segon, tercer i quart lloc on s'han patit violències sexuals per part de no-parelles

Les dades fan palesa la necessitat de posar la mirada i definir estratègies sobre els espais públics i d'oci per combatre l'alta concentració de fets constitutius de violència masclista (sexual) que han patit les dones en aquests espais.

Un dels **instruments** sorgits per combatre les violències sexuals als espais festius té el seu **origen als col·lectius feministes** vinculats a espais autogestionats. Des d'aquests espais existeix una trajectòria i coneixement en l'elaboració de **Protocols d'abordatge de les violències sexuals als espais festius**. En aquest sentit, les administracions, el personal tècnic i els càrrecs polítics, es troben en un clima de creixent sensibilització respecte a la importància del treball comunitari que apliqui la perspectiva de gènere per actuar davant aquestes manifestacions de violència en espais festius.

Els protocols que es promouen des d'una **perspectiva comunitària**, procuren interpel·lar i promoure la participació de persones que organitzen la festa, entitats del territori, col·lectius i associacions de dones i feministes, i col·lectius i persones LGTBI+.

Sabem que les **desigualtats de gènere**, les **violències sexuals**, les **discriminacions** a persones Lesbianes, Gais, Bisexuals, Trans, Intersexuals i, en general, persones amb identitats i expressions de gènere no normatives, no es podran revertir aquí en la seva totalitat. En aquests sentit, l'acció política, les Campanyes o els Protocols són un granet de sorra més en pro dels drets i de les llibertats de les persones que pateixen aquest tipus de discriminacions i violències.

Perquè ens estimem les festes populars i tradicionals, volem que siguin espais de llibertat, de gaudir, de qualitat i de respecte cap a totes les persones que en formen part

Les **festes populars** són espais molt arrelats i estimats al nostra territori, aportant precisament consciència i creació de teixit associatiu, producció cultural i artística. Per aquets motiu, perquè ens estimem les festes populars i tradicionals, volem que siguin **espais de llibertat**, de gaudir, de qualitat i de respecte cap a totes les persones que en formen part. Tothom ha d'estar convidat i sentir-se a gust a la festa. Les dones de totes les edats han de sentir-se bé a les festes, han de poder moure's amb llibertat i autonomia, sense por a patir agressions sexistes i les persones amb diversitats de preferències afectives i sexuals o d'expressions de gènere, han de poder mostrar-se i viure la festa amb normalitat sense por a ser jutjades o violentades.

1.2 Persones participants

El Protocol s'ha elaborat conjuntament amb moltes persones que han col·laborat en diversos moments del procés i a través de diferents canals. També ha estat possible gràcies a totes les dones dels **col·lectius feministes** i **persones LGTBI+** d'arreu, que han compartit els materials, les experiències i els documents necessaris per a l'elaboració de Protocols comunitaris.

Aquest treball ha estat possible gràcies a totes les dones dels col·lectius feministes i persones LGTBI+ d'arreu

Han participat en l'elaboració d'aquest Protocol:

Coordinació, redacció i dinamització

Equip Observatori Noctàmbul@s: Otger Ametller Gutiérrez (Coordinador Departament Prevenció FSC), Ana Burgos García (Coordinadora Observatori), Alexandra Casanovas Duch (Tècnica Noctàmbul@s), Roser Monsó Ramos (Tècnica Noctàmbul@s), Ivet Oriols Vadell (Coordinadora Consultoria), Laia Plaza Hernández (Tècnica Noctàmbul@s), Alicia Valdés Lucas (Tècnica Noctàmbul@s) i Pau Zabala Guitart (Tècnic Noctàmbul@s).

Tècnica Noctàmbul@s referent del Protocol de Ribera d'Ebre:
Amaya Iraultza Díez Rodríguez

Responsable Tècnica de Programes de Gènere a la Coordinació Territorial de Joventut a Terres de l'Ebre (Agència Catalana de la Joventut)
Judit Julià Hernández

Grup Motor

Teresa Agné. Vicepresidenta tercera i Consellera d'Atenció i Serveis a les Persones. Igualtat, Afers Socials i Salut (CCRE)
Alba Benedicto. Primera tinent d'alcalde i Regidora Participació Ciutadana, Joventut, Atenció a les persones, Sanitat, Cooperació, Polítiques de gènere (Tivissa)
Montserrat Barceló. Coordinadora del SIAD (CCRE)
Purificación Cervera Regidora Sanitat, Festes, Cultura, Habitatge, Joventut
Clara Colom. Orientadora educativa. Oficina Jove (CCRE)
Maria Font. Regidora Igualtat, Cultura, Comunicació i Joventut (Móra la Nova)
Maria Franquet. Regidora Cultura, Joventut i Igualtat (Riba-roja d'Ebre)
Mireia Grangé. Tècnica del Servei Comarcal de Joventut (CCRE)
Maria Teresa Lletí. Directora del Servei d'Intervenció Especialitzada de les TE (SIE)
Vera Llombart. Consellera Joventut (CCRE) i Regidora Igualtat i Participació-Medis comunicació (Flix)
Blanca López. Alcaldessa (Garcia)
Teresa Margalef. Regidora Informació i Turisme, Cultura i Fires, Festes (Benissanet)
Francesc Múrria. Vigilant municipal (Móra la Nova)
Josefina Pinyol. Tècnica del Servei Comarcal de Joventut (CCRE)
Bernat Puig. Tècnic d'Igualtat i del SAI LGTBI+ (CCRE)
Norma Pujol. Regidora Infància, Adolescència i Joventut - Educació - Via Pública (Flix)
Aida Roigé. Regidora Joventut i Igualtat (Ascó)
Marina Rojals. Alcaldessa. Governació, Protecció Civil, Urbanisme i Hisenda (Palma d'Ebre)

Protocols essencials:

- Protocol *Poble Sec feminista*.
- *Protocolo local de actuación ante las agresiones machistas que se manifiestan en espacios de ocio y festivos* del Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz.
- *Protocol d'abordatge de les agressions sexistes i LGTBIfòbiques als espais públics* de l'Ajuntament de Viladecans.
- *Protocol "No callem" contra les agressions i els assetjaments sexuals en espais d'oci nocturn privat*. Ajuntament de Barcelona.
- *Protocol de Joventut per a l'abordatge de la violència Masclista.* Agència Catalana de Joventut.
- *Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci*. Generalitat de Catalunya.

Judit Sancho. Referent Servei Atenció a Homes Joves de Terres de l'Ebre
Joan Vaqué. Tècnic Regidoria Afers socials (Móra d'Ebre)

Comissió Participativa

Associació de Joves "Sembrajoves" de Flix
Plataforma feminista Riba-roja
Associació de dones de Ginestar
Associació LGTBI "Les Arramblades" de Tivissa
Associació de Joves de Ascó
Associació LGTBI de Ribera d'Ebre
SAHTE. Servei d'Atenció a Homes- Terres de l'Ebre

A qui s'agraeix el temps i les aportacions que han fet possible el disseny del Protocol que segueix a continuació, així com a la resta de persones **entrevistades**, persones anònimes que han omplert els **qüestionari** i les que han participat a les **activitats** realitzades durant l'elaboració del Protocol.

1.3 Objectius del Protocol

L'**objectiu estratègic** d'aquest Protocol és el següent:

Reduir les violències sexuals als espais públics d'oci de la Ribera d'Ebre i promoure espais lliures de sexisme

Els **objectius operatius** del Protocol són els següents:

- Identificar les principals **violències sexuals** en espais, entorns festius a la Ribera d'Ebre i detectar necessitats per reduir-les.
- Definir **accions d'intervenció comunitàries** per reduir les violències sexuals als espais festius de la Ribera d'Ebre segons eixos de prevenció, detecció, actuació/atenció i reparació/recuperació.
- Millorar el **treball transversal** i **coordinat** entre els diferents agents i actors que interactuen i intervenen als espais festius de la Ribera d'Ebre.

1.4 Metodologia

Aquest Protocol s'ha realitzat a través de **metodologies participatives** aplicades en els moments de recerca d'informació, d'anàlisi de la situació, de comprensió de la realitat i de recull de propostes.

Una de les finalitats d'aquesta metodologia és **promoure la legitimitat democràtica**[1] a través de la implicació del personal tècnic de l'administració i les persones, entitats i col·lectius feministes de base en la presa de decisions. També s'ha procurat promoure que les persones que organitzen les festes participin al procés i es vinculin al Protocol.

Un dels objectius principals és promoure la legitimitat democràtica a través d'implicar en la presa de decisions a personal tècnic de l'administració i a persones i col·lectius de base

És important destacar que al llarg del procés s'ha realitzat una **enquesta** sobre percepció de les violències sexuals i dinàmiques d'oci, **entrevistes** a informants clau, **grups de treball participatius** amb població i personal tècnic i una **Comissió Política** amb càrrecs electes. A través de les tècniques de recerca aplicades i les aportacions recollides als grups de treball, s'ha recollit les dades necessàries per elaborar la Diagnosi, definir els eixos de treball i dissenyar el Protocol.

La Comissió Participativa està formada per població i entitats del municipi i és d'on han sorgit els eixos de treball i les propostes principals del Protocol

Tanmateix, s'ha considerat prioritari establir un **consens ideològic** per marcar els límits i les potencialitats basades en una **perspectiva de gènere** o **feminista**. S'ha procurat tenir en compte una mirada interseccional[2] de les desigualtats i també una perspectiva que impliqui i tingui en compte a les persones LGTBI+ com a agents vulnerabilitzats que pateixen les violències relacionades amb el gènere. En aquest sentit, al llarg del procés d'elaboració s'han dut a terme **accions formatives** en les sessions dels diferents grups de treball.

A nivell d'estructura organitzativa, s'han realitzat tres grups de treball: un **Grup Motor** format per personal tècnic i polític del diferents municipis, una **Comissió Participativa** formada per població en general que és d'on han sorgit els eixos de treball i les propostes principals del Protocol i una **Comissió Política** amb representants de l'Equip de Govern.

Aquest procés d'elaboració del Protocol s'ha estès al llarg de **10 mesos de treball**, iniciat el febrer de 2020 i finalitzat amb el lliurament del document final el mes de novembre del 2020.

Documents de referència:

- *7 pasos para construir un plan de abordaje de las violencias sexuales en espacios festivos. Guía de apoyo técnico para elaborar protocolos y planes frente a las violencias sexuales en espacios festivos y de consumo de drogas.* Observatori Noctàmbul@s.
- *Guia per dissenyar i executar processos participatius en l'àmbit municipal.* Guies breus de participació ciutadana, Generalitat de Catalunya.
- *Guia per a l'elaboració de Protocols davant les violències*

1 **Legitimitat democràtica**: Consens dels membres de la comunitat política institucional amb la societat civil per acceptar l'autoritat vigent i les decisions que finalment es prendran i s'implementaran. Per promoure aquest consens i la posterior obediència a l'autoritat, és fonamental el procés, els mecanismes i els requisits adoptats per tal que la societat civil es cregui que s'han de complir les lleis i les polítiques establertes per l'autoritat.

2 **Perspectiva interseccional**: És una mirada d'anàlisi de la realitat que entén que cada individu pateix opressió o ostenta privilegi en base a la seva pertinença a múltiples categories socials. És una mirada que integra les diferents formes de desigualtats que generen dominació, opressió i discriminació i que interaccionen amb les desigualats de gènere a la societat on vivim. Sobretot es té en compte, per exemple, les desigualats que afecten a persones LGTBI, a les de classe, d'ètnia, de diversitat funcional, de vellesa o de procedència.

sexuals ens espais públics d'oci. Sèrie Benestar i Ciutadania. Diputació de Barcelona.

- *Guia per incorporar la interseccionalitat a les polítiques locals.* Ajuntament de Terrassa.

1.5 Requisits per implementar el Protocol

Aquest Protocol està dissenyat perquè el seu desplegament s'executi de forma progressiva, amb una implementació activa, efectiva i transversal al llarg del temps.

Per aquest motiu, el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre es compromet a complir uns accions inicials que garanteixin la implementació del Protocol i el desplegament del Pla d'actuació de forma transversal als diferents àmbits d'actuació fixats.

Protocol està dissenyat perquè pugui desenvolupar-se a través d'una implementació activa i efectiva al llarg del temps

Les accions aprovades sorgeixen dels resultats de la Diagnosi[3] i dels diferents grups de treball: Comissió Política, Grup Motor i Comissió Participativa.

El llistat que s'exposarà a continuació, són les accions inicials del Protocol aprovades com a requisit per començar la implementació del mateix. A mesura que vagi passant el temps, el Consell Comarcal i Ajuntaments, conjuntament amb les entitats i a través del Grup de Seguiment, pot millorar i ampliar el Protocol i les accions del Pla d'actuació.

El Consell Comarcal, pot millorar i ampliar el Protocol i les accions del Pla d'actuació

ACCIONS INICIALS PER IMPLEMENTAR EL PROTOCOL	
Acció	Descripció
1. **Aprovació**	Aprovar el Protocol pel Ple Comarcal i adhesió dels municipis a la Comarca.
2. **Adhesió municipis**	Adhesió dels municipis al Protocol.
3. **Presentació**	Presentar públicament el Protocol.
4. **Campanya**	Implementar la Campanya comunicativa per donar a conèixer el Protocol.
5. **Recursos**	Garantir els recursos humans i econòmics necessaris per implementar el Protocol.
6. **Grup de Seguiment**	Formalitzar el Grup de Seguiment del Protocol.
7. **Adhesió Protocol d'Interior**	Adhesió de tots els municipis al Protocol de Seguretat del Departament d'Interior de la Generalitat.
8. **Adhesió Entitats**	Formalitzar i difondre el document d'adhesió al Protocol i de les condicions que implica.
9. **Requisits personal contractat**	Formalitzar com a requisit obligatori que el personal i empreses contractades per festes s'adequaran al Protocol, als seus principis i a les actuacions que se'n derivin.

3 L'informe de diagnosi complet es pot trobar com Annex II al present document.

10. Formacions obligatòries	Programar les formacions obligatòries en el marc del Protocol segons persones destinatàries: entitats, Agents detectors, personal Consell Comarcal i Ajuntaments (referents Protocol), personal sanitari, professorat primària i secundària i personal seguretat privada i pública.
11. Planificació dispositius de suport	Planificar i implementar els dispositius de suport al Protocol segons els graus d'implementació definits.

1.6 Aproximació a les violències sexuals en espais festius

Per entendre les dinàmiques en que es produeixen i manifesten les violències sexuals als espais públics d'oci cal situar la mirada, en primer lloc, en l'estructura de **desigualtats de gènere** fonamentades en un marc de relacions de poder **heteoropatriarcals**[4] que es troba en plena vigència i operativitat a la nostra societat.

Aquestes desigualtats i conseqüent reproducció dels estereotips de gènere en les diferents esferes i escales relació, són les que provoquen les **violències sexuals**. A la vegada, les violències masclistes (i sexuals) funcionen com el sistema de poder i control que manté l'estructura de desigualtat basades en sistema sexe-gènere.

Les desigualtats i la conseqüent reproducció dels estereotips de gènere son a la base de l'exercici i reproducció de les violències sexuals

Si es posa el focus en les dinàmiques pròpies de les desigualtats de gènere, de les violències de gènere i de **les violències sexuals en espais d'oci (i en context de consum de drogues)**, podem extreure un seguit de conclusions[5] que cal tenir en compte per entendre les dinàmiques concretes en que es produeixen i establir estratègies per abordar-les.

✂ MERCANTILITZACIÓ DEL COS SEXUAT DE LES DONES

Les dones i l'ús dels cossos estereotipats són utilitzats de manera **sistemàtica** als entorns d'oci i especialment als locals d'oci nocturn com a part del **producte** de reclam.

Exemples:

☝ Campanyes de discoteques on el reclam és l'intercanvi de pràctiques sexuals a canvi d'alcohol o les entrades gratuïtes per a les dones.

✂ VIOLÈNCIA SEXUAL NATURALITZADA, NORMALITZADA I GENERALITZADA

Les violències sexuals enteses com a limitació de la llibertat sexual de les dones i de persones LGTBI+ i en forma **d'agressions sexuals de tot tipus**, intensitats i freqüències estan **normalitzades** a la nostra societat. També hi ha una percepció hegemònica de **justificació de les violències sexuals** com a fenomen de naturalesa humana que no es pot canviar, que és intrínsec als comportaments masculins. Aquesta visió es troba generalitzada en els discursos i en les pràctiques de la vida quotidiana.

☝ La justificació de les agressions sexuals per part dels homes com a causa incontrolable d'arrel biològica (l'impuls sexual irrefrenable).

4 **Heteropatriarcat**: Model de societat hegemònic de construcció social, històrica, econòmica, colonial, cultural i psicològica que es basa en una relació de poder dels homes sobre les dones, de les categories de les masculinitats per sobre de les de la feminitat i de la construcció d'aquestes en un marc de relacions heterosexuals com a norma social, de sexualitat i familiar.

5 Els **informes de l'Observatori Noctàmbul@s** recullen els resultats de recerca del projecte en aquest àmbit i desenvolupen les conclusions aquí presentades a l'apartat "Ideari". Podeu consultar el 5è informe a: https://www.drogasgenero.info/wp-content/uploads/5InformeNoctambulas_2017-18.pdf

✂HIPERSENSIBLITAT PER PART DELS HOMES I AGRESSOR FANTASMA

Les violències sexuals als homes són **de caràcter puntual** i no sistèmica. Hi ha una resposta a la defensiva, de relativització i de menyspreu de molts homes cap a les agressions envers les dones. La majoria d'homes afirmen que mai han agredit però, en canvi, hi ha moltes dones que han patit agressions per part d'homes.

☝ Les enquestes recullen alts percentatges de dones que afirma haver patit violències sexuals, en canvi a les mateixes enquestes, pocs homes admeten exercir-la.

✂ MIRATGE DE LA IGUALTAT

Entre les noies joves opera l'anomenat "miratge de la igualtat" que sostindria que les dones, en el context i societat actual, poden divertir-se lliurement i sense perill d'igual manera que els homes. És interessant, però, analitzar com en un context en el qual se li atribueix la **responsabilitat de la violència a les dones**, aquestes se sentin interpel·lades en parlar de sexisme com si es tractés d'una acusació cap a elles i, per tant, haguessin de donar una resposta defensiva. Aquesta idea serà fonamental a l'hora d'orientar les **accions preventives**. És molt important no caure en accions que **limitin la llibertat** de les dones, sinó en el treball de les conseqüències i en les causes de les agressions.

☝ El judici social respecte mantenir relacions sexuals amb diferents persones és desigual per a nois i noies. A les noies se les castiga socialment i als nois se'ls premia (La "fresca" i el "triomfador").

✂ ELS CONTEXTOS D'OCI NOCTURN FACILITEN LA VIOLÈNCIA

En contextos d'oci festiu i sobretot nocturn, es conceben com espais on la idea del "tot s'hi val" i "són coses que passen" està molt estesa i normalitzada. La **responsabilitat es dilueix** a través del contextos grupals i de consum.

☝ Es freqüent trobar titulars de premsa on apareix la informació d'estar sota els efectes de l'alcohol en comptes d'anomenar el sistema patriarcal que legitima les violències.

✂ LA DROGA MÉS PRESENT EN SITUACIONS DE VIOLÈNCIA SEXUAL ÉS L'ALCOHOL

L'alcohol, com a droga depressora, per una banda, pot reduir i fer desaparèixer la capacitat de reacció de la persona agredida i, per l'altra, pot actuar com a desinhibidor i **facilitador** per a la persona potencialment agressora. Hi ha una tendència a situar el detonant de la **violència sexual en la substància** i no en la subjectivitat i en el **marc social sexista**.

☝ En context de consum d'alcohol o altres drogues es sol justificar i minimitzar l'agressió comesa per un home "es que anava borratxo", mentre es culpabilitza a la dona que n'ha estat víctima per "anar borratxa".

✂ EL CONSUM CULPABILITZA A LES DONES PERÒ LEGITIMA I DESRESPONSABILITZA ALS HOMES

Existeix una percepció social, col·lectiva i fins i tot en la jurisprudència, que davant una situació de violència el **consum de substàncies penalitza i culpabilitza les dones** i legitima i desresponsabilitza als homes. Així, el consum de drogues funciona com un **atenuant per a les persones agressores** i com agreujant per a les persones agredides.

☝ Des dels mitjans de comunicació s'ha promogut l'alarma social vers la utilització del "burundanga" com a droga per cometre agressions sexuals premeditades.

✂ LA MAJORIA D'AGRESSIONS SEXUALS SÓN DE TIPOLOGIA OPORTUNISTA I NO DE TIPOLOGIA PREMEDITADA

Contràriament a l'opinió generalitzada, les agressions sexuals més freqüents són per part d'homes que les exerceixen cap a una persona amb **escassa o nul·la capacitat de reacció** degut a un **consum voluntari** de substàncies. Són persones que potser no tenien la intenció de cometre una agressió, però que es troben en l'**oportunitat** de fer-la i la duen a terme. També existeixen les agressions premeditades, que

gaudeixen de més publicitat en els mitjans de comunicació, que són un dels operadors que afavoreixen la por i la percepció d'inseguretat, però que no són les més habituals.

☝ El 81% de les dones que han patit agressions sexuals, han estat exercides per part de persones conegudes: parelles, ex-parelles, amics, coneguts i familiars[7].

✂ PARLAR DE CONSENTIMENT NO ÉS SUFICIENT I POT SER PROBLEMÀTIC

Existeixen moltes agressions sexuals on **no hi ha una negativa clara** davant l'agressió que es comet. És habitual, sobretot en **parelles heterosexuals**, quan existeixi consentiment, però no una relació sexual desitjada.

En primer lloc, el fet d'haver de donar un consentiment pressuposa un **rol actiu de l'home** i un **rol passiu i reactiu de la dona** que ha de donar resposta a una demanda de l'home. Aquesta dinàmica no trenca amb la **jerarquia de gènere**.

☝ Alguns conceptes que permeten construir un significat sobre el consentiment lliure d'estereotips i marques de gènere son el fet que sigui: lliure, sobri, entusiasta, sense coerció, honest, actiu, reversible, empàtic, basat en el desig mutu, etc.

En segon lloc, una vegada més es posa el focus a la dona atribuint-li la responsabilitat d'haver de donar una resposta clara davant un home, enlloc de posar la **mirada en els comportaments dels homes**.

En tercer lloc, les respostes de les dones estan molt condicionades per un seguit d'estigmes que limiten les seves llibertats sexuals, definint així les múltiples respostes que poden donar en un rang que va des de **l'estigma de puta** fins a **l'estigma d'estreta**. Finalment, les condicions que es poden donar per expressar una resposta clara i lliure de consentiment són difícilment generades, ja que és habitual que aquestes estiguin molt condicionades per altres formes de **violències de gènere** més implícites i subtils, com poden ser la psicològica, l'ambiental, la social o la simbòlica. Sobretot en relacions de parella o de relacions sexuals esporàdiques amb coneguts.

✂ LA CONFIGURACIÓ DELS ESPAIS D'OCI I ELS DESPLAÇAMENTS CONDICIONEN I LIMITEN LA LLIBERTAT DE MOVIMENT DE LES DONES ALS ESPAIS PÚBLICS

És majoritària entre les dones, que **la percepció d'inseguretat o de llibertat** està molt condicionada per la configuració i el **disseny dels espais d'oci** i de l'urbanisme en general. També en els **desplaçaments** per espais públics. Això genera por, inseguretat i un seguit d'estratègies que les dones procuren utilitzar per minimitzar i evitar espais, rutes i horaris. La **cultura de la violació**, l'anomenada construcció del **terror sexual[6],** conjuntament amb la falta de perspectiva de gènere en el disseny dels espais públics i locals d'oci, és una de les causes d'aquesta **limitació de les llibertats** sexuals de les dones.

☝ Les marxes exploratòries[8] són una tècnica de recerca qualitativa que permet identificar els elements urbanístics d'un territori en base a la percepció de seguretat i llibertat per transitar l'espai públic.

6 Nerea Barjola proposa el concepte "**terror sexual**" per definir la construcció del sistema de control patriarcal sobre el cos de les dones, disciplinant i coartant-ne la llibertat a través de la instauració de la por a ser violada i la culpabilització de les dones respecte a les emocions, actituds, plaers i activitats (BARJOLA, 2018).

7 (MINISTERIO DE SANIDAD, SERVICIOS SOCIALES E IGUALDAD, 2015, p. 301)

8 Consultar Col·lectiu Punt 6: http://www.punt6.org/2017/11/20/aclaraciones-metodologicas-marchas-exploratorias-y-recorridos-de-reconocimiento/ , cooperativa feminista experta en mobilitat i espai públic.

✂ APRENENTATGE DE LA SEXUALITAT TABÚ, HETERONORMATIVA I MASCLISTA.

A l'arrel de les violències sexuals, hi trobem uns **aprenentatges de la sexualitat** basats en **missatges diferencials** a noies i a nois en un marc de relacions de poder **heteropatriarcals**. La sexualitat no es treballa obertament des d'un mirada basada en el plaer de compartir, en el desig, el consentiment, la llibertat i l'autonomia. La manera d'aprendre els codis, els rituals i les pràctiques sexuals està basada en la mirada que promou la **pornografia hegemònica**: falocentrisme, coitocentrisme, heteronormativitat, violència masclista i dona objecte passiva al servei de l'home subjecte actiu

☝ L'educació sexual i afectiva amb perspectiva de gènere segueix essent un tema en el que cal treballar per tal de que arribi a tota la població, en especial l'adolescent.

2 PROTOCOL D'ACTUACIÓ

- > Introducció
- > Principis del Protocol
- > Adhesió de les entitats
- > Festes on s'ha d'implementar
- > Actors, rols i responsabilitats
- > Prevenció i sensibilització
- > Detecció
- > Actuació i Atenció
- > Recuperació i Reparació
- > Circuit de suport per agressions lgtbifòbiques
- > Grup de Seguiment i Avaluació

2.1 Introducció

Aquest capítol descriu els elements i accions necessàries per **aplicar** el Protocol de la Ribera d'Ebre. Està estructurat per apartats segons els recursos i eixos acordats per facilitar una implementació de qualitat i efectiva. És important destacar del Protocol:

El Protocol conté un pla d'actuació estructurat segons els eixos estratègics marcats per la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista: prevenció i sensibilització, detecció, atenció, recuperació i reparació

- Els seus **principis** regeixen el model d'atenció i acompanyament així com l'estratègia d'abordatge que desplega el Pla d'actuació.
- Defineix uns compromisos per formalitzar l'**adhesió voluntària** de les entitats que es vinculin amb el Protocol i crea la figura d'**Agent detector**, persones voluntàries de les mateixes entitats que hauran rebut una formació de capacitació.
- S'implementarà a les Festes populars acordades en el moment d'aprovació i progressivament s'inclouran noves festes populars i esdeveniments aprovades per la Comissió de Seguiment segons **criteris d'importància**, nombre aproximat de persones **participants** i **recursos** destinats.
- Defineix els principals **actors[9] i agents[10] socials implicats**, els rols que han d'adoptar, les responsabilitats i com s'han de coordinar.
- S'empara en la *Llei (5/2008) del* ***dret de les dones a eradicar la violència masclista****:* prevenció i sensibilització, detecció, atenció, recuperació i reparació[11].

Es complementa i coordina amb el Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci de la Generalitat de Catalunya

- Incorpora una **mirada LGTBI+** amb la informació necessària sobre les situacions, casos que es poden donar i on es poden derivar i per tant s'empara en la *Llei (11/2014) per a garantir els* ***drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals*** i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia[12].
- Es complementa i coordina amb el ***Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci d***e la Generalitat de Catalunya[13].

S'estableix un grup de treball, coordinació, seguiment i avaluació sobre el Protocol: la Comissió de Seguiment

- Defineix un **circuit específic** per atendre casos d'agressions durant les festes vinculat al **Circuit de Terres de l'Ebre per a l'abordatge de la violència masclista** a través dels canals de derivació amb els recursos especialitzats que l'integren.
- Estableix un **grup de treball**, coordinació, seguiment i avaluació sobre el Protocol: la **Comissió de Seguiment** del Protocol.

---

9 **Actors socials**: subjectes, grups d'individus o entitats que assumeixen rols, la representació de determinats interessos i que treballen per aconseguir determinats objectius. Els actors socials són subjectes actius que incideixen a la comunitat en la que intervenen. Les seves accions tenen significats i porten valors.

10 **Agents socials**: institucions, grups, associacions i organitzacions que directa o indirectament contribueixen al processos de socialització. Per exemple, la família, l'escola, els grups d'iguals, els mitjans de comunicació, l'estat, etc. són agents de socialització.

11 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009).

12 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2016).

13 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2019).

2.2 Principis del Protocol

❶ ESPAI DE LLIBERTAT

La festa ha de ser un espai de gaudi, de compartir i de promoció del respecte. Ha de garantir els drets i les llibertats de totes les persones que en formen part.

La festa ha de ser un espai de gaudir, de compartir i de promoció del respecte

❷ CORRESPONSABILITAT

Totes les persones que participen a la festa són agents actius en pro de la llibertat i poden fer quelcom davant les diferents situacions d'agressions que es puguin produir. Promou el suport mutu i la solidaritat.

❸ ATENCIÓ PRIORITÀRIA

Totes les persones que participen a la festa són agents actius en pro de la llibertat i rebuig de qualsevol agressió

A les persones que pateixen les agressions, en especial a dones i persones LGTBI+.

❹ REBUIG DE LES AGRESSIONS

Ha de ser ferm, contundent i de resposta comunitària sobre totes les diferents formes d'agressions masclistes, sexuals i LGTBIfòbiques.

❺ SENSIBILITAT, CURA I BON TRACTE

Totes les accions s'han d'entendre des d'una mirada que les violències de gènere són un problema sistèmic i molt greu a la nostra societat. No són fets puntuals. Cal tenir empatia cap a les persones que pateixen agressions, fomentar la cura i el bon tracte cap a elles.

❻ NO CULPABILITZACIÓ A LES PERSONES QUE PATEIXEN LES AGRESSIONS

La responsabilitat sempre és de la persona que ha comès l'agressió

La responsabilitat sempre és de la persona que ha comès l'agressió. Res justifica una agressió.

❼ CONFIDENCIALITAT

S'ha de garantir el dret a la privacitat i el dret a la protecció de les dades

S'ha de garantir el dret a la privacitat i el dret a la protecció de les dades personals que es tinguin coneixement en virtut dels fets.

❽ PUBLICITAT

Els actors que intervinguin en l'aplicació del Protocol, han d'explicar l'existència del mateix, dels espais, les campanyes i els mitjans disponible que ofereix aquest recurs tècnic.

2.3 Adhesió d'entitats al Protocol

A les entitats que participen al teixit associatiu i als diferents esdeveniment i festes populars de la Ribera d'Ebre se'ls ofereix la possibilitat d'adherir-se de forma voluntària al Protocol. L'adhesió al mateix, implicarà els següents **compromisos i accions**:

- Signatura del **manifest** unitari "Per unes festes lliures de violències sexuals i LGTBIfòbiques".
- Participar a la **formació d'agent detector** (com a mínim una persona representant de l'entitat) sobre la implementació del Protocol i detecció de violències sexuals.
- Definir una persona com **referent de l'entitat** en matèria del Protocol que tindrà la responsabilitat d'informar a la resta de persones de l'entitat i de coordinar-se amb la Conselleria/Regidoria per rebre tots els materials i comunicacions corresponents. És obligatori que aquests persona hagi assistit a la formació d'agent detector.
- Compromís com entitat de dissenyar una **programació** de festes amb perspectiva de gènere segons els recursos i possibilitats de l'entitat.
- Compromís com entitat de combatre i rebutjar aquells **comportaments i actitud masclistes** i LGTBIfòbiques.
- Difondre i fer ús del **material de sensibilització** de la campanya vinculada al protocol. Els materials seran facilitats per la Referent tècnica del Protocol al Consell Comarcal.

L'adhesió al Protocol és voluntària i implica un seguit d'accions a implementar per part de les entitats

El Consell Comarcal facilitarà material de sensibilització per difondre la campanya vinculada al Protocol

2.4 Festes on s'ha d'implementar el Protocol

A continuació es relaciona el **llistat de festes** de la Ribera d'Ebre on s'ha d'implementar el Protocol i el **grau d'implementació** en funció de les accions que s'hauran de dur terme en cada cas i els recursos d'atenció que hi haurà disponibles. Les accions i recursos queden definides als següents apartats del present document.

La **Comissió de Seguiment** podrà definir millores en les accions i incloure noves festes o esdeveniments al següent llistat.

NIVELLS D'IMPLEMENTACIÓ DEL PROTOCOL		
Grau	Accions a dur a terme	Festa popular o esdeveniment
Alt	> Campanya comunicativa (difusió del protocol). > Lectura manifest. > Punt Lila-Arc Iris d'atenció (equip professional especialitzat), espai tranquil, parelles itinerants, document de registre de casos. > Campanya de sensibilització. > Materials de la campanya de sensibilització per a entitats adherides. > Adhesió de les entitats participants. > Formació "agents detectors" representants entitats. > Disseny programació amb perspectiva de gènere. > Disseny espais amb perspectiva de gènere. > Requisits contractació. > Reunions de coordinació prèvies i posteriors. > Referent Tècnica del Protocol in situ.	> Ascó: Festes Majors estiu. > Garcia: Festa Major d'agost (dies 11 i 14). > Riba-roja d'Ebre: Festa Major d'agost. > Mórala Nova: Festa Major d'agost, concert de Fires, Carnaval.
Mitjà	> Campanya comunicativa (difusió del protocol). > Lectura manifest. > Campanya de sensibilització. > Materials de la campanya de sensibilització per a entitats adherides. > Punt Lila-Arc Iris informatiu (o estand informatiu). > Adhesió de les entitats participants. > Requisits contractació.	> Ascó: Sant Antoni (Festa Major d'hivern) i Festes de Quintos. > Benissanet: Festa del Riu (cap de setmana abans de Sant Jaume), Festa Major d'estiu (Sant Jaume), Festa Major d'hivern (Sant Antoni). > Flix: Festa Major i Festes de Nadal. Miravet: Festa Major d'octubre (nit jove), Mirarock, Concerts de l'Associació de joves > Móra d'Ebre: Festes Majors d'agost, Carnestoltes i Cap d'any. > Palma d'Ebre: Festa Major de Santa Caterina i Festa Major d'agost. > Rasquera: Festes Majors d'agost. > Riba-roja d'Ebre: Revetlla de Quintos. > Tivissa: Festa major, Festes nocturnes organitzades pel Consell de joventut, Festa de kintos. Móra la Nova: Festes de quintos
Baix	> Campanya comunicativa (difusió del protocol). > Campanya de sensibilització. > Materials de la campanya de sensibilització per a entitats adherides. > Adhesió de les entitats participants. > Possible punt d'entrada de casos	> Ascó: Carnaval i altres festes com la Fira del Vi, Fira del Cava, 24 de desembre. > Flix: Festes de Setmana Santa. > Garcia: Festa Major d'hivern (Sant Antoni) i Festa Major d'agost (dies 12 i 13).

		> Gandesa: Festa de Cap d'Any (organitzada per entitat privada), Revetlla de Sant Joan (municipal en col·laboració amb entitat privada), Festa del *Pa amb tomaca* - últim cap de setmana de juliol (municipal), Festes Majors de Sant Martí - al voltant d'11 de novembre, Festa jove - divendres nit (municipal en col·laboració amb entitat privada), Ball - dissabte nit (organitzada per entitat privada. > Miravet: Festes d'agost, Carnaval, Sant Joan > Rasquera: Fira ramadera i agrícola, Carnaval, Nadal, Castanyada i Sant Joan. > Riba-roja d'Ebre: Cap d'any, Ermita de Berrús i la Revetlla de Santa Agda. > La Serra d'Almos: Nit Jove de les Festes Majors. > Tivissa: Fira de nadal, Carnaval, Festes d'alguna entitat/associació que sigui en horari nocturn, festes de tarda organitzades pel Consell de joventut, Revetlla Sant Joan. I fer-ho extensiu a les festes majors de Darmós. Móra la Nova: Resta de fires, tarda Festa Major, jornades diàries Fira.

2.5 Actors, rols i responsabilitats

A continuació es llisten i descriuen els actors vinculats al circuit del Protocol i els rols a desenvolupar segons el cas:

Per entendre de manera pràctica el rol de tots els actors, consultar l'apartat 3 "Circuit d'actuació"

ACTORS DEL PROTOCOL		
Actor	Rols	Responsabilitats
Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre	**Liderar** la implementació del Protocol.	**Garantir la implementació** del Protocol i de les **accions** a dur a terme definides pel mateix com, per exemple, la Campanya comunicativa, la Grup de Seguiment, la Tècnica Referent del Protocol, les formacions mínimes, etc.
Referent tècnica del Protocol del Consell Comarcal[14]	Representant tècnica del Consell Comarcal encarregada de dur a terme la **coordinació** entre **entitats i administració** i la **implementació** dels acords adoptats al Protocol. Liderar la **Grup de Seguiment**.	Donar compte a l'equip de govern dels **acords**, la **planificació** de les accions i la **implementació** de les mateixes que s'han d'anar realitzant en el marc del Protocol. Garantir el bon funcionament tècnic de les accions i activitats del protocol, sobretot les de coordinació amb les entitats de festes populars.

14 A l'apartat "Grup de Seguiment" queden definides les funcions d'aquest grup de treball, seguiment i avaluació.

Referents tècnics del protocol a cada municipi	Representants del protocol a cada municipi de la comarca. Conformen el **Grup de Seguiment del Protocol**.	**Coordinació** amb la resta d'actors i vetllar per la **implementació i millora del protocol** a cada municipi.
Entitats i associacions	Participen **activament a l'organització** i implementació de les festes. Com a mínim una persona de l'entitat haurà d'haver rebut una formació com a "**agent detector**" del Protocol i serà la **persona Referent** de l'entitat respecte al Protocol.	Promoure la **coresponsabilitat** entre les persones que organitzen les festes. Ampliar la percepció i la sensibilitat per **detectar** i **avisar**.
Seguretat i emergències	Serveis de **Policia Local**, Mossos d'Esquadra o Emergències Sanitàries. Serveis de Seguretat privada.	**Garantir la seguretat** de totes les persones que participen a els festes i atendre els casos i les situacions que se'ls requereixi. Han de saber de **l'existència del Protocol** i de **com implementar-lo** conjuntament amb la resta d'actors.
Personal contractat	Desenvolupar les tasques que siguin motiu de la seva contractació sense promoure actituds ni comportaments masclistes i lgbtifòbics.	Estar informat i conèixer les obligacions del Protocol. **Detectar** i saber **on avisar**.
Població en general	Participa activament o passivament a la festa. A través de la **campanya de sensibilització**, s'emplaça a totes les persones de la societat en general que promoguin **un espai festiu de llibertat** i en contra de les agressions sexistes.	Es demana ajuda per **detectar situacions**, **informar-ne** i oferir **suport** a la intervenció seguint els passos del Protocol.

2.6 Prevenció i Sensibilització

Prevenció *és el conjunt d'accions encaminades a* ***evitar*** *o* ***reduir*** *la incidència de la problemàtica de la* ***violència masclista*** *per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i les encaminades a* ***sensibilitzar la ciutadania****, especialment les dones, en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable*[15]*.*

Sensibilització *és el conjunt d'accions* ***pedagògiques*** *i* ***comunicatives*** *encaminades a generar canvis i* ***modificacions en l'imaginari social*** *que permetin avançar cap a l'eradicació de la violència masclista*[16]*.*

El **conjunt d'accions encaminades a la prevenció i a la sensibilització** i que estan desenvolupades en el present apartat són les següents:

- Implementació de Punt Lila-Arc Iris informatiu als espais festius acordats.
- Campanya Comunicativa i Manifest del Protocol.
- Accions formatives.
- Espais de festa.
- Principis bàsics de programacions de festes.

15 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 33)
16 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 32)

> Reunions de coordinació prèvies i posteriors.

2.6.1 Punt Lila-Arc Iris informatiu

A vegades, bé per les característiques de la festa popular, o bé per motius de falta de recursos suficients per poder contractar un equip especialitzat, **no és possible implementar el dispositiu de Punt Lila-Arc Iris d'atenció**. Quan es dona aquesta situació, en moltes ocasions s'opta per implementar un Punt Lila-Arc Iris amb el suport de personal tècnic de l'administració o fins i tot amb la col·laboració de població i entitats ofertes voluntàriament per la tasca.

El Punt Lila-Arc Iris informatiu té la funció de difondre material de sensibilització i informar sobre els recursos del territori

És molt important tenir en compte que aquest recurs és perfectament vàlid, però que caldrà informar i delimitar molt bé els límits d'actuació i funcions de les persones que participin en l'equip d'aquest recurs anomenat: **Punt Lila-Arc Iris informatiu**.

El Punt Lila-Arc Iris informatiu actuarà segons el **circuit d'actuació específic** que contempla el protocol, que serà el mateix circuit contemplat per a **persones d'entitats col·laboradores** de la festa (veure apartat 3 d'aquest document).

Funcions

Les **funcions** a desenvolupar des del Punt Lila-Arc Iris informatiu son les següents:

> **Publicitat** del Protocol.
> **Sensibilització** sobre prevenció de violències sexuals i LGTBIfòbiques en espais festius.
> Es recomana disposar d'una **campanya de sensibilització i prevenció amb material per repartir** entre les persones assistents.
> **Coordinació** i comunicació amb els **cossos de seguretat** per informar de possibles casos detectats.
> **Derivació** de casos detectats als recursos del circuit de violència masclista local.
> **Registre** de casos i situacions detectades al document de registre.

Disseny de l'estand

L'espai estarà format per **una única zona oberta i visible**, on s'ofereix el servei d'informació i sensibilització al públic general.

2.6.2 Campanya de Sensibilització i Manifest

El Protocol té una Campanya de sensibilització pròpia realitzada des del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre i que ha estat elaborada conjuntament amb el Grup Motor i la Comissió Participativa durant el procés d'elaboració del Protocol.

La campanya consta dels següents recursos:

- **Creació d'un eslògan de campanya amb un missatge principal i missatges específics en funció de temàtiques o espai de festa**
- **Difusió del manifest per unes festes lliures de violències sexuals i lgtbifòbiques.**
- **Altres materials de suport que decideixi elaborar la Comissió de Seguiment (cartells, lones, gots, polseres, banderoles, bosses, samarretes, difusió xarxes socials, material audiovisual... etc)**

La Comissió de Seguiment del Protocol tindrà la funció de vetllar pel desenvolupament de la Campanya segons ha quedat establert al protocol i serà l'encarregada de determinar els recursos i materials que s'utilitzaran a cada festa on s'implementi el Protocol.

La població diana de la campanya és general, sense focalització en públic jove o adult. Però sí s'ha buscat connectar especialment amb perfils d'homes agents de violències sexuals més normalitzades.

Campanyes de suport

- ***La prevenció de la violència masclista a l'oci nocturn*. Recull de campanyes de la Generalitat Catalunya[17].**
- **"El sexismo también sale de fiesta" i #EsViolenciaSexual de l'Observatori Noctàmbul@s.**
- **"Jo miro la Festa amb respecte, i tu?" del Consell Comarcal del Garraf.**
- **"Respecta'm" de l'Ajuntament de Tarragona.**
- **"Por unes fiestas libres de agresiones sexistes" de l'Ajuntament de Pamplona.**
- **"Cortando con la violència sexual" de la Federación de Mujeres Progresistas.**

Missatges de campanya

Els missatges que es defineixen a continuació són una orientació per al disseny i implementació de la Campanya comunicativa. Poden ser modificats en funció dels criteris tècnics i polítics que cregui convenient la Conselleria responsable.

S'han utilitzat els missatges de "Tu també ho has dit?" o "Tu també ho has fet?" per assenyalar violències sexuals que es van detectar com més normalitzades a la comarca, en el marc de la prevenció d'aquestes violències a la Ribera d'Ebre, especialment als espais públics d'oci. . Dins d'aquesta temàtica, es defineixen un seguit de missatges que han estat escollits en funció dels resultats de la Diagnosi i de les propostes sorgides als dos grups de treball del Protocol.

MISSATGES DE CAMPANYA		
Posició del missatges	**Descripció**	**Espai o material de suport per la difusió**

17 (AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA DE CATALUNYA, 2017)

Complementari superior	**Trobes que ho has fet?/ #Trobesquehohasfet?**	
CENTRAL	On vas tan curta? Esta cada dia va amb una persona diferent...	Cartelleria principal , gots, polseres, bosses de tela...
Complementari inferior	**Respecta la llibertat de les dones** **Aturem la violència sexual a la Ribera!**	

MISSATGES DE CAMPANYA		
Posició del missatges	**Descripció**	**Espai o material de suport per la difusió**
Complementari superior	**Trobes que ho has fet?/ #Trobesquehohasfet?**	Cartelleria principal , gots, polseres, bosses de tela...
CENTRAL	Insistir quan t'han dit que no o apropar-te massa a algú sense permís.	
Complementari inferior	**Si molestes i ets paparra no estàs lligant, estàs agredint** **Aturem la violència sexual a la Ribera!**	

MISSATGES DE CAMPANYA		
Posició del missatges	**Descripció**	**Espai o material de suport per la difusió**
Complementari superior	**Trobes que ho has dit?/ #Trobesquehohasdit?**	Cartelleria principal , gots, polseres, bosses de tela...
CENTRAL	"Esta sempre va borratxa. És que s'ho ha buscat!"	
Complementari inferior	**L'alcohol no justifica cap agressió** **Aturem la violència sexual a la Ribera!**	

MISSATGES DE CAMPANYA		
Posició del missatges	**Descripció**	**Espai o material de suport per la difusió**
Complementari superior	**Trobes que ho has fet?/ #Trobesquehohasfet?**	Cartelleria principal , gots, polseres, bosses de tela...
CENTRAL	No dir res quan sents comentaris masclistes o LGTBIfòbics	
Complementari inferior	**Callar te fa còmplice** **Aturem la violència sexual a la Ribera!**	

MISSATGES DE CAMPANYA		
Posició del missatges	**Descripció**	**Espai o material de suport per la difusió**

Complementari superior	**Trobes que ho has fet?/ #Trobesquehohasfet?**	Cartelleria principal , gots, polseres, bosses de tela...
CENTRAL	Fer comentaris i no parar de mirar a una parella LGBTI.	
Complementari inferior	**Respecta la diversitat sexoafectiva** **Aturem la violència sexual a la Ribera!**	

MISSATGES DE CAMPANYA		
Posició del missatges	**Descripció**	**Espai o material de suport per la difusió**
Complementari superior	**Trobes que ho has fet?/ #Trobesquehohasfet?**	Cartelleria principal , gots, polseres, bosses de tela...
CENTRAL	Parlar o fer veure que parles pel mòbil mentre tornes a casa de nit perquè tens por.	
Complementari inferior	**De tornada a casa tinc dret de sentir-me segura** **Aturem la violència sexual a la Ribera!**	

MISSATGES DE CAMPANYA		
Posició del missatges	**Descripció**	**Espai o material de suport per la difusió**
Complementari superior	**Trobes que ho has dit?/ #Trobesquehohasdit?**	Cartelleria principal , gots, polseres, bosses de tela...
CENTRAL	"Quan una dona flirteja, després no pot dir que no volia continuar amb la relació sexual"	
Complementari inferior	**Un SÍ no és definitiu. El consentiment és reversible.** **Aturem la violència sexual a la Ribera!**	

Informació complementària de la campanya comunicativa

A la tercera sessió del Grup Motor es va plantejar la possibilitat de potenciar la difusió de la campanya a les xarxes socials fent un "prellançament" amb la difusió únicament dels missatges centrals. L'objectiu seria captar l'atenció del públic usuari de les xarxes, abans de fer el llançament oficial.

Manifest del Protocol

El **manifest del Protocol** s'haurà de llegir o difondre en el marc de les festes populars on la Comissió de Seguiment hagi acordat fer-ho (segons el quadre de nivell d'implementació del Protocol). Les entitats adherides al Protocol hauran de signar el manifest.

A l'Annex del Protocol queda recollit el manifest unitari aprovat en el marc d'elaboració d'aquest Protocol.

2.6.3 Formacions

El Protocol contempla un **paquet d'accions formatives** per desenvolupar amb anterioritat a les dates de festes populars. Una part d'aquests tenen caràcter **obligatori**, mentre que la resta seran complementaries i per tant de caràcter **voluntari**.

La **Comissió de Seguiment** proposarà cada any, en funció de les necessitats i dels recursos, el nombre d'accions formatives i persones destinatàries de les mateixes. També caldrà especificar si una determinada acció formativa es programarà anualment, o bé bianualment o en la freqüència que es consideri adequada. Aquest primer paquet formatiu aprovat es susceptible de ser ampliat en funció de les necessitats i els recursos disponibles.

La **Referent Tècnica del Protocol a l'àmbit comarcal** serà l'encarregada d'informar, coordinar i planificar les accions formatives obligatòries i voluntàries.

Les **accions formatives** s'orienten a partir d'uns **objectius comuns** a assolir, mentre que es marquen **objectiu específics** segons el perfil de **persones destinatàries**. A continuació els objectius comuns:

- Entendre els principis bàsics de la perspectiva de gènere.
- Identificar els principals mites i mandats masclistes relacionats amb les violències sexuals.
- Visibilitzar les principals formes de violències sexuals que es poden donar en contextos festius i a l'espai públic.
- Detectar situacions i casos de violències sexuals i LGTBIfòbiques.
- Conèixer el Protocol, els principis i el circuit d'actuació.

Destinatàries	Continguts específics
Entitats que organitzen festes populars Agents detectors Personal tècnic i polític. Ajuntaments i Consell Comarcal (Referents protocol) Professorat de primària i secundària Personal sanitari. Atenció Primària Personal Seguretat (Pública/Privada)	☑ Incorporar la mirada de gènere per entendre les causes de les violències sexuals. ☑ Identificar les diverses formes i intensitats en que es produeixen les violències sexuals. ☑ Detectar possibles situacions constitutives d'agressions sexistes i LGTBIfòbiques. ☑ Conèixer els serveis i recursos d'atenció a les violències masclistes i LGTBIfòbiques disponibles a la comarca. ☑ Identificar els principis del Protocol i els principis d'atenció per a una correcta actuació en relació a l'agent i el rol que li correspon. ☑ Conèixer els passos a seguir per activar el Protocol i derivar dins el circuit d'actuació. ☑ Al cas de Serveis d'Atenció i Intervenció. A més, incorporar la mirada de gènere per atendre els casos detectats.

La cartera d'**accions formatives complementàries o voluntàries** estarà destinada a les **entitats** adherides al Protocol, així com al personal municipal i agents socials del territori que es consideri oportú. La durada mínima de cada formació serà de 2h, tot i que es promouran formacions més llargues en funció de les necessitats i els recursos. A continuació un **llistat de temàtiques** d'interès per aquest tipus de formacions:

- Aproximació a les violències sexuals en espais d'oci.
- Perspectiva de gènere en l'àmbit de la cultura i programació.
- Estratègies d'actuació comunitàries per combatre el sexisme a les entitats: protocols d'actuació.
- Autodefensa feminista en espais d'oci.
- Diversitat LGTBI+ en espais d'oci.
- Desconstrucció de la masculinitat en espais d'oci.

2.6.4 Espais i entorns de festa

El disseny de la programació de festes, la distribució d'activitats, d'espais i entorns festius i de les seves configuracions, haurà de procurar definir-se segons uns mínims criteris de perspectiva de gènere i de **prevenció de les violències sexuals**.

La premissa principal és cal tenir present la **mirada de les dones** i de les **persones LGTBI+.** És important posar èmfasi en les **percepcions d'inseguretat** i de **llibertat** d'aquestes persones en aquest espais. Identificar quins són els espais i elements relacionats a cada festa i que generen més por a les dones i persones LGTBI+ i quins són els que transmeten més sensació de comoditat i llibertat ajudarà a entendre'ls i a definir-los.

Cal tenir present els següents aspectes sobre disseny dels espais:

- **Ubicació** clara, senyalitzada i informada del **Punt Lila-Arc Iris** sempre respectant l'equilibri de l'atenció amb privacitat.
- Definir **espais d'entrada de casos** en els moments on no estigui activat el Punt Lila-Arc Iris. Ha de ser un punt on les entitats i els Agents de Prevenció d'entitats en el cas que n'hi hagi, sàpiguen on derivar a les persones que vulguin demanar suport en el marc del Protocol. En aquest punt haurà de ser-hi la persona que hagi assistit a la formació i/o els Agents de Prevenció.
- Especial atenció a la **ubicació del lavabos**. Acostumen a ser punts calents on es relaten moltes situacions de violències sexuals.
- Tenir en compte la **mobilitat entre espais de festa**, amb els trajectes més habitual de tornada a casa i quines accions puntuals es poden desenvolupar.

La **Comissió de Seguiment**, conjuntament amb l'àrea de cultura/festes, serà la responsable de valorar i proposar la configuració d'aquests espais, les accions a implementar i aportar les millores dels que cregui necessàries.

El disseny de la programació d'espais i entorns festius haurà de procurar definir-se segons uns mínims criteris de perspectiva de gènere i de prevenció de les violències sexuals

Per aprofundir:

- Col·lectiu Punt 6, cooperativa d'urbanistes, geògrafes i sociòlogues amb perspectiva de gènere: www.punt6.org

2.6.5 Programació

La programació de les festes, tan pel disseny com per les activitats, ha de incorporar la perspectiva de gènere en la mesura de les possibilitats.

El **personal del Ajuntament** encarregat de la programació de festes, ha de rebre la **formació i/o l'assessorament** corresponent per incorporar la perspectiva de gènere en el disseny de la programació.

Les entitats que organitzen festes i que estan adherides al protocol, han de tenir en compte els següents **principis bàsics de programació**:

- Promoure la presència de dones i persones LGTBI+ en el **disseny de la programació**.
- Promoure **continguts amb perspectiva de gènere** o que no fomentin missatges masclistes.
- Promoure la **diversitat d'activitats i espais per a tots els públics**. Especial èmfasi en pensar activitats per i amb criatures, infants i gent gran. Posar facilitats perquè les activitats tinguin espais per a aquestes persones o activitats per aquestes franges d'edat. La diversificació dels usos i funcions en mateixos espais també ajuda a una millor percepció de llibertat i seguretat.
- Promoure a **dones i a persones LGTBI+** en les **activitats programades**. Ja sigui a través de la contractació d'artistes i espectacles, fins a programar activitats dirigides per aquestes persones. També tenir en compte la paritat en el personal contractat per festes.
- Promoure el **trencament dels rols estereotipats de gènere** en les pròpies activitats de festes populars i en les tasques a realitzar durant les festes. Cal tenir en compte que moltes de les tradicions culturals tenen un arrel clarament androcèntrica i masclista. Adaptar-les a una realitat en pro de l'equitat no està barallat en seguir-les fent.

Per aprofundir:
A l'Annex del Protocol, Materials de suport, s'ofereix un recull de recursos disponibles a internet.

2.6.6 Reunions prèvies i posteriors

A les festes on es marqui un grau d'implementació alt (apartat 2.4) s'haurà de programar una **reunió de preparació** amb el personal de seguretat i coordinació corresponents. Les persones que hauran d'assistir a aquesta reunió prèvia i posterior (per exemple, regidores/ors d'escenari, serveis de seguretat, serveis d'emergències, equip del Punt Lila-Arc Iris, etc.) estaran definides per la **Comissió de Seguiment** segons la festa on s'implementi el Protocol. En aquestes reunions cal treballar els **següents punts**:

- Informació i existència del Protocol.
- Circuit d'actuació durant la festa.
- Rols i responsabilitats de cada actor durant al festa.
- Recordatori dels principis d'actuació del Protocol.

A les festes on es marqui el grau d'implementació alt s'haurà de programar una reunió de preparació prèvia i una posterior

- Recordatori de les situacions de violències sexuals més habituals en espais festius i com detectar-les.
- Com coordinar-se. Com i a qui avisar, quins serveis i espais disposa la festa, quins són els recursos i contactes per informar, atendre i derivar.

Un cop acabada la jornada, s'haurà de programar una **reunió de valoració**:

- S'han detectat casos durant la festa?
- Com s'ha actuat?
- Quines problemàtiques s'han detectat i quines aspectes han funcionat bé?
- Què es podria millorar?
- Traspassar tota la informació a la Referent Tècnica del Protocol.

2.7 Detecció

Detecció *és la posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permetin* ***identificar*** *i* ***fer visible*** *la problemàtica de la violència masclista, tant si apareix de forma precoç com de forma estable, i que permetin també* ***conèixer les situacions*** *en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat*[18]*.*

En aquest sentit, el Protocol és una eina per ajudar a conèixer els diferents **tipus de situacions** de violències sexuals que es poden donar als espais de festes i saber intervenir **en la mesura de les possibilitats** de les persones que poden fer-ho.

En segon lloc, cal fomentar que **totes les persones** que interaccionen a la festa són actors que poden **detectar** i denunciar situacions. El **personal que organitza** la festa haurà rebut una **formació específica** per aprendre a identificar les diferents formes de violències sexuals que poden patir les dones i les persones LGTBI+ en quest espais.

És important incorporar a la mirada la **sensibilitat per parar atenció** a les dinàmiques que s'estan produint als espais. Una fotografia del moment de la festa, entendre què està passant, quina activitat s'està realitzant, els actors que hi intervenen, les relacions que hi ha entre les persones, etc.

Cal tenir en compte:
On està passant?

Qui està patint l'agressió i qui l'està exercint?

Quina relació hi ha entre aquestes persones?

En quin estat es troben aquestes persones?

Agressions sexuals i sexistes

En aquest Protocol s'entén **l'agressió** com una **acció violenta que atempta contra la integritat sobretot física i/o psicològica de qualsevol persona**.

Les agressions sexuals o sexistes són un **abús de poder** de les persones que reprodueixen i s'aprofiten principalment de la relació de dominació de l'home sobre

Per aprofundir:
A l'Annex del Protocol "Exemples d'agressions" es recull un llistat

18 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 33)

la dona i de la relació de dominació de persones sobre les persones que trenquen les **normes estereotipades de sexe**, **gènere** i **sexualitat**.

Les **sexuals** són les que fan referència a un abús de poder a través de **limitar la llibertat sexual** i les **sexistes** les que fan referència a **reproduir els estereotips sexistes**.

Una agressió és també quan una persona se sent agredida i, en un context social de relacions masclistes continuades, les dones i persones LGTBI+ pateixen quotidianament agressions. En aquest sentit, cal remarcar que no s'ha de qüestionar l'agressió a la persona que la pateix i s'ha de tenir clar que **res justifica una agressió**. Totes les persones en aquest marc de relacions de poder poden ser agents agressors.

La següent part per detectar la situació és entendre quin **tipus d'agressió es pot estar produint**. A continuació tres definicions marcades per la Llei que poden ajudar a endreçar-les posteriorment.

més exhaustiu de diverses manifestacions d'agressions.

- *L'abordatge de les violències sexuals a Catalunya. Part 1: marc conceptual sobre els violències sexuals.* Antígona i Creación Positiva[19].
- Col·lectiu Punt 6, cooperativa d'urbanistes, geògrafes i sociòlogues amb perspectiva de gènere.

Violència sexual *i* ***abusos sexuals*** *són les que comprèn qualsevol acte de* ***naturalesa sexual no consentit*** *per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu[20].*

Agressions sexuals *en l'àmbit social o comunitari consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a* ***arma per a demostrar poder*** *i abusar-ne[21].(...) Qualsevol altres formes anàlogues que lesionin o siguin susceptibles de lesionar la dignitat, la integritat o* ***la llibertat de les dones[22]****.*

Assetjament *per raó de l'****orientació sexual,*** *la* ***identitat de gènere*** *o l'****expressió de gènere****: qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar* ***contra la seva dignitat*** *o la seva integritat* ***física o psíquica*** *o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest[23].*

En aquest Protocol treballa a partir d'una proposta de tipologies d'agressions. Aquesta és una **proposta de concreció**. Això implica que poden produir-se altres tipus de violències que no estan descrites a continuació i que també se'ls ha de donar resposta.

19 (TOLEDO & PINEDA, 2016)

20 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 34)

21 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 36)

22 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 37)

23 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2016, p. 16)

Tipologies del Protocol de Seguretat del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya

El protocol d'Interior contempla com a tipologia de violències sexuals un seguit de conductes d'assetjament sexual no previstes al codi penal però constitutives de d'infracció administrativa

El **Protocol de Seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci de la Generalitat de Catalunya** contempla com a tipologia de violències sexuals un seguit de conductes d'assetjament sexual no previstes al codi penal però constitutives de d'**infracció administrativa**.

Sense configurar una llista tancada, es consideren incloses com a infracció administrativa les següents conductes[24]:

- **Exhibicionisme** obscè davant de persones adultes, sempre que no siguin discapacitades necessitades d'especial protecció.
- **Masturbació** en espai públics o oberts al públic davant de persones adultes, sempre que no siguin discapacitades necessitades d'especial protecció.
- **Injúria** sexual.
- **Seguiment** puntual o obscè d'una persona o un grup de persona.
- **Captar imatges** de les parts íntimes d'una persona.
- **Acorralament** amb finalitats sexuals.
- **Altres conductes** que impliquen vexació sexual.

Agressions sexuals més normalitzades

A continuació un recull sobre algunes de les formes d'agressions sexuals sorgides arran de la Diagnosi del Protocol i que cal prendre especial atenció per la detecció:

TIPUS D'AGRESSIONS I VISIBILITAT DE LA VIOLÈNCIA	
	Mirades sexuades no desitjades i continuades Persona o grup de persones que no para de mirar d'una forma desagradable i constant. Normalment amb una intenció de sexualitzar el cos de l'altre generant incomoditat o per riure-se'n.
	Comentaris sexuats no desitjats o comentaris masclistes, lesbofòbics, gaifòbics i transfòbics Els coneguts popularment com a "*piropos*" o comentaris que vagin en la direcció de valorar el cos de les dones. També comentaris de mofa o de menyspreu pels comportaments pel fet de ser dona, per lesbofòbia, per gaifòbia o per transfòbia.
	Invasió continuada de l'espai vital Comportament invasiu continuat i voluntari, generant incomoditat a la persona o persones que ho pateixen.
	Tocaments puntuals o continus no desitjats Tocar a una altra persona sense ser desitjat. Encara que sigui un fet puntual també s'ha de tenir en compte.
	Acorralaments Posar impediments perquè una persona es pugui moure lliurement. Pot ser exercit per un persona o per un grup de persones.

24 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2019, p. 13)

Violació amb intimidació i/o amb força física

Obligar a realitzar una pràctica sexual amb penetració bucal, vaginal o anal. No hi ha desig ni consentiment per part de la persona que la pateix. Pot ser mitjançant altres formes de violència que no només la física: violència psicològica (intimidacions, xantatges, pressions, submissió química,...), violència ambiental, violència econòmica, violència simbòlica, etc.

2.8 Actuació i Atenció

Atenció *és el conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per l'abús en els àmbits personal, familiar i social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la informació necessària sobre els recursos i els procediments perquè pugui resoldre la situació*[25].

2.8.1 Punt Lila-Arc Iris d'atenció

Descripció

El **Punt Lila-Arc Iris d'atenció** és un **dispositiu de suport** en aquelles festes on estigui activat i servirà de punt principal de **coordinació** i **centralització** de les intervencions en el marc del Protocol.

És un dispositiu de suport en format "estand" on s'ofereix *in situ* el serveis de prevenció, detecció, atenció, recuperació i derivació en el marc del Protocol i el seu circuit d'actuació.

És un espai en format "estand" on s'ofereix el servei d'**informació** sobre el Protocol i la campanya, **sensibilització** i **prevenció** de violències sexuals i LGTBIfòbiques, **detecció** de casos i situacions, primera **atenció** i acompanyament per a les persones que han patit aquests tipus d'agressions (segons el **circuit d'actuació específic** que es presenta al l'apartat 3 d'aquest document), **recuperació** i **derivació** als recursos especialitzats que integren el **circuit de violència masclista** local i si s'escau poden oferir informació sobre entitats feministes i/o LGTBI+ del territori.

Equip professional

Ha de comptar amb un **equip de professionals** especialitzades i capacitades en atenció a persones que han patit violències masclistes, sexuals i LGTBIfòbiques. Cada equip estarà format per un mínim de **4 professionals**: 2 fixes al Punt Lila-Arc Iris i 2 itinerants. Són majoritàriament **dones** o en el cas que hi hagi homes estaran sempre en binomi amb una companya dona.

Ha de comptar amb un equip de professionals especialitzades i capacitades en atenció a persones que han patit violències masclistes, sexuals i LGTBIfòbiques

Parelles itinerants

Desenvoluparan les mateixes funcions que a l'estand però en **moviment per tot l'espai i entorn festiu** que tinguin marcat segons festa. Estaran en contacte permanent amb l'equip de l'estand i aniran identificades amb el vestuari o element que decideixi la Grup de Seguiment.

Col·laboració amb Agents detectors de les entitats

25 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009)

El present Protocol contempla la possibilitat que durant l'activació del Punt Lila-Arc Iris, existeixi la figura d'**Agents de Prevenció de les entitats** que donin **suport** i **ajuda** a l'equip del mateix. Aquestes persones han d'haver rebut una **formació de capacitació** per desenvolupar tasques de publicitat i coordinació amb les entitats que organitzen festes, detecció, derivació i suport a les intervencions de l'equip del Punt Lila-Arc iris. Aniran identificades amb el format que decideixi la Grup de Seguiment.

Implementació

La **Comissió de Seguiment** en concretarà els criteris d'implementació, atenent a poder oferir un servei de qualitat i coordinat amb els altres serveis durant les festes. Es tindran en compte les **franges horàries** on més casos i situacions es poden donar, la relació amb la **programació** de les activitats, la **ubicació**, la **bona visibilitat** i la **senyalització** de l'estand.

Funcions

Les **funcions** a desenvolupar per l'equip del **Punt Lila-Arc Iris d'atenció** son les següents:

- **Publicitat** del Protocol.
- **Coordinació** amb els altres serveis activats durant festes (sobretot seguretat i salut) i amb la referent del Protocol durant festes.
- **Sensibilització** sobre prevenció de violències sexuals i LGTBIfòbiques en espais festius.
- **Detecció** de casos i situacions.
- Primera **actuació** mediadora amb possibles persones agressores, avís als cossos de seguretat si s'escau.
- **Atenció i acompanyament professional** a les persones agredides.
- **Recuperació** de persones agredides.
- **Derivació** de casos detectats i atesos.
- **Registre** de casos i situacions detectades al document de registre.

Disseny de l'estand

L'espai de estarà format per dues zones diferenciades i connectades que permetin realitzar l'acompanyament professional especialitzat en les dues funcions dirigides al públic assistent:

- **Punt Lila-Arc Iris,** una zona oberta i visible, on s'ofereix el servei d'informació i sensibilització al públic general.
- **Espai Tranquil** (annexa al Punt Lila-Arc Iris), una zona reservada, on s'ofereix el servei d'atenció a les persones agredides garantint la intimitat i confidencialitat. Aquest serà un espai de descans i atenció individualitzada per a la persona agredida.

Coordinació

El present Protocol contempla la possibilitat que durant l'activació del Punt Lila-Arc Iris, existeixi la figura d'Agents de Prevenció de les entitats que donin suport i ajuda a l'equip del mateix

La Grup de Seguiment en concretarà els criteris d'implementació, atenent a poder oferir un servei de qualitat i coordinat amb els altres serveis durant les festes

L'Espai Tranquil (annexa al Punt Lila-Arc Iris), és una zona reservada, on s'ofereix el servei d'atenció a les persones agredides garantint la intimitat i confidencialitat.

El personal del Punt Lila-Arc Iris estarà en **comunicació directa** amb la persona responsable de **seguretat** i/o amb la **Referent** de Protocol per activar les derivacions pertinents en cas de necessitat.

Si és possible, alguna de les professionals haurà de formar part de les **reunions** de coordinació prèvies i posteriors a l'inic de les festes.

Recomanacions per al correcte funcionament del dispositiu

- Bona indicació de la **localització** del Punt Lila-Arc Iris d'atenció als mapes i fulletons informatius de l'esdeveniment.
- Assegurar-se sobretot que el personal professional de seguretat, emergències mèdiques i cossos de seguretat tinguin el **coneixement** sobre les **funcions**, **ubicació** i **horaris** del mateix.
- Disposar a l'Espai Tranquil de cadires, mantes, aigües, fruita i/o caramels i mocadors de paper per oferir a les persones ateses en cas de patir alguna forma de violència sexual.
- **Situar** els serveis **d'emergències mèdiques** i **professionals de seguretat** a prop, però no just al costat del Punt Lila-Arc Iris, per facilitar l'atenció coordinada en cas de necessitat.

El personal del Punt Lila-Arc Iris estarà en comunicació directa amb la persona responsable de seguretat i/o amb la Referent de Protocol per activar el circuit en cas de necessitat.

2.9 Recuperació i Reparació

Recuperació *és l'etapa del cicle personal i social d'una dona que ha viscut situacions de violència en què es produeix el restabliment de tots els àmbits danyats per la situació viscuda*[26]*.*

L'objectiu d'aquest eix és garantir que si la persona que ha patit l'agressió vol **seguir a la festa**, ho pugui fer amb total comoditat, llibertat i autonomia Es pactarà amb l'Equip del Punt Lila-Arc Iris.

També s'ha de verbalitzar **l'actitud de rebuig cap a l'agressió** i cap a les persones agressores per part de l'organització per tal que la persona agredida se senti recolzada, valorada i acompanyada.

Si l'organització de la festa ho creu oportú i ha estat acceptat prèviament amb la persona Referent del Protocol del municipi, es pot oferir a la persona agredida **parar la música de la festa,** en el cas que n'hi hagi i llegir el Manifest per denunciar que s'ha produït una agressió.

L'objectiu d'aquest eix és garantir que si la persona que ha patit l'agressió vol seguir a la festa, ho pugui fer amb total comoditat

26 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 33)

***Reparació** és el conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, socials, laborals, sanitàries, educatives i similars, preses pels diversos organismes i agents responsables de la intervenció en l'àmbit de la violència masclista, que contribueixen al restabliment de tots els àmbits danyats per la situació viscuda[27].*

Se li explicarà a la persona agredida els **recursos disponibles del circuit[28]**. En funció de la gravetat, és important no perdre el contacte d'aquesta persona i, si cal, l'Equip Punt Lila-Arc Iris la **trucarà l'endemà** per fer-li els seguiment sobre com es troba i li tornarà a traspassar tota la informació necessària.

També se li traslladarà un **full informatiu** per si es vol denunciar, amb l'explicació de les conseqüències positives i negatives de fer-ho, els perills de la victimització secundària i les recomanacions d'anar en paral·lel amb altres vies no judicials.

COMUNICAT PÚBLIC EN CAS D'AGRESSIÓ GREU

En el cas que la persona agredida vulgui i si és un **cas que es considera de gravetat**, la Referent del protocol, Regidoria de l'àrea d'Igualtat o el seu equivalent a cada municipi, valorarà si és necessari que l'Ajuntament i/o el Consell Comarcal facin un **comunicat públic** davant una agressió durant les festes populars i informarà a la **Comissió de Seguiment**. Si la referent ho considera oportú, s'hi reunirà d'urgència.

Es valorarà si és necessari que l'Ajuntament i/o Consell Comarcal facin un comunicat públic davant una agressió durant festes.

En aquest sentit, el Consell comarcal disposa d'un **model de comunicat públic[29]** que pot difondre en casos d'agressions.

2.10 Circuit de suport per agressions LGTBIfòbiques

Les premisses d'aquest apartat són de suport al circuit marc que ja està contemplat. Quan es detectin situacions **d'agressions a persones per causa de LGTBIfòbia**, es seguirà el procediment explicat amb anterioritat i es tindrà en compte també aquest suport explicat a continuació:

Supòsit 1. **Insults en contextos de festes**.

- ☑ Donar coneixement de l'agressió al Punt Lila-Arc Iris o el punt d'entrada de casos determinat. És a dir, que la persona s'adreci (o si es detecta) i expliqui la situació i, en tot cas, se la protegeixi, d'entrada.
- ☑ Recollir tota la informació (descripció del succés, testimonis, etc) i si la persona ho decideix, **donar coneixement al SAI** corresponent, perquè faci arribar la incidència/denúncia a l'Àrea de la Generalitat de Catalunya per tal

Quan es detectin situacions d'agressions per causa LGTBIfòbica, es seguirà el procediment explicat amb

27 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 33)

28 A l'Annex del Protocol hi ha el llistat de recursos disponibles de derivació i recuperació.

29 A l'Annex del Protocol es proposa un text per orientar un possible comunicat públic.

de procedir. És molt important que faci una bona descripció, reculli el màxim d'informació i busqui testimonis[30].

- ☑ Si no hi ha Punt Lila-Arc Iris o la persona Referent del Protocol tampoc hi és, també es poden adreçar als **Cossos Policials** en base a **l'Article 11 de la Llei 11/2014** –Deure d'Intervenció-

anterioritat i es tindrà en compte també aquest suport

*Els **professionals** a què fa referència l'article 10, si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, tenen el **deure de comunicar-ho** als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent. Als efectes del que estableix l'apartat 1, s'ha d'elaborar un Protocol específic d'actuació. El Protocol deure d'Intervenció també subratlla que cal **garantir la confidencialitat** de les dades de caràcter personal (...)".*

La **Policia** aquí té una doble tasca, protegir a la persona assetjada, ajudar a recollir tota la informació, identificar la persona agressora i, posteriorment, **comunicar-ho al SAI local**. O bé, amb tota la documentació recollida presentar-se al SAI local per fer arribar la incidència/denúncia al SAI Central.

Supòsit 2. **Insults, amenaces (delictes d'odi) i agressió física**

- > Ídem supòsit 1.
- > Trucar al 112: Emergències Mossos d'Esquadra o l'OAC de la Comissaria més propera (al·legant Delictes d'Odi). Servei 24h els 365 dies de l'any[31].
- > Paral·lelament caldrà tenir un Informe Mèdic d'Agressions: adreçar-se a un Centre d'Urgències i demanar atenció i l'Informe Mèdic corresponent. També ens podem adreçar, en cas de violència verbal, a urgències psiquiàtriques.
- > SAI Local + fer-ho arribar al SAI Central –Generalitat de Catalunya- i que procedeixi.

2.11 Grup de Seguiment i Avaluació

A continuació es descriuen les funcions i elements organitzatius de la Comissió de Seguiment del Protocol.

Objectius

L'objectiu principal d'aquest grup de treball és el de **vetllar per una bona implementació** i **millora del Protocol**. Els objectius específics són els següents:

- > Promoure una **implementació qualitativa** del Protocol a cada festa on s'hagi d'aplicar.
- > Fer el **seguiment** de la implementació de les accions obligatòries del Protocol i de les complementaries en el Pla d'actuació.
- > **Adaptar** el Protocol marc a les especificitats de cada festa.

L'objectiu principal d'aquest grup de treball és el de vetllar per una bona implementació i millora del Protocol

30 http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/lgtbi/denuncies-fets-homofobs/
31 http://mossos.gencat.cat/ca/prevencio/odidiscriminacio/

- **Coordinar** les tasques prèvies, durant i posteriors que s'hagin de fer per implementar el Protocol.
- Vetllar per incorporar la **perspectiva de gènere i la transversalitat** en els diferents àmbits d'actuació del Protocol.
- **Valorar, avaluar i millorar** el Protocol marc.
- Vetllar pel **Registre** de les situacions detectades de violències sexuals durant les festes populars.

Actors, rols i responsabilitats[32]

El Grup de Seguiment estarà liderada per la **Tècnica Referent del Protocol**. Les funcions i tasques que haurà de realitzar són les següents:

La Comissió de Seguiment estarà liderada per la Referent Tècnica del Protocol

- Coordinar i programar les trobades del **Grup de Seguiment**.
- Vetllar perquè el Protocol i els **passos a seguir** s'implementin adequadament durant les festes populars.
- Escoltar i traspassar les **valoracions i propostes de millora** que aportin les entitats a l'àmbit comarcal i a l'equip de govern.
- Responsabilitzar-se del **recull dels Documents de Registre d'agressions** de cada municipi. Cada referent municipal li farà entrega d'una còpia d'aquest Registre en finalitzar l'esdeveniment.

A cada municipi es comptarà també amb un o una **referent municipal.** Les funcions i tasques que haurà de realitzar són les següents:

- Traspassar la **informació** a les entitats organitzadores, a personal contractat i seguretat sobre el Protocol i sobre les **formacions** obligatòries.
- Decidir la **contractació del personal o de les entitats** que implementin el Punt Lila-Arc Iris d'atenció amb un equip professional amb la formació especialitzada adequada.
- Vetllar perquè els **materials i recursos** necessaris que s'han d'implementar a cada festa estiguin disponibles i es posin als llocs adequats (materials de campanya, Punt Lila-Arc Iris, estand informatiu, etc.).

- Decidir la **contractació del personal** o de les entitats que implementin el **Punt Lila-Arc Iris d'atenció** amb un equip professional amb la formació especialitzada adequada.
- Escoltar i traspassar les valoracions i **propostes de millora** que aportin les entitats a l'àmbit municipal i a l'equip de govern.
- Responsabilitzar-se del **Document de Registre d'agressions**[33]. Quan hi hagi el Punt Lila-Arc Iris haurà d'estar al cas que el tinguin i el retornin al final de cada festa. Sinó hi ha activat el Punt Lila-Arc Iris, serà la persona encarregada d'estar al cas i omplir el Registre.

32 A l'Annex del Protocol es troba el llistat detallat de les persones que formaran par de la Comissió de seguiment.

33 A l'Annex del Protocol hi ha disponible un model de Document de Registre d'agressions, així com un document d'autorització de cessió de dades per a les persones ateses.

Aquest grup de treball s'haurà de reunir també de manera prèvia i posterior a la seva comissió amb:

- **Tècnics/ques municipals** de Cultura, Joventut, Salut, Comunicació.
- **Cossos de Seguretat.**
- Personal àmbit **sanitari**
- **Persones que han participat al Grup Motor** del procés d'elaboració del Protocol.
- **Entitats i persones que han format part de la Comissió Participativa** del procés d'elaboració del Protocol, així com entitats i persones vinculades a l'organització de festes populars

La Comissió de Seguiment haurà de coordinar-se amb el grup de treball i seguiment del **circuit de violències masclistes del territori**, essent recomanable que com a mínim una persona que integri aquest grup formi part alhora de la Comissió de Seguiment del *Protocol d'abordatge de les violències sexuals als espais públics d'oci*.

Convocatòries

La Comissió de Seguiment s'haurà de reunir **mínim dos cops a l'any** i podrà convocar-se més vegades si els tècnics o tècniques referents a cada municipi o el tècnic o tècnica referent comarcal del Protocol ho consideren oportú. Es valorarà realitzar una reunió al final de l'any per avaluar el grau de desplegament del Protocol i una a l'inici de l'any per dissenyar noves accions i propostes.

S'haurà de reunir mínim dos cops a l'any i podrà convocar-se més vegades si les Tècniques Referents del Protocol i l'equip de govern ho considera oportú

La trobada s'haurà de convocar amb prou temps per fer una **valoració** sobre les accions del Protocol implementades durant les festes passades i per desenvolupar les **accions de millora** per les següents. És recomanable que aquesta trobada sigui a **principis de cada any**.

Si es dóna algun cas d'agressió sexual durant festes on s'implementa el Protocol i es considera que cal fer públic un posicionament de l'Ajuntament i Consell Comarcal, les responsables tècniques i polítiques del Protocol valoraran si és necessari fer una **convocatòria extraordinària**.

3 CIRCUIT D'ACTUACIÓ

Aquest apartat descriu els **passos a seguir** en els moments on es **detectin** situacions de violències sexuals.

En primer lloc hi ha definits uns **principis bàsics d'actuació** i, en segon lloc, tres **tipologies d'actors** que poden actuar endreçats segons el grau de formació, rol i responsabilitats atribuïdes pel Protocol.

Principis d'actuació

❶ AVISAR I INFORMAR

Totes les situacions detectades s'han d'avisar i traspassar la informació a un **punt d'entrada de situacions** marcat per la festa. Aquest podrà ser el Punt Lila-Arc Iris o el punt d'entrada de casos segons la festa. Haurà d'estar ben clar on s'ha d'avisar. Si a la festa no hi ha aquest dos punts, s'informarà del recursos del Protocol i on es poden dirigir i demanar ajuda[34].

❷ INFORMACIÓ RIGUROSA

La informació ha d'arribar de primera mà abans de iniciar l'actuació. Cal evitar i tallar rumors. Cal garantir la confidencialitat.

❸ NO QÜESTIONAR L'AGRESSIÓ

Es recull la informació i es traspassa sense fer un judici sobre l'agressió. Sobretot en el cas que l'agressió estigui explicada per part de la persona agredida, caldrà tenir cura d'aquest principi.

❹ RESPECTAR LA VOLUNTAT DE LA PERSONA AGREDIDA

Es traslladarà tota la informació necessària la persona agredida i es respectarà la seva voluntat. Només en casos de risc de integritat física de la persona agredida es pot actuar sense la seva voluntat i sempre a través dels serveis de seguretat.

Cal destacar:

ⓘ Aquesta proposta d'actuació pot ser revisada i millorada a través de les avaluacions de la Comissió de Seguiment.

❺ TREBALL EN EQUIP

La resposta ha de ser coordinada amb tot l'equip o persones involucrades en l'organització i serveis de seguretat i salut de la festa, les persones responsables han de ser informades de totes les situacions detectades i informades. Els diferents actors que hagin rebut formació lideraran l'actuació i la resta de personal ha de donar-los suport.

❻ ACTITUD DE CURA AMB LA PERSONA AGREDIDAD I FERMA AMB L'AGRESSORA

34 La persona referent de cada entitat que hagi assistit a la formació de l'Ajuntament sobre el protocol ha de garantir que totes les persones de l'organització que participen a la festa sàpiguen a on s'han de derivar els casos.

De bon tracte, suport mutu, respectuosa i d'escolta activa cap a la persona que pateix l'agressió. Actitud ferma, de rebuig, però no violenta, dialogant i assertiva amb la persona que exerceix l'agressió.

Passos a seguir

POBLACIÓ EN GENERAL

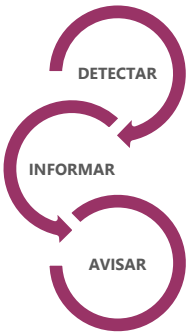

DETECTAR

Es detecta qualsevol de les situacions definides Protocol o les que no estiguin definides i que també puguin ser **agressions sexistes, sexuals o lgtbifòbiques**.

Si es detecta una situació clara d'emergència, es truca a emergències o s'avisa a personal de seguretat. Mai intervenir amb les persones agressores. **Prioritzar la seguretat de la persona agredida**.

INFORMAR

Si és la persona agredida que demana suport: se li ofereix acompanyament i se l'informa que hi ha un **Protocol a la festa** i que pot **demanar suport** a través dels contactes que ofereix el circuit.

AVISAR

Sinó es la persona agredida la que demana ajuda: es traspassa la informació del que està passant a qualsevol dels **recursos que ofereix el Protocol** en funció de la festa i del moment: telèfon d'emergències, punt d'entrada de casos, Punt Lila-Arc Iris, serveis de seguretat, etc.

AGENTS DETECTORS I/O +INFORMATIU [35]

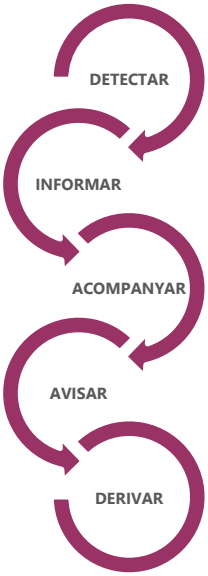

DETECTAR

Es detecta qualsevol de les situacions definides al Protocol o les que no estiguin definides i que també puguin ser **agressions sexistes, sexuals o lgtbifòbiques**.

Si es detecta una situació d'emergència, es truca a emergències o s'avisa a personal de seguretat. Mai intervenir amb les persones agressores. **Prioritzar la seguretat de la persona agredida**.

INFORMAR

Si la persona agredida és la que demana ajuda: se l'informa que hi ha un **Protocol a la festa**, que pot demanar **ajuda i acompanyament** per part de les entitats que organitzen la festa.

ACOMPANYARSi la persona vol desplaçar-se fins al Punt Lila-Arc Iris, se l'acompanya. Si la persona no es vol desplaçar, es busca una companya o company

35 Els Agent Detectors del Protocol son persones voluntàries de les entitats que estan adherides al Protocols que han participat a l'acció formativa obligatòria.

perquè es quedi amb ella o ell i l'altra persona va a avisar l'equip del Punt Lila-Arc Iris. **Mai es deixa sola a la persona que ha patit l'agressió**.

AVISAR

Passar la informació al **Punt Lila-Arc Iris** o, sinó està activat, a la persona de contacte que hagi facilitat la **Referent Tècnica de l'Ajuntament o Consell Comarcal**. Totes les festes han d'haver decidit on es traspassarà la informació sobre situacions que es puguin detectar i traslladar la informació als recursos disponibles.

Totes les festes han de tenir determinat on es traspassarà la informació sobre situacions que es puguin detectar i traslladar la informació als recursos que disponibles

DERIVAR

Informar a la persona agredida de les opcions que ofereix el **circuit d'atenció**, suport, derivació i recuperació a les persones que han patit agressions. Traspassar els **recursos** que s'hagin elaborat per la festa (díptic del Protocol, full d'informatiu per persones que hagin patit agressions, resum de recursos d'atenció disponibles, etc.)

EQUIP PUNT LILA-ARC IRIS D'ATENCIÓ (EQUIP PROFESSIONAL)

DETECTAR

Es detecta qualsevol de les situacions definides al Protocol o les que no estiguin definides i que també puguin ser **agressions sexistes, sexuals o lgtbifòbiques**.

Si es detecta una situació d'emergència, es truca a emergències o s'avisa a personal de seguretat. Mai intervenir amb les persones agressores. **Prioritzar la seguretat de la persona agredida**.

INFORMAR

Si la persona agredida és la que demana ajuda: se l'informa que hi ha un **Protocol a la festa**, que pot demanar **ajuda, suport, atenció i acompanyament** per les professionals del Punt Lila-Arc Iris.

L'Equip del Punt Lila-Arc Iris pot fer una **primera intervenció amb les persones agressores**[36] si valora que **no es posa en risc la seva pròpia seguretat** i sempre davant d'agressions més normalitzades com les mirades sexuades no desitjades i continuades, els comentaris sexuats no desitjats o la invasió continuada de l'espai vital.

Davant la detecció de situacions com tocaments puntuals, acorralaments o violacions, si es valora que es vol fer un primera intervenció amb l'Equip del Punt Lila-Arc Iris, **sempre serà amb avís als serveis de seguretat** que seran els encarregats d'intervenir davant la persona agressora.

ATENDRE

Els **Principis** d'atenció a la persona agredida són els següents:

*Atenció **prioritària a la persona agredida**. Cal posar èmfasi en la defensa de la llibertat i de la seguretat de la persona que rep l'agressió. La prioritat és que estigui bé.*

36 Cal tenir present que l'Equip del Punt Lila-Arc Iris té la formació especialitzada per atendre aquest tipus de situacions i valorarà la millor opció en funció de les situacions que es puguin donar.

S'animarà a la persona agredida a ser atesa l'**Espai Tranquil**. Si la persona agredida no vol desplaçar-s'hi, es buscarà un espai tranquil a prop d'on es trobin. A l'Espai Tranquil quan arribi la persona agredida **només podran ser-hi amb ella** l'**Equip Punt Lila-Arc Iris**. S'ha de generar un espai de privacitat, confiança i tranquil·litat.

L'Equip Punt Lila-Arc Iris **atendrà amb més profunditat la persona agredida**:

- Informació sobre el Protocol. Explicar les possibilitats que poden sorgir i que no es farà res que ella no vulgui.
- Recollir la informació sobre el què ha passat.
- Recollir informació sobre entorn, situació de la persona i relació amb les persones agressores. Si té amigues o amics, si està sola o sol, si coneix o no a les persones agressores, etc.
- Recollida de dades essencials, si vol. Sobretot telèfon de contacte i nom.
- Traslladar tota la informació sobre els **recursos disponibles** del circuit d'atenció i recuperació.

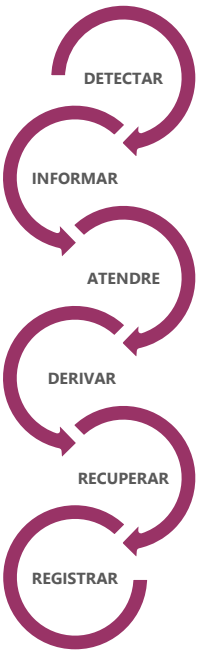

DERIVAR

Un cop la persona agredida decideixi què vol fer, se li oferirà suport i **acompanyament en la derivació** que hagi triat si és el cas. L'acompanyament al servei derivat podrà ser amb les persones de l'Equip del Punt Lila-Arc Iris si elles ho decideixen o a través dels serveis que ofereixi el **circuit d'atenció**, suport, derivació i recuperació a les persones que han patit agressions.

RECUPERAR

Si la persona agredida es troba amb les condicions i **vol seguir a la festa**, se l'animarà que ho faci amb el suport de la organització. Si es dóna el cas que **la persona agressora encara està a la festa**, s'explicarà a la persona agredida que la prioritat és que ella pugui seguir a la festa i que es farà un **intervenció amb les persones agressores**. La persona agressora podrà ser expulsades de la festa si així ho decideixin els **serveis de seguretat o policials** conjuntament amb l'organització de la festa i amb l'Equip del Punt Lila-Arc Iris. També es pot oferir un suport a distància sense intervenció amb la persona agressora. En el cas que s'efectuï aquesta intervenció, **l'organització es quedarà** amb la persona agredida a l'espai Tranquil mentre l'Equip Punt Lila-Arc Iris sortirà a fer la intervenció. A la tornada se li explicarà tot el què ha passat i com ha quedat la situació.

REGISTRAR

Omplir el full de registre amb consentiment si és el cas o el full de registre de situacions detectades.

*És molt important que si hi ha **intervenció amb persona agressora**, els serveis de **seguretat i policials es complementin i coordinin** amb el present Protocol i, concretament in situ, amb les persones de l'Equip del Punt Lila-Arc Iris i amb les entitats organitzadores. Tots els actors implicats han de tenir coneixement dels Protocols i traspassar correctament la informació sobre les situacions que es puguin donar per **activar correctament els serveis de seguretat**.*[37]

37 Una vegada sigui efectiu el compromís d'adhesió de tots els municipis al Protocol de seguretat de contra les violències sexuals en entorns d'oci de la Generalitat de Catalunya, el present Protocol serà d'aplicació conjunta amb els professionals de seguretat: controls d'accés, vigilants de seguretat i Policies de Catalunya. Aquests serveis hauran de treballar segons els **principis de**

Respecte a les decisions *de la persona agredida. Se li traslladarà tota la informació necessària, però respectarà en tot moment la seva voluntat. Si vol confidencialitat, si vol privacitat, si vol explicar-ho tot o només una part, si vol que les persones agressores marxin de l'espai de festa, si no vol que es comuniqui l'agressió, etc.*
No centralitzar l'actuació en el procediment penal*. Existeixen altres vies per acompanyar aquestes situacions i se li passarà u n full informatiu amb els diferents camins que es poden agafar.* [38]

complementarietat i coordinació amb el present Protocol municipal i hauran de vetllar per garantir l'adequada col•laboració entre tots els actors serveis i institucions implicats en les activitats d'oci (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2019, p. 43)

38 A l'Annex es pot consultar un document de suport per informar a la persona agredida sobre les implicacions d'obrir un procediment penal per tal que prengui la decisió en condicions de màxima informació possible.

ACCIONS I RECURSOS

PREVENCIÓ

Campanya Comunicativa Per donar a conèixer el Protocol	**Campanya de sensibilització i prevenció** vers les violències sexuals	**Formacions** (obligatòries i voluntàries)	**Punt Lila-Arc Iris** (Prevenció, detecció, atenció i recuperació)	**Adhesió** entitats de festes	**Requisits** de contractació	**Programació i espais** amb perspectiva de gènere	Adhesió al **Protocol de la Generalitat**

DETECCIÓ

TIPUS DE VIOLÈNCIES SEXUALS (existeixen més tipologies que també poden ser detectades)

Mirades sexuades no desitjades i continuades	**Comentaris** masclistes, lesbofòbics, gaifòbics i transfòbic	**Invasió** continuada de l'espai vital	**Tocaments** puntuals o continus no desitjats	**Acorralaments** impediments per moure's lliurement	**Violació** amb intimidació i/o amb violència física

ACTUACIÓ

PRINCIPIS D'ACTUACIÓ

❶ **AVISAR I INFORMAR.** Totes les situacions detectades s'han d'avisar i traspassar la informació al punt d'entrada de situacions marcat per la festa (Punt Lila-Arc Iris o Punt d'entrada de casos).

❷ **INFORMACIÓ RIGUROSA**. La informació ha d'arribar de primera mà abans de iniciar l'actuació. Cal evitar i tallar rumors. Cal garantir la confidencialitat de les persones implicades i explicar l'existència el Protocol i del recursos disponibles.

❸ **NO QÜESTIONAR L'AGRESSIÓ**. Es recull la informació i es traspassa sense fer un judici sobre l'agressió.

❹ **RESPECTAR LA VOLUNTAT DE LA PERSONA AGREDIDA**. Es traslladarà tota la informació necessària la persona agredida i es respectarà la seva voluntat. Només en casos de risc de integritat física de la persona agredida es pot actuar sense la seva voluntat i sempre a través dels serveis de seguretat.

❺ **TREBALL EN EQUIP**. Ha d'haver-hi una resposta coordinada i amb equip de totes les situacions detectades.

❻ **ACTITUD DE CURA AMB LA PERSONA AGREDIDAD I FERMA AMB L'AGRESSORA**. De bon tracte, suport mutu, respectuosa i d'escolta activa cap a la persona que pateix l'agressió. Actitud ferma, de rebuig, però dialogant i assertiva amb la persona que exerceix l'agressió.

PASSOS A SEGUIR

Població	Entitats organització	Equip Punt Lila- Arc Iris
DETECTAR → INFORMAR → AVISAR	DETECTAR → INFORMAR → ACOMPANYAR → AVISAR → DERIVAR	DETECTAR → INFORMAR → ATENDRE → DERIVAR → RECUPERAR → REGISTRAR

RECUPERACIÓ

PRINCIPIS DE RECUPERACIÓ

Que la persona agredida pugui **seguir a la festa**, si així ho vol.
Actitud col·lectiva de **rebuig** a les agressions.
Traslladar tota la **informació** sobre recursos especialitzats d'atenció i recuperació del circuit de VM.
Agafar **contacte** i trucar l'endemà si es creu convenient.

RECURSOS ESPECÍFICS PROTOCOL

Full informatiu sobre agressions sexuals
Registre de les situacions succeïdes
Equip del Punt Lila-Arc Iris
Comunicat Ajuntament/CC
Circuit locals de violència masclista

SERVEIS D'ATENCIÓ OFICIALS

SIAD[39] Tel. 977401851
SAI. Tel. 977401851
SIE Tel. 977 70 01 68
Serveis Hospitalaris
Emergències 061/112
Mossos Esquadra 112
Atenció 24h Violència masclista 900 900 120

RESUM DEL CIRCUIT PREVIST AL PROTOCOL ALS ÀMBITS DE LA PREVENCIÓ, DETECCIÓ, ACTUACIÓ I RECUPERACIO

39 El SIAD atendrà consultes de dones a partir de 16a.

CIRCUITS ESPECÍFICS SEGONS ELS DIFERENTS ACTORS VINCULATS AL PROTOCOL

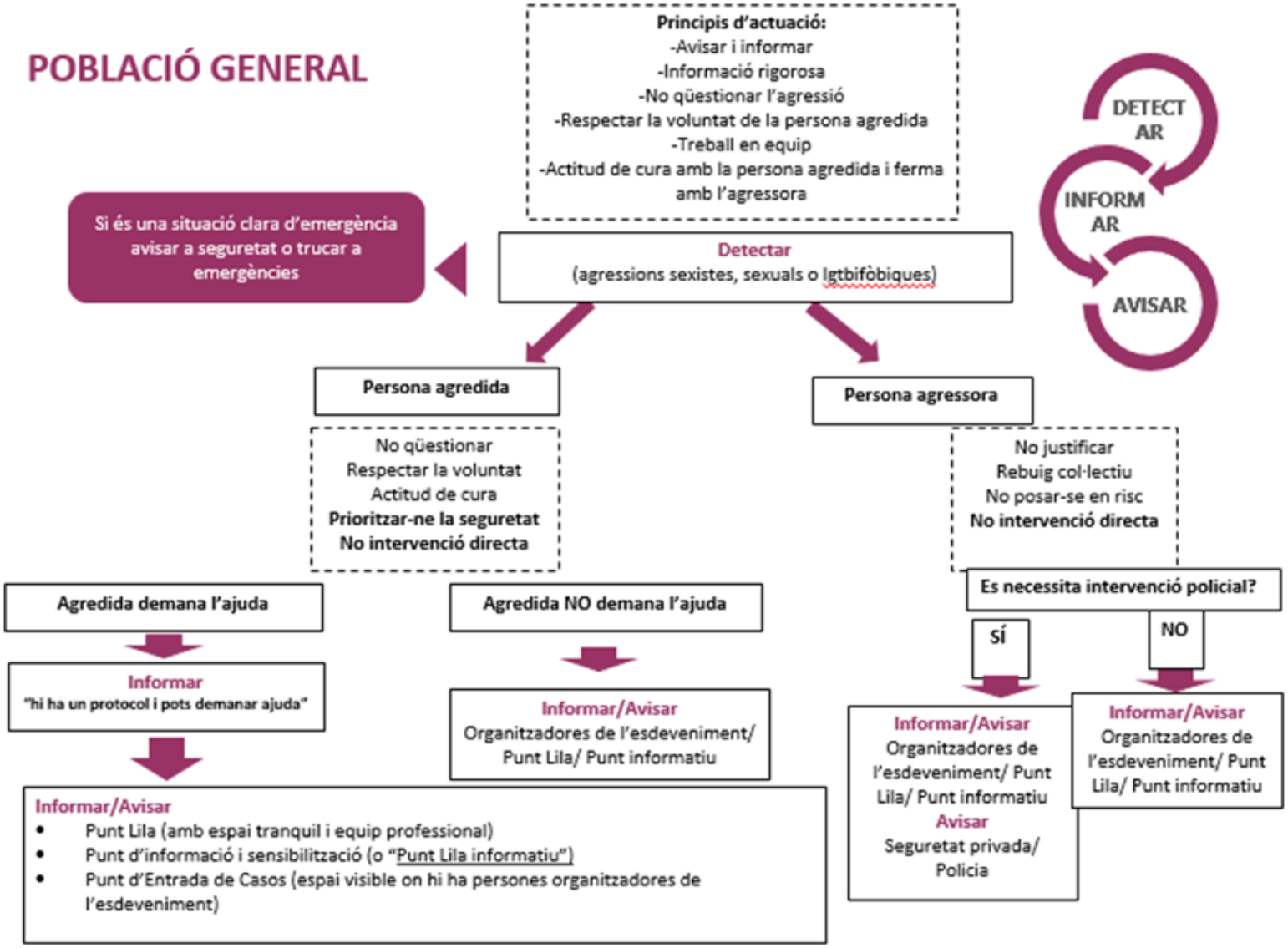

ENTITATS ORGANITZADORES/ PUNT LILA INFORMATIU

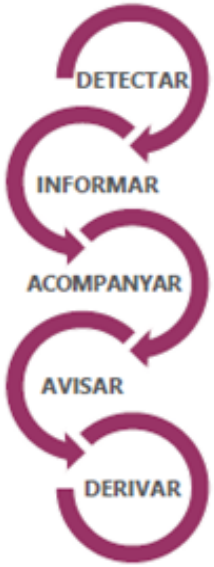

Principis d'actuació:
-Avisar i informar
-Informació rigorosa
-No qüestionar l'agressió
-Respectar la voluntat de la persona agredida
-Treball en equip
-Actitud de cura amb la persona agredida i ferma amb l'agressora

Si és una situació clara d'emergència avisar a seguretat o trucar a emergències

Detectar
(agressions sexistes, sexuals o lgtbifòbiques)

ENTITATS ORGANITZADORES:
Persona referent de l'entitat (ha rebut formació com a "agent detector")

***ATENCIÓ AL PUNT INFORMATIU:**
- ☑ Proporcionar informació sobre Protocol.
- ☑ Recollir informació sobre què ha passat (si l'agredida vol)
- ☑ Recollir informació sobre l'entorn, acompanyants, relació amb les persones agressores
- ☑ Dades de contacte (telèfon i nom), si vol.
- ☑ Informació sobre recursos del circuit de VM.

Persona agredida

No qüestionar
Respectar la voluntat
Actitud de cura
Prioritzar-ne la seguretat
No intervenció directa
Acompanyar

Persona agressora

No justificar
Rebuig col·lectiu
No posar-se en risc
No intervenció directa

Es necessita intervenció policial?

SÍ

Avisar
Seguretat privada/ policia

Registrar*

NO

Registrar*

Agredida demana l'ajuda

Informar i Acompanyar/Derivar
"hi ha un protocol i pots demanar ajuda i acompanyament per part de les entitats "

- Punt Lila (amb espai tranquil i equip professional)
- Punt d'informació i sensibilització (o "Punt Lila informatiu") *
- Punt d'Entrada de Casos (espai visible on hi ha persones organitzadores de l'esdeveniment)

Des d'aquests tres, derivació recursos Circuit VM: Emergències, Seguretat, SIAD/SAI.

Registrar*

Agredida NO demana l'ajuda

Avisar
traspàs informació
Registrar*

PUNT LILA D'ATENCIÓ (Professionals especialitzats)

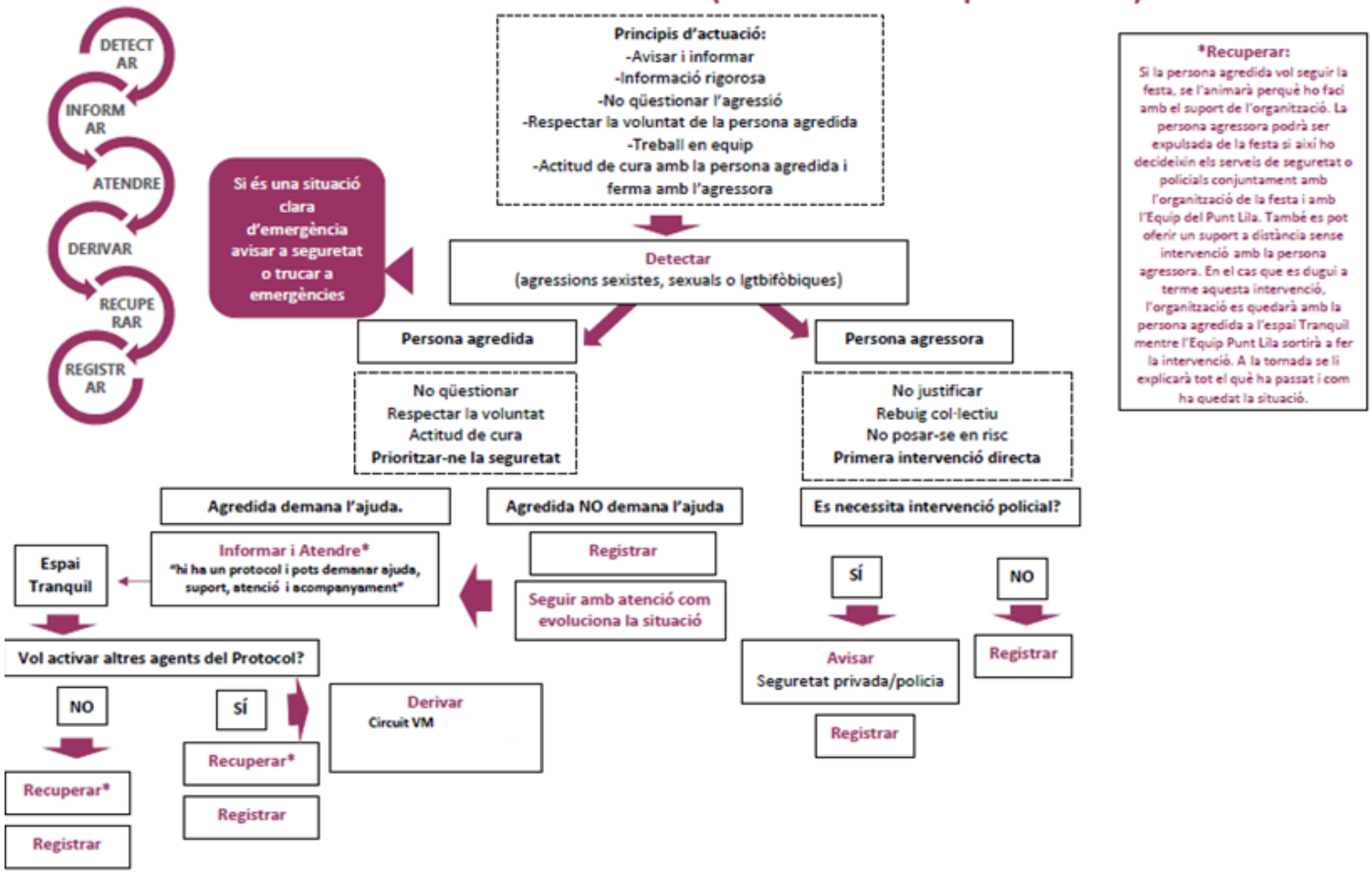

***Recuperar:**
Si la persona agredida vol seguir la festa, se l'animarà perquè ho faci amb el suport de l'organització. La persona agressora podrà ser expulsada de la festa si així ho decideixin els serveis de seguretat o policials conjuntament amb l'organització de la festa i amb l'Equip del Punt Lila. També es pot oferir un suport a distància sense intervenció amb la persona agressora. En el cas que es dugui a terme aquesta intervenció, l'organització es quedarà amb la persona agredida a l'espai Tranquil mentre l'Equip Punt Lila sortirà a fer la intervenció. A la tornada se li explicarà tot el què ha passat i com ha quedat la situació.

PLA D'ACTUACIÓ

Introducció

El Pla d'actuació està endreçat en dos blocs. **El primer** són les **accions prioritàries** en el marc del Protocol, que són competència del Consell Comarcal. Dins d'aquest bloc també s'encabeixen les **accions inicials** que són les definides a l'apartat 1.5 del present document: "Requisits per implementar el protocol". Són accions que s'han de definir, desenvolupar i implementar en el menor temps possible.

El Pla d'actuació té dos blocs: les accions prioritàries del Protocol i les accions complementàries

Les àrees de Joventut i d'Igualtat del Consell Comarcal i dels municipis, conjuntament amb l'equip de govern, són les responsables de **concretar la planificació i la implementació** de les mateixes. Un cop formalitzada el **Grup de Seguiment**, serà aquest grup el que valorarà i proposarà les accions a seguir implementant, les millores i les noves que pugin sorgir arran de les necessitats detectades. El **segon bloc**, són **accions complementàries** i que tenen una visió més **transversal** del protocol implicant activament a diferents àmbits de l'administració i en concret dels ajuntaments.

Les accions definides al present document son fruit del procés d'elaboració del Protocol

Cal ressaltar que totes les accions definides al present document són fruit del procés d'elaboració del Protocol. També que han sorgit més propostes d'accions aquí no definides i que si no hi són és per qüestions de prioritat i possibilitat. Aquestes accions es defineixen com **accions recomanades"** a l'Annex I del present protocol.

Llegenda

Núm. Número d'identificació de l'Acció.
Eix. Eixos estratègics segons la llei 5/2008. Prevenció (P), Detecció (D), Atenció (A), Recuperació (R).
Acció. Títol de l'acció.
Descripció. Resum de l'acció a desenvolupar.
Àrea. Àrea responsable a desenvolupar, planificar, pressupostar i implementar l'acció.
Prioritat. Nivell de prioritat acordat: (1) Prioritat Alta (2) Prioritat Mitja (3) Prioritat Baixa.
CD. Relació amb el número de Conclusió de la Diagnosi en el marc d'elaboració del Protocol.

LLISTATS D'ACCIONS PRIORITÀRIES DEL PROTOCOL CONSELL COMARCAL						
Núm.	Eix	Acció	Descripció	Àrea	Prioritat	CD
A1	Tots	**Aprovació i compliment**	**Aprovar i complir** els requisits d'aplicació del protocol aprovat	Totes	1	4
A2	P	**Formacions obligatòries**	Programar anualment, o en la periodicitat pactada a la Comissió de Seguiment, les **accions formatives obligatòries aprovades al Protocol**	Serveis a les persones	1	12,13
A3	P/D/A	**Difusió Serveis d'Atenció**	**Potenciar la difusió al SIAD, SAI, SIE i SAHTE.** Especialment entre la gent jove i amb la intencionalitat d'ampliar l'atenció a casos més enllà de violència parella o exparella.	Serveis a les persones	1	25
A4	P/D	**Espai coordinació**	Generar un **espai a coordinació permanent** entre entitats i Regidories i/o àrees tècniques d'igualtat i joventut a la comarca. Programar periodicitat de la Comissió de Seguiment del Protocol	Serveis a les persones	1	5
A5	P	**Marxa exploratòria**	Encarregar una **marxa exploratòria** per tal de detectar i analitzar quins elementsfísics i socials que condicionen la percepció de seguretat de les dones a la comarca.	Serveis a les persones	1	14
A6	P	**Documents de suport**	Definir i difondre els **documents específics de suport del Protocol**: Document intern sobre protocol i programació, document-resum per a la població sobre el protocol, document per a les entitats, document per als dispositius de suport activats durant festes (Punt Lila-Arc Iris, seguretat, regidors escenaris, emergències sanitàries, etc).	Serveis a les persones	1	1,2
A7	P	**Campanya LGTBI+**	Treballar una **campanya permanent** en el temps per visibilitzar els drets de la població **LGTBI+** i els recursos i projectes especialitzats al territori.	Serveis a les persones	1	15

LLISTATS D'ACCIONS COMPLEMENTÀRIES AL PROTOCOL AJUNTAMENTS ***Amb l'adhesió al present Protocol els ajuntaments es fan responsables d'identificar l'àrea que liderarà la implementació de cadascuna de les accions acordades.***					
Núm.	Eix	Acció	Descripció	Prioritat	CD
A8	P	**Requisits Empreses de Seguretat**	Formalitzar com a **requisit obligatori que les empreses de seguretat privades** contractades des de l'Ajuntament, han d'estar adherides al Protocol de Seguretat al Apartament d'Interior.	1	9
A9	P/D	**Espai coordinació**	Generar un **espai a coordinació permanent** entre entitats i conselleries/regidories i àrees tècniques d'igualtat i joventut als municipis i comarca. Programar periodicitat de la Comissió de Seguiment del Protocol	1	5
A10	P/D	**Acte públic de rebuig**	**Acte públic de rebuig** al lloc on s'hagi produït un fet constitutiu de violència sexual que podrà ser coordinat des del Consell Comarcal.	1	4
A11	P	**Compromís Ajuntaments**	**Compromís als Ajuntaments adherits** al Protocol per personar-se com acusació particular/popular i amb previ permís a la persona agredida en els processos judicials de violències sexuals en espais públics.	1	4
A12	P	**Compromís personal contractat**	Formalitzar una clàusula de **compromís del personal contractat** per festes per no promoure missatges sexistes i per seguir les indicacions al protocol.	1	23
A13	P/D	**Agents detectors**	**Creació a la figura "d'agents detectors"** a les festes populars fixades per la Comissió de Seguiment del Protocol (persones referents de cada entitat que han rebut formació específica i que coneix el circuit de derivació establert al Protocol).	1	4
A14	P	**Reglament Local**	**Creació d'un reglament local** per a les subvencions a entitats que, entre d'altres, valori la inclusió dels següents criteris de puntuació "adhesió al Protocol" i "compromís de participar en accions formatives".	1	1,2

BIBLIOGRAFIA

AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA DE CATALUNYA. (2017). *La prevenció de la violència masclista a l'oci nocturn. Recull de Campanyes.* Barcelona: GENERALITAT DE CATALUNYA. Consultat el Desembre / 2018, a http://hemerotecadrogues.cat/docs/prevencio_de_violencies_masclistes_en_oci_nocturn.pdf

AJUNTAMENT DE BARCELONA. (2017). *Protocol d'actuació estand Barcelona antimasclista La Lali Jove.* Barcelona.

AJUNTAMENT DE BARCELONA. (2018). *Protocol "No callem" contra les agressions i els assetjaments sexuals en espais d'oci nocturn privat.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Consultat el 2019, a http://ajuntament.barcelona.cat/bcnantimasclista/sites/default/files/protocol_oci_nocturn_cat.pdf

AYUNTAMIENTO DE VITORIA-GASTEIZ. (2016). *Protocolo local de actuación ante las agresiones machistas que se manifiestan en espacios de ocio y festivos.* Vitoria-Gasteiz.

BARJOLA, N. (2018). *Microfísica sexista del poder. El caso Alcàsser y la construcción del terror sexual.* Barcelona: Virus.

BRUGUER, J. (2017). *Guia per dissenyar i executar processos participatius en l'àmbit municipal.*

BUTLER, J. (2007). *El género en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad.* Barcelona: Paidós.

CAL TEMERARI. (2016). *Protocol contra les agressions masclistes Quinto de Nadal i Cap d'any.* Sant Cugat del Vallès.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. (2012). *Guia per a l'elaboració d'un pla local de prevenció de drogodependències.* Barcelona: SPOTT, Àrea d'Atenció a les Persones, Diputació de Barcelona. Consultat el febrer / 2018, a https://www1.diba.cat/uliep/pdf/52508.pdf

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. (2018). *Guia per a l'elaboració de protocols davants les violències sexuals ens espais públics d'oci.* Barcelona: Diputació de Barcelona. Consultat el 2019, a https://www1.diba.cat/llibreria/pdf/60917.pdf

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT. (2013). *Protocol de Joventut per a l'abordatge de la violència masclista.* Barcelona: Departament de benestar Social i família, Generalitat de Catalunya. Consultat el febrer / 2018, a www.jove.cat/protocolviolenciajove

FEDERICI, S. (2004). *Calibán y la bruja. Mujeres, cuerpo y acumulación originaria.* Madrid: Traficantes de sueños.

FUNDACIÓ SALUT I COMUNITAT;. (2014). *Observatorio cualitativo sobre la relación entre el consumo de drogas y los abusos sexuales en espacios de ocio nocturno.* Consultat el febrer / 2018, a http://www.drogasgenero.info/noctambulas/informes/

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2009). *Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.* Barcelona: Publicacions del Parlament de Catalunya. Consultat el 2018, a https://www.parlament.cat/document/nom/TL75.pdf

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2016). *LLEI 11/2014, per garantir els drets de les lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres, intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifobia i la transfòbia.* Barcelona: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions.

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2019). *Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci.* Barcelona: Departament d'Interior. Consultat el 2019, a https://govern.cat/govern/docs/2019/01/30/13/29/537d407d-0d85-4529-a2dd-553f08b02a7f.pdf

GIDDENS, A. (1991). *Sociologia.* Madrid: Alianza Editorial.

GOBIERNO DE ESPAÑA. (2017). *EDADES. Encuesta sobre alcohol y otras drogas en España, 1995-2017.* Madrid: Minsterio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Consultat el 2019, a http://www.pnsd.mscbs.gob.es/profesionales/sistemasInformacion/sistemaInformacion/pdf/EDADES_2017_Informe.pdf

JAYME, M., & SAU, V. (1996). *Psicología diferencial del sexo y el género.* Barcelona: Icaria.

MINISTERIO DE SANIDAD, SERVICIOS SOCIALES E IGUALDAD. (2015). *Macroencuesta de violencia contra la mujer 2015.* Madrid: Publicaciones oficiales. Recollit de http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/violenciaEnCifras/estudios/colecciones/pdf/Libro_22_Macroencuesta2015.pdf

OBSERVATORIO NOCTAMBUL@S. (2018). *5o Informe anual 2017-2018.* Barcelona: Fundació Salut i Comunitat.

PARÉS, M., & MARCH, H. (2012). *Guia per avaluar processos participatius.* Barcelona: Departament de Governació i Relacions Institucionals. Consultat el febrer / 2018, a http://governobert.gencat.cat/web/.content/30_ParticipacioCiutadana/04_Difusio_i_recerca/guies_breus_de_participacio_ciutadana/Guia_per_avaluar_processos_participatius/3-guia_avaluar.pdf

PÉREZ OROZCO, A. (2014). *Subversión feminista de la economia. Aportes para un debate sobre el conflicto capital-vida.* Madrid: Traficantes de sueños.

POBLE SEC FEMINISTA. (2015). *Protocol d'actuació contra les agressions sexistes Festes Majors del Poble Sec.* Barcelona.

PUNT 6, Col·lectiu. (2017). *Entorns habitables.* Barcelona: Col·lectiu Punt 6. Consultat el febrer / 2018, a https://issuu.com/punt6/docs/entorns_habitables_cat_final

TOLEDO, P., & PINEDA, M. (2016). *L'abordatges de les violències sexuals a Catalunya. Part 1. Marc conceptual sobre les violències sexuals.* Grup de Recrca Antígona i Creación Positiva

5 ANNEX (I)

Materials de suport al protocol

Fitxa 1. Manifest del Protocol

Proposta de Manifest:

La violència masclista contra les dones i les violències contra les persones Lesbianes, Gais, Bisexuals, Trans i Intersexuals, són una greu vulneració dels drets humans de les persones. Aquestes violències es basen en desigualtats de gènere, en relacions de poder masclistes i cal afrontar-les amb total contundència. Malauradament, els espais d'oci nocturn i festius són contextos on les violències sexuals cap a les dones i cap a persones LGTBI+ es manifesten amb més impunitat i normalització.

No volem que els espais d'oci a la Ribera d'Ebre gaudeixin d'aquesta impunitat. Volem afrontar la problemàtica de cara, fent visible els comportaments masclistes i LGTBIfòbics mes normalitzats i quotidians per donar-hi resposta.

No podem permetre que el cos de la dona s'utilitzi com a objecte sexual, no podem permetre que se les culpi de les agressions que pateixen, no podem permetre que es justifiquin agressions a través de les drogues, no podem permetre els comentaris sexuals no desitjats, no podem permetre els tocaments no desitjats, no podem permetre les mirades desagradables i constants, no podem permetre els assetjaments i abusos sexuals, no podem permetre les violacions amb i sense força violència física. No podem permetre que les dones i persones LGTBI+ vagin amb por pel carrer a nit. En definitiva, no podem tolerar que hi hagi persones que visquin la festa amb por i falta de llibertat.

Per aquest motiu i perquè ens estimem les festes populars i els espais d'oci. Perquè volem gaudir de la festa amb llibertat, perquè volem una societat lliure de masclisme, sexisme i LGTBIfòbia, hem de generar espais de cura, espais on les agressions sexistes i sexuals no es tolerin i on totes les persones que construïm la festa, estiguem al cas, actuem i ens posicionem perquè això no succeeixi.

Fitxa 2. Llistat de festes populars i esdeveniments a la Ribera d'Ebre

Ascó: Festes Majors estiu. Sant Antoni (Festa Major d'hivern) i Festes de Quintos. Carnaval i altres festes com la Fira del Vi, Fira del Cava, 24 de desembre.

Benissanet: Festa del Riu (cap de setmana abans de Sant Jaume), Festa Major d'estiu (Sant Jaume), Festa Major d'hivern (Sant Antoni).

Flix: Festa Major i Festes de Nadal. Festes de Setmana Santa.

Gandesa: Festa de Cap d'Any (organitzada per entitat privada), Revetlla de Sant Joan (municipal en col•laboració amb entitat privada), Festa del Pa amb tomaca - últim cap de setmana de juliol (municipal), Festes Majors de Sant Martí - al voltant d'11 de novembre, Festa jove - divendres nit (municipal en col•laboració amb entitat privada), Ball - dissabte nit (organitzada per entitat privada)

Garcia: Festa Major d'agost (dies 11 i 14). Festa Major d'hivern (Sant Antoni) i Festa Major d'agost (dies 12 i 13).

Miravet: Festa Major d'octubre (nit jove), Mirarock, Concerts de l'Associació de joves Festes d'agost, Carnaval, Sant Joan.

Móra d'Ebre: Festes Majors d'agost, Carnestoltes i Cap d'any.

Palma d'Ebre: Festa Major de Santa Caterina i Festa Major d'agost.

Rasquera: Festes Majors d'agost. Fira ramadera i agrícola, Carnaval, Nadal, Castanyada i Sant Joan.

Riba-roja d'Ebre: Festa Major d'agost. Revetlla de Quintos. Cap d'any, Ermita de Berrús i la Revetlla de Santa Agda.

La Serra d'Almos: Nit Jove de les Festes Majors.

Tivissa: Festa major, Festes nocturnes organitzades pel Consell de joventut, Festa de kintos, Fira de nadal, Carnaval, festes d'alguna entitat/associació que sigui en horari nocturn, festes de tarda organitzades pel consell de joventut, Revetlla Sant Joan, Festes majors de Darmós.

Festes comarcals itinerants: La Festa a la Clotxa, la festa de la Jota, festa de l'avi/a, Festa de les Dones Treballadores, Mostra a Cant Coral

.

Fitxa 2. Llistat d'accions recomanades

Núm	Eix	Acció	Descripció
A15	P/D	**Difusió Protocol.**	**Treballar la difusió al Protocol a l'àmbit als bars i locals** nocturns a la comarca i estudiar la seva incorporació a la campanya comunicativa.
A16	P/D	**Adhesió campanya**	**Estudiar la incorporació dels bars i locals nocturns** de la comarca a la campanya comunicativa.
A17	P/D/A	**Protocol oci privat**	Estudiar la implementació d'un projecte per elaborar un **protocol d'actuació davant violències sexuals per espais d'oci privats.**
A18	P	**Formació**	**Tallers sobre deconstrucció de la masculinitat** tradicional per a homes adolescents i joves.
A19	P	**Formació**	**Taller preventiu específic adreçat a la canalla** als municipis perquè puguin identificar i verbalitzar situacions d'abús.
A20	P	**Transport públic nocturn**	**Estudi a la viabilitat pressupostària i tècnica pera la incorporació d'un mini bus** nocturn interurbà amb parada a demanda durant les festes populars que determini la Comissió a Seguiment.

Fitxa 3. Llistat dels referents integrants de la Comissió a Seguiment

Consell comarcal: Mireia Grangé i Montse Barceló
Ascó: Aida Roigé
Benissanet: Tere Margalef
EMD Serra d'Almos: Puri Cervera
Flix: Vera Llomabart
Garcia: Àlex Florin
Ginestar: Montse Moliné
Miravet: Antoni Melich
Móra d'Ebre: Joan Vaqué amb Ignasi Almagro
Móra la Nova: Maria Font
Palma d'Ebre: Marina Rojals
Rasquera: Samanta Benaiges
Riba-roja d'Ebre: Maria Franquet
Tivissa: Alba Benedicto
Torre de l'Espanyol: Joan Juncà

Fitxa 3: Recull de recursos per programació

Existeix a les xarxes molta informació al respecte sobre propostes de Protocols, programacions amb perspectiva a gènere o feminista i llistes musicals, etc. A continuació, s'exposa un llistat de recursos proposats:

- Guia per unes festes lliures de masclisme a l'espai públic de Gràcia: https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2018/07/31111941/GUIA-RECOMANACIONS.pdf
- Decàleg per programar amb perspectiva de gènere del col·lectiu Adventícies de Sant Cugat del Vallès: https://sites.google.com/view/adventicies/ac%C3%A0leg?authuser=0
- Recopilació de protocols del col·lectiu Mujeres y Música: http://mujeresymusica.com/protocolos-contra-agresiones-machistas-espacios-ocio-musica/

Playlists

- Llistat de cançons i llista de reproducció feminista del col·lectiu Mujeres y Musica: https://drive.google.com/drive/folars/0B47IIJk6TXeccEI2SlNmdUhiekE https://open.spotify.com/user/mym_es/playlist/5jnn0twar6KJtQIfQdzLo4
- Llista dereproducció feminista del col·lectiu de Herstóricas. Noche de Brujas: https://open.spotify.com/user/herst%C3%B3ricas/playlist/4bsp98k38swHrt1GtIWkjI
- Llista de reproducció feminista De Poderío. Revista de feminisme andalusa: https://open.spotify.com/user/rockzio/playlist/2EO6F8fCG8rx42IYVXFnbR
- Llista de reproducció feminista De Femiagenda: https://open.spotify.com/user/femiagenda/playlist/3t4tZouDlYT8jMQz4JA5tX
- Llista de reproducció feminista de Magda La La: https://www.youtube.com/playlist?list=PLj4Du9FZuKHLyT_ozCb0scEduBW64eWHV
- Llista dereproducció feminista dones d'Amèrica Llatina i el Carib: https://soundcloud.com/suena-a-revolucion/muxeres_revolusonando

Fitxa 4: Exemples d'agressions

Proposta de recull d'agressions extreta del "Protocol contra les agressions masclistes del Quinto de nadal i cap d'any 2016" de Sant Cugat del Vallès.

GRADACIÓ D'AGRESSIONS

Nivell 1		Ridiculitzar, infantilitzar, invisibilitzar, humor sexista, menysprear, culpabilitzar, anomenar amb adjectius agradants, desautoritzar, desacreditar, menysprear, inferioritzar, ignorar/no escoltar, fer sentir incompetent, objectivitzar/cossificar, manifestar gelosia i sospita, acusar falsament d'infidelitat, jutjar per vida sexoafectiva, fer el bavós, atribuir tasques i espais desiguals en funció del gènere, frivolitzar continguts de la lluita feminista,...
Nivell 2	**2.1**	Amenaçar, humiliar, agradar, fer xantatge, controlar, fer comentaris vexatoris sobre aparença física, exigir obediència, amagar objectes personals, aïllar, intimidar, provocar gelosia conscientment i malintencionada, explicar intimitats sexuals, generar ambient hostil cap persona agredida, imposar presència a la força en actes socials a l'agredida, obligar-la a fer coses sense consentiment, qüestionar el seu consum, posar impediments per a que la dona no es mogui lliurement, jutjar per la manera a ballar o vestir, justificar actituds en base a la manera a ballar/vestir, justificar comportaments sexistes per l'alcohol, forçar a tenir pràctiques sexuals no segures, envair espais, assetjar...
	2.2	Escridassar, escopir, colpejar, mossegar, agafar pel coll, retenir o tancar, cremar, tallar, violar (amb o sense penetració), exhibicionisme sexual, immobilitzar, forçar pràctiques sexuals no desitjades, fer fotos o vídeos sense consentiment, fer mal a les persones/animals properes a l'agredida, tocaments sexuals o no sexuals no desitjats, arraconar, insultar, envair espais, empentar, trencar objectes per intimidar, assetjar...
Agreujant		Aprofitar-se d'una situació a vulnerabilitat (que l'agredida tingui problemes físics, anar beguda...), autojustificació i buscar justificació a l'entorn/camaraderia, saltar-se la confidencialitat, aprofitar per actuar quan no se senti vigilat, repetició a l'agressió, conèixer el protocol i tenir aquestes actituds...

Nivell 1: Són totes aquelles agressions que acostumen a passar desapercebudes pel fet d'estar normalitzades, donar-se de manera subtil, no ser reconegudes com a violències, i molt sovint invisibles a una detecció externa.

Nivell 2: Són totes aquelles agressions que comporten l'exercici a poar i violència sobre l'agredida, les quals es consideraran com a greus o molt greus en funció a la situació i depenent als agreujants. Les hem subdividit en dos apartats:

Nivell 2.1: Detecció difícil.

Nivell 2.2: De detecció fàcil. Al posar en risc la integritat física (a més a la psicològica) a l'agredida, es requerirà l'actuació d'ofici, i en molts casos l'expulsió directa de l'agressor a l'espai.

Agreujants: circumstàncies que faran més greus les agressions i que en poden modificar la resposta.

Fitxa 5: Full informatiu per les persones agredides

CONSELLS PRÀCTICS EN CASOS D'HAVER PATIT VIOLÈNCIA SEXUAL

Els delictes relacionats amb la llibertat sexual reflecteixen les xifres més altes de delicte ocult, en proporció a les denúncies sobre la freqüència que es produeixen. Són molts els factors que fan que les dones no anunciïn: por, vergonya i estigma al voltant d'aquests delictes, manca de confiança en l'administració de justícia, absència de suport en l'entorn, manca d'informació o de recursos econòmics, etcètera.

Les dades mostren una realitat allunyada a la idea estereotipada sobre com es produeixen les violacions. La majoria de violències sexuals són perpetrades per homes que coneixien la víctima amb anterioritat (81%) i, en la majoria dels casos, es produeixen en espais particulars: casa de la víctima o de l'agressor. En tot cas, hi ha unes pautes recomanables per donar suport a la recuperació vital i personal de la dona agredida, així com la preservació de proves en cas de voler anunciar.

Lluny d'una reacció automàtica, **denunciar planteja seriosos dubtes** a totes les dones: recursos de tota mena, exposició a la violència institucional, afrontar els fets segons els temps judicials i no els propis. Per això **s'ha a tenir tota la informació sobre les conseqüències de denunciar**; però també les de no fer-ho.

El primer de tot és trobar **suport proper d'alguna persona** per explicar què ens ha passat i estar acompanyada en les hores -i dies- posteriors, ja que és un procés emocionalment difícil i complex.

En cas de decidir denunciar, és important **no rentar-se** (ni tan sols les mans), també s'ha de **guardar la roba** i **no rentar-la** (pot preservar material genètic, així com trencaments o marques). És important **fer fotografies** a qualsevol tipus de marca física, i repetir-ho en els dies següents.

És important trobar el **centre/hospital de referència** on ens donaran suport psicològic i un forense farà l'obtenció de mostres corporals i altres proves. Has de saber que tens **dret a que t'atengui una professional del teu mateix sexe**. Aquest és un procés desagradable, per això és important tenir a prop persones que et puguin tenir cura i estar per tu.

Intenta explicar els fets i la teva situació personal amb el **màxim de detalls possibles**: el dia, lloc, hora, si hi va haver algun consum a tòxics, la identitat o descripció de l'agressor, si hi ha risc d'embaràs o risc de contagi, si corres risc, si es pot tornar a repetir, si necessites suport psicològic, etcètera. Juntament amb el resultat a l'exploració mèdica i les informacions que proporcions, es farà un primer informe en el qual constaran totes les dades.

Després d'aquesta primera fase d'urgència, pots posar-te en **contacte amb els diferents serveis públics de suport emocional**, psicològic, totalment confidencials, a la teva disposició. La teva recuperació personal és el més important, has a saber que **no estàs sola** i que, a més al suport professional que et poden oferir aquestes entitats, hi ha col·lectius de dones i espais a suport a tot el territori que poden ajudar-te.

Si **decideixes denunciar** al teu agressor, assegura't que el teu advocat/da té una **formació especialitzada en gènere**, experiència en aquest àmbit i una especial sensibilitat en aquesta àrea. Aquests processos judicials són especialment personals, així que has a poder tenir la màxima confiança en el/la professional que t'assisteixi, respectant les teves decisions i prioritats. Intenta **recopilar totes les proves** que se't puguin ocórrer: dades de l'agressor que puguin ajudar a la seva localització, testimonis dels fets o persones a qui hagis explicat què ha passat, rastreig a trucades, missatges, fotografies, imatges de seguretat... Moltes proves estan limitades a un temps per aconseguir-les, així que com més aviat, millor.

Un cop iniciat el **procediment judicial**, com a víctima tens una sèrie a **drets bàsics**. El tracte per part a l'Administració de Justícia no ha a ser traumatitzant, ha a **respectar** la teva **dignitat**, **privacitat** i **autonomia**.

En cas que siguis coneixedor/a d'un cas a violència sexual ocorregut a una tercera persona, **contacta amb un servei públic** perquè et pugui oferir pautes per intervenir de forma no revictimitzadora.

Fitxa 6: Publicacions comunicats públics ajuntaments

Propostes extretes del "Protocol local d'actuació davant les agressions masclistes que se manifesten en espais d'oci i festius" a l'Ajuntament a Vitoria-Gasteiz.

COMUNICAT PÚBLIC DAVANT UN CAS DUBTÓS

Davant l'última notícia a la que hem tingut coneixement en el nostre municipi, donat que des de l'Ajuntament de XX seguim recollint informació sobre el que ha passat i en la mesura que actuem des del convenciment que, en aquests moments, la prudència és fonamental per protegir la identitat de les persones implicades i els seus familiars, volem comunicar el següent:

1. Que l'Ajuntament XX, dotat el Protocol d'actuació davant les violències sexuals en espais festius, manté i mantindrà sempre una actitud de contundent rebuig davant de qualsevol agressió masclista i actuarà sempre guiat pel principi d'atenció i protecció prioritària a la víctima. És a dir, que es donarà preferència a una atenció que prioritzi l'estat emocional i físic de les víctimes, la valoració del risc que enfronten, el respecte als seus temps, a la garantia i respecte a la decisió informada que prengui i a assegurar el seu acompanyament.

2. Que, des del moment que s'ha tingut coneixement de la notícia, els Departaments de l'Ajuntament implicats en l'atenció a les víctimes i en la resposta institucional davant les agressions masclistes, estan treballant coordinadament amb altres institucions supramunicipals i agents socials, tractant de contrastar la informació, amb l'objecte de tenir la visió més completa i precisa possible del cas.

3. Així mateix, que els Departaments de Polítiques Socials i Salut Pública, en col·laboració amb el Departament de Seguretat Ciutadana hi està donant una resposta urgent per acompanyar la víctima, garantint tota la informació i utilitzant per a això els recursos psicològics, jurídics, sanitaris o d'acollida i a protecció que pogués requerir.

4. Quan tinguem tota la informació contrastada, s'elaborarà i s'acordarà un comunicat, que serà difós a través dels mitjans locals i romandrà en la web i xarxes socials de l'Ajuntament de XX.

COMUNICAT PÚBLIC DAVANT UN CAS CLAR

Davant la recent agressió masclista succeïda en el nostre municipi, des de Ajuntament a XX volem manifestar el nostre més enèrgic rebuig de l'agressió, així com el nostre suport i proximitat cap a la víctima i el seu entorn posant a la seva disposició els recursos psicològics, jurídics, sanitaris, de protecció i d'acollida que requereixi i garantint que compta amb tota la informació que afecta als seus interessos.

En aquest sentit, l'Ajuntament a XX des del moment que ha tingut notícia sobre el cas i després de contrastar la informació que ens permetés tenir la visió més completa i precisa possible sobre aquest, s'ha activat el "Protocol d'actuació davant violències sexuals en espais festius" a XXX convocant una reunió d'urgència per recollir tota la informació i coordinar l' resposta institucional i l'atenció a la víctima i el seu entorn.

Volem insistir que la violència masclista és una greu vulneració als Drets Humans i un problema social de primer ordre que atempta contra la dignitat i la integritat física i moral de les dones i les persones LGTBI+ que la pateixen i s'enfronten. Aquesta violència no és una acció o accions aïllades, és un entramat de conductes explícites, missatges normalitzats i simbòlics que estructuren la nostra societat amb l'objectiu últim de mantenir la subordinació de les dones als homes i a no permetre l'existència de cap cos, model i/o comportaments que transgredeixin els límits marcats pel sistema heteropatriarcal vigent.

A les festes i en el temps d'oci, la diversió, l'alcohol i la sensació d'impunitat que genera la multitud i el "tot s'hi val", són a la base als motius perquè aquesta violència masclista es manifesti de forma permanent a través de tocaments o petons no consentits, comentaris o mirades degradants sobre el cos a les dones, la pressió per mantenir relacions sexuals, comentaris i gestos LGTBIfòbics, etc.

Per aquest motiu, treballar des de la prevenció i la coresponsabilitat social de tota la comunitat a X, en el rebuig i resposta immediata a les agressions masclistes, sigui urgent i imprescindible.

En aquest sentit, l'Ajuntament a X com a institució pública responsable a garantir l'exercici efectiu als drets humans de les dones i persones LGTBI+, seguirà impulsant les mesures dirigides al fet que les entitats municipals i la ciutadania en general respongui a manera immediata i contundent a qualsevol agressió masclista, s'atengui de manera prioritària a la víctima, es desenvolupin actuacions preventives per dotar les dones i persones LGTBI+ d'instruments que els permetin fer front a la violència i al no permetre la impunitat social dels agressors. A més, l'Ajuntament XXX es compromet a seguir donant suport i treballant en l'exercici a les seves competències, per garantir vides lliures a violència masclista.

Per tot això, aquest Ajuntament fa una crida a tota la ciutadania a X a participar a les XX hores, a XX, a una concentració amb el lema X. Així mateix, als espais de festa a XX, es realitzarà una parada de la música durant 15 minuts a les 00.00h i es farà una lectura al comunicat oficial

i una parada a 5 minuts en tots els actes festius organitzats per l'Ajuntament, alhora que des d'aquí animem a la participació en aquestes iniciatives o de totes les altres vulguin fer-se, per sumar-se als diversos gestos col·lectius que mostrin el rebuig contundent a qualsevol tipus d'agressió masclista.

Fitxa 7: Annex als contractes de grups de música i Dj's

ANNEX

....., amb DNI ..... , amb domicili ....., a..... es compromet a informar al grup de música contractat que, durant l'actuació, cal que eviti missatges i cançons que promoguin, de manera explícita, el consum a drogues i/o que facin apologia a l'ús i abús de l'alcohol, i també que puguin incitar agressions i delictes racistes, homòfobs o sexistes".

A ....., ... a/d'..... a 20 .

Fitxa 8: Serveis d'atenció i recuperació al territori

SIAD. Servei d'informació i atenció a les dones

Servei d'atenció especialitzat a les dones. Oferim assessorament psicològic i jurídic especialitzat en qualsevol temàtica relacionada amb les dones. Adreçat a dones a partir de 16 anys amb autorització de tutor/a. Punt de trobada de dones, amb espais de formació, sensibilització i accés lliure a les noves tecnologies, connexió a internet i centre a documentació.

Carrer Sant Roc, Móra d'Ebre

Telèfon 977401851

SIE. Servei d'Intervenció Especialitzada

El SIE és un servei gratuït que ofereix atenció integral i recursos en el procés de recuperació i reparació de les dones que han patit o pateixen situació a violència, i també a llurs fills i filles. També incideixen en la prevenció, la sensibilització i la implicació comunitària. Compten amb un equip professional multidisciplinar integrat per persones titulades en psicologia, treball social, educació social, dret i inserció laboral.

Carrer Miquel Granell, 2 (Edifici Zeus, 1a planta)

Amposta

Telèfon 977 70 01 68

SAI. Servei Atenció Integral

El Servei d'Atenció Integral LGBTI (lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals) té la intencióde donar suport als processos personals d'identitat sexual i a gènere, així com proporcionar informació especialitzada en aquest àmbit (recursos, associacions, activitats). A més a més, farà sensibilització i prevenció contra l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

Carrer Sant Roc, 43740 Móra d'Ebre

Telèfon 977401851

SAHTE. Servei d'Atenció a Homes -Terres a l'Ebre

El SAHTE és un servei que dona informació, assessorament i atenció psicològica específicament a homes que volen canviar la manera de viure les seves relacions afectives en l'àmbit a la parella però també en el familiar i comunitari.

SAHTE Joves (a 15 a 21 anys)

Atzavara Arrels

C/Poeta Vicent Garcia, 3 Tortosa

Telèfon 649 644 874

SAHTE Homes

Grup d'Esplai Blanquerna

Plaça Mossèn Sol, 3. Tortosa

Telèfon 977279293

ASSIR

Atenció a la salut sexual i reproductiva a les dones.

Av. Colom 16-20, Tortosa

Telèfon 977 581008

Fitxa 9: Document de registre de casos i document de cessió de dades personals

REGISTRE DE CASOS	
Important: Aquest registre s'omple després d'haver acabat la intervenció. No és un full perquè ompli la persona que ha patit l'agressió. És un document intern i confidencial. **Recordeu**: S'ha de respectar en tot moment **la voluntat de la persona agredida** i els fets que vulgui explicar. No s'ha de pressionar perquè aporti tota la informació que aquí es demana.	
Persona responsable del Registre	
Data	
Municipi	
Festa popular	
Espai a la festa	
Hora	
INFORMACIÓ SOBRE LA PERSONA QUE HA PATIT L'AGRESSIÓ **Important**: només omplir les dades que la persona agredida vulgui.	
Nom	
Edat	
Sexe	
Telèfon o informació a contacte	
INFORMACIÓ SOBRE LA PERSONA QUE L'HA AGREDIT	
Nom	
Edat	
Sexe	
Informació addicional	
ASCRIPCIÓ ALS FETS I OBSERVACIONS (Com s'ha detectat la situació, qui l'ha detectada, **quin tipus d'agressió ha succeït** i quins actors implicats hi havia, quina relació hi ha entre les persones implicades, quina atenció s'ha fet a la persona agredida, a quins acords s'han arribat amb la persona agredida, quina intervenció s'ha fet amb la persona agressora, quina resposta ha hagut per part a la/es persona/es agressora/es, com ho ha rebut la persona agredida, etc.)	

MANIFESTACIÓ DE VOLUNTAT DESER ATES/A PER L'EQUIP DE PUNT LILA-ARC IRIS D'ATENCIÓ
DECLARACIÓ DE CESSIÓ DE DADES DE CARÀCTER PERSONAL

En/na _____ (MAJOR D'EDAT) amb DNI _____ i domicili a _____ carrer a _____, núm. ____ pis ___ amb correu electrònic _____ i telèfon _____

MANIFESTO:

Que vull ser atesa per l'Equip al Punt Lila-Arc Iris de l'Ajuntament_____, que està gestionat per _____ (nom entitat especialitzada) i en aquest sentit,

☐ Declaro conèixer que estic cedint les meves dades segons la informació següent:

INFORMACIÓ bàsica sobre protecció de dades

Responsable del tractament: L'Ajuntament_____

- Finalitat: Rebre atenció en relació a qualsevol tipus d'agressió sexual o sexista.
- Legitimació: Exercici de poders públics (Article 6.1.e al RGPD 2016/679).

- Destinataris: Les dades no es cediran a tercers, si no és per al compliment d'una obligació legal o per la derivació a altres administracions competents en la matèria.
- Exercici de drets als interessats D'accés, rectificació, supressió, portabilitat, limitació al tractament, i d'oposició al tractament, dirigint-se Oficina d'Atenció Ciutadana (OAC) a l'Ajuntament a _____*(adreça)* o bé mitjançant el correu electrònic *(correu)*
- Per saber més sobre la nostra política de protecció de dades adreceu-vos a la seu electrònica a l'ajuntament *(enllaç).*

A _____, _____ a/d' _____ a 20 .

Signatura.

6 ANNEX (II)

Informe de diagnosi

Generalitat de Catalunya
Agència Catalana de la Joventut

noctámbul@s

Pacto de Estado contra la violencia de género

Consell Comarcal Ribera d'Ebre

Índex

1. Presentació72
2. Plantejament de la Diagnosi73
3. Metodologia74
4. Anàlisi documental75
5. Entrevistes a informants clau78
    5.1. Resultats de les entrevistes79
6. Comissió Participativa83
7. Enquesta86
    7.2. Espais festius: festes populars i locals oci nocturn89
    7.3. Mobilitat i espai públic95
    7.4. Percepció de les violències100
    7.5. Violències sexuals presenciades als espai festius105
    7.6. Violències sexuals viscudes109
    7.7. Violències sexuals exercides115
    7.8. Actuació davant violències sexuals117
8. Conclusions122
9. Bibliografía125

Coordinació del treball
Coordinació Territorial de Joventut a Terres de l'Ebre . Agència Catalana de la Joventut
Àrea de Serveis a les persones. Consell Comarcal Ribera d'Ebre
Autoria
Observatori Noctàmbul@s. FSC.

noctámbul@s

Ribera d'Ebre, Juliol 2020

1. PRESENTACIÓ

Aquest és un document informatiu de diagnosi en el marc d'elaboració del "**Protocol d'actuació davant les violències sexuals en espais festius"** al Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre.

El projecte es va iniciar a mes de **febrer de 2020** arran de la sol·licitud per part del **Consell comarcal de la Ribera d'Ebre** d'un recurs tècnic a l'Agència Catalana de Joventut per elaborar un Protocol comarcal per abordar les violències sexuals en espais festius de la Ribera d'Ebre. L'entitat adjudicatària per realitzar la dinamització i redacció d'aquest recurs tècnic ha estat el projecte **Observatori Noctàmbul@s**[40] de la Fundació Salut i Comunitat.

L'entrega de l'esborrany definitiu del Protocol està prevista per finals de **novembre de 2020**, no essent aquesta la data de finalització d'un procés, sinó l'inici del desplegament de les accions del Protocol que establirà una estratègia transversal i continuada al llarg del temps per tal d'abordar les violències sexuals als espais festius de la comarca.

El present document és fruit de la finalització de la primera fase del procés d'elaboració **(període març-juny 2020)** essent aquesta la realització de diverses **activitats de recerca** d'informació per elaborar una **Diagnosi** de situació de la comarca respecte a les violències sexuals als espais festius.

40 https://www.drogasgenero.info/noctambulas/

2. PLANTEJAMENT DE LA DIAGNOSI

L'**objectiu general** de la diagnosi és el de realitzar un **acostament a la realitat de la comarca** per tal de conèixer la situació de les violències sexuals i les seves manifestacions en els espais d'oci per poder desenvolupar així, les estratègies i accions necessàries per a l'elaboració del protocol.

La definició del **tema** a diagnosticar és el següent:

Violències sexuals en espais públics d'oci i estratègies d'actuació comunitàries a la comarca de Ribera d'Ebre

Al voltant d'aquest temàtica, es plantegen **8 preguntes** endreçades segons tres temàtiques:

Mapeig d'actors i agents	
Pregunta 1	Quins són els agents, actors i perfils que participen als espais públics d'oci?
Pregunta 2	Quines dinàmiques hi ha entre els agents polític-governamental, tècnic-administratiu i social-comunitari relacionades amb l'actuació de les violències sexuals en espais públics d'oci?
Pregunta 3	Quines són les necessitats de cada un dels agents que interactuen als espais públics d'oci relacionades amb l'abordatge de les violències sexuals?
Dinàmiques de les violències sexuals en espais festius	
Pregunta 4	Quins són els imaginaris col·lectius al volant de les violències sexuals relacionades amb espais públics d'oci ?
Pregunta 5	Quines són les violències sexuals percebudes, viscudes i exercides als espais públics d'oci?
Pregunta 6	Com operen les violències sexuals al voltant de la mobilitat i el disseny dels espais públics d'oci?
Polítiques públiques relacionades	
Pregunta 7	Quines polítiques i actuacions s'estan duen terme a la comarca?
Pregunta 8	Quines són les valoracions i les propostes que tenen els diversos agents implicats en els espais públics d'oci?

3. METODOLOGIA

Les tècniques de recollida d'informació utilitzades en funció del recursos destinats i per respondre les preguntes plantejades, són les següents:

Tècnica	Descripció	Analitzat
Anàlisi de dades estadístiques secundàries	Recerca de dades relacionades amb les desigualtats de gènere al territori. En concret sobre desigualtats de gènere, violències de gènere, violències sexuals, oci i salut.	**Dades generals** sobre la comarca de la Ribera d'Ebre. **Comparatives** amb altres dades de rellevància
Anàlisi documental	Recerca de marc normatiu sobre les violències de gènere i les violències sexuals en les diferents escales competencials (internacional, comunitària, estatal, autonòmica i municipal). Recerca d'experiències, circuits, serveis, plans d'actuació i protocols que ja s'estan aplicant al territori per detectar buits i duplicitats.	**2** Informes. **1** Pla. **2** Protocols. **1** Projecte/ campanya
Enquesta	Recerca de dades específiques i actuals al territori sobre percepció i experiències relacionades amb les violències sexuals, la reproducció d'aquestes als espais d'oci i el consum d'alcohol i altres drogues.	1 **enquesta en línia** per internet, aleatòria, amb **36** preguntes, tancades i obertes, sobre les dinàmiques de les violències sexuals en espais públics d'oci de Ribera d'Ebre. Mostra de **156** persones.
Entrevistes semi-estructurades a informants clau	Entrevistes a informants amb diferents percepcions, coneixements i experiències sobre les desigualtats de gènere, les violències associades i els àmbits del context d'actuació del protocol.	**11 entrevistes** a informants clau.

4.ANÀLISI DOCUMENTAL

A continuació els documents que s'han analitzat per recollir informació sobre aspectes que puguin servir d'ajuda per resoldre les qüestions plantejades a la Diagnosi.

Document	Nom	Àmbit	Descripció	Aspectes a destacar
Plans	**Pla de polítiques de dones de la Ribera d'Ebre** (2017-2020). Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre.	Igualtat	II Pla de polítiques de dones de la comarca de la Ribera d'Ebre. Anàlisi de la realitat de les dones de cada municipi per detectar necessitats comunes i fixar eixos d'actuació	Aquest Pla parteix d'una diagnosi, que ens ofereix una visió generalitzada de la **situació de les dones a cada municipi**. Trobem dades demogràfiques, de salut, diversitat cultural, educació, nivell d'infraestructures i incidència de violències masclistes, desagregades per gènere a cada municipi. A partir de la detecció de necessitats, s'estableixen **6 eixos d'actuació amb les corresponents accions programades**. Malgrat assenyalar la violència masclista com un dels eixos, no es troba cap acció específica encaminada a la prevenció de les violències sexuals. Les accions en aquest eix es corresponen amb els recursos d'atenció directa.
	Pla de Polítiques LGTBI de la Ribera d'Ebre	Igualtat	No accessible. En fase d'aprovació	
	Pla de Joventut	Joventut	No vigent. En fase d'elaboració del nou Pla	
	Pla d'Igualtat	Igualtat	No hi ha Pla d'igualtat comarcal. En fase d'elaboració dels plans d'igualtat municipals.	
Protocols	**Protocol per a l'abordatge de la violència masclista a Terres de l'Ebre** Actuació i **circuits** d'intervencions en situacions de **violència masclista** a Terres de l'Ebre	Igualtat	Circuit de Terres de l'Ebre per a l'abordatge de la violència masclista. El protocol se centra a definir les diferents formes de violència masclista i establir tant els factors de risc com els indicadors de violència, per facilitar la seva detecció.	Els principals objectius són: -Contribuir a **l'erradicació de la violència masclista** a Terres de l'Ebre amb un model d'intervenció que situï les dones com a subjectes actius. -Donar una **resposta institucional integrada** i satisfactòria a les dones afectades per violència masclista i als seus fils i filles. -Establir una **xarxa territorial, interprofessional, i coordinada** que vetlli per un model d'intervenció integrat, minimitzant la victimització secundària de les dones en situació de violència masclista. El protocol esmenta com una de les àrees d'actuació, la violència sexual però vistos els indicadors de violència fixats, entenem que es dóna cobertura a la violència sexual tan sols a l'àmbit de la parella.

			Estableix una xarxa de coordinació que compta amb una taula institucional, comissió tècnica, equips comarcals i agents de proximitat.	
	Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci. Departament Interior Generalitat Catalunya. (2019)	Igualtat	**Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci.** Elaborat per Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya. El Protocol és aplicable a tot Catalunya per la policia de la Generalitat i és una eina voluntària per als ajuntaments i entitats privades que vulguin adherir-se mitjançant conveni. No tots els municipis de la comarca de la Ribera d'Ebre hi estan adherits	Aquest protocol es fixa com a objectiu la coordinació entre el personal de seguretat (pública o privada), càrrecs electes i tècnics municipals, així com professionals dels serveis d'oci, en l'actuació davant les violències sexuals en entorns d'oci. L'actuació es durà a terme no només davant de conductes tipificades al Codi Penal sinó també (i s'introdueix com novetat) davant conductes d'assetjament no previstes al CP però que es consideren infracció administrativa (al Art. 5 Llei 5/2008). Destaca l'exigència de formació obligatòria per al personal de seguretat, i d'entitats públiques o privades que vulguin adherir-se. Al protocol s'assenyala que el Departament d'Interior ha constatat l' increment de les violències sexuals, a partir de l'estadística policial i les enquestes de victimització. Així i tot, la xifra negra és més del 80%.
Projectes	**Kant per la igualtat**	Igualtat Joventut	Projecte de diagnosi sobre pràctiques i dinàmiques masclistes presents als joves de la Ribera d'Ebre, a través de qüestionaris i tallers als Instituts. A partir de les valoracions es va dissenyar un catàleg de tallers, en funcionament des de 2013-14 i als quatre centres educatius a la comarca. Inclou taller "Desmuntem mites sobre l'amor romàntic" (impartit a l'alumnat de 2n d'ESO), "Taller prevenció Violència Masclista" (4t d'ESO) i "Taller diversitat sexual i assetjament" (1r d'ESO)	Destaca el treball sobre rols i estereotips amb relació a les relacions de parella i afectives, l'amor romàntic, la identificació de violències i la diversitat sexual. Des de l'equip d'elaboració de les activitats i tallers es posa especial èmfasi en la incorporació de la mirada LGTBI, i la superació del paradigma de parella heterosexual.
Tallers i altres Activitats d'interès	**Taller "Desmuntem mites sobre l'amor romàntic"**	Igualtat Joventut	Taller impartit a l'alumnat de 2n d'ESO en instituts de la comarca amb motiu del dia 8 de març (Dia internacional de la dona)	Debat i posada en comú sobre els sentiments i les visions profundes dels alumnes respecte a l'amor.
	Activitat. Murals 25N. Dia Internacional contra la violència envers les dones	Igualtat Joventut	Activitat desenvolupada en l'Institut Tres d'abril (Móra la Nova) amb motiu de la commemoració del dia 25 de Novembre (Dia internacional contra la violència envers les dones). Consisteix en la realització de murals per part de l'alumnat de 4t d'ESO, expressant allò que els evoca aquest dia.	Destaquen missatges en els murals exposats que refereixen a reflexions sobre els límits personals en les relacions de parella, sobre allò que és o no "estimar" i els diferents tipus de violència.

	Activitat "Maleta de contes"	Igualtat Joventut	Activitat desenvolupada a través d'una maleta de contes coeducatius, en funcionament des de 2017, amb temàtiques com la coresponsabilitat, la diversitat sexual... Implicació dels serveis educatius a la Ribera d'Ebre, que fa servir de préstec la maleta a les escoles. Cada escola treballa un mes els contes i ha de tornar unes fitxes amb la valoració de l'activitat i els materials treballats.	Es destaca la voluntat de l'equip de joventut i dels Serveis Educatius de fer la valoració anual amb la informació aportada pels centres, per reformular la proposta de contes i materials d'acord amb les necessitats detectades. D'altra banda, el desenvolupament d'aquesta activitat dependrà directament de les persones encarregades a les aules (professors, professores, mestres), per això ,per reforçar i assegurar la perspectiva de gènere podria ser necessari acompanyament més especialitzat.
	Formació a mestres	Igualtat joventut	Dos formacions al novembre de 2019. Una formació de com treballar els contes de la maleta coeducatica i una altra sobre com treballar i atendre les identitats i diversitats sexual i de gènere	Donar eines al professorat de primària en la coeducació

5. ENTREVISTES A INFORMANTS CLAU

Les persones a entrevistar han estat triades pel **Grup Motor**. Això s'ha decidit en funció d'un mapeig d'actors de persones, associacions i col·lectius on s'ha valorat que poden tenir una opinió, experiència i informació rellevant per elaborar una diagnosi que ajudi a marcar unes línies pel Protocol i les propostes d'accions a promoure.

El projecte aprovat per a l'elaboració de la Diagnosi contemplava realitzar **8 entrevistes semi- estructurades** a informants clau, però es va valorar ampliar-ne el nombre per poder arribar a un major nombre de persones que poguessin aportar informació rellevant i significativa dels diferents municipis de la comarca. D'altra banda, considerant el context de confinament en que es va desenvolupar la fase de diagnosi i la incertesa respecte a si les mesures sanitàries dificultarien la participació d'un suficient nombre de persones als diferents grups de treball, va conduir a l'equip optar per ampliar el nombre de persones entrevistades i així garantir una recollida de dades prou diversa i significativa a la realitat del territori.

Per tant, finalment s'han realitzat un total de **11 entrevistes** a informants clau, des d'**abril de 2020** fins a **maig de 2020**. A causa de les mesures de confinament de l'estat d'alarma, imposades per la crisi de la COVID-19, cap entrevista s'ha pogut realitzar de manera presencial, sinó a través de videotrucada.

Totes elles han tingut una durada aproximada entre **1 hora i 1 hora i mitja**. S'ha seguit el mateix guió, s'ha procurat generar un ambient informal i de confiança i s'han adequat els temes a treballar segons el perfil de la persona a entrevistar. Els **perfils proposats** al Grup Motor i les persones finalment entrevistades, han estat els següents:

Àmbit	Perfils proposats al GM	Perfils entrevistats
Polític - Governamental	> Conselleria Joventut, Serveis Socials, Igualtat, Cultura, Seguretat > Regidoria Igualtat (Benestar, Serveis Socials, Famílies), Joventut, Cultura, Seguretat.	✓ Regidoria de Salut, Ensenyament i Medi Ambient (Mora d'Ebre) ✓ Regidoria de Joventut, Esports i Tecnologies de la Informació i la Comunicació. (Miravet) ✓ Regidoria de Joventut, Educació i Via Pública (Flix)
Tècnic - Administratiu	> Personal tècnic de Igualtat, Benestar, Cultura, Seguretat, Joventut, Salut, Serveis Socials. > Personal de Serveis d'Atenció a les dones (SIAD, SIE, Punts Liles, etc.). > Serveis de Seguretat Pública (Policia Local, Mossos d'Esquadra).	✓ Advocada SIAD. Consell Comarcal ✓ Tècnic Igualtat i LGTBI. Consell Comarcal. ✓ Tècnica de Joventut. Consell Comarcal
Social - Comunitari	> Persones i/ o representants d'entitats feministes i/o de persones amb preferències, identitats i expressions de gènere no normatives (LGTBIQ+). > Persones i/o representants d'entitats de dones. > Persones i/o representants d'entitats de festes populars o que participen a festes. > Persones i/o representants d'entitats racialitzades que participen a festes. > Personal sanitari	✓ Membre Associació de Joves "Sembrajoves" (Flix) ✓ Membre Plataforma Feminista (Riba-Roja) ✓ Infermera Atenció Primària ABS (Flix) ✓ Infermera Salut i Escola (Móra d'Ebre)

Privat-Econòmic	> Locals privats d'oci festiu. > Serveis de Seguretat Privada relacionats amb espais públics d'oci. > Empreses contractes pels esdeveniments públics d'oci	✓ Cap d'empresa de seguretat nocturna i controls d'accés (comarcal).

5.1. Resultats de les entrevistes

A continuació s'exposen el **recull d'idees principals** extretes durant les entrevistes realitzades.

Mapeig d'actors i agents

Àmbit polític-governamental

> **Canvi de govern** recent a nivell de Consell Comarcal. Des dels equips de govern estan treballant per reorganitzar les seves àrees i engegar noves iniciatives. Bona predisposició per col•laborar al procés d'elaboració i d'implementació del protocol.
> A tots els municipis hi ha **regidoria de joventut, però no d'igualtat**, que comparteix àrea amb altres temàtiques a tots els ajuntaments, sense regidoria pròpia.
> Necessitat d'ampliar els canals de **coordinació** usual entre els equips de govern dels diferents municipis de la comarca.
> Bona coordinació entre **àrees tècniques i polítiques** al mateix ajuntament i amb el Consell Comarcal.
> Diferències en la implementació de la **perspectiva de gènere** a les polítiques públiques als diferents municipis, en general molt lligat a la disponibilitat de dedicació horària i la formació específica en l'àmbit per part de les persones que en desenvolupen el càrrec.
> A pobles més petits, perfils polítics, tècnics i inclús comunitaris molt **fusionats**.

"Entre la regidoria de joventut i la Conselleria comarcal la coordinació és bona, i també entre tècnics comarcals, però entre municipis, no. Se podria millorar, però a les taules polítiques i tècniques que hem fet al Consell de tant en tant, tenim realitats molt diverses. No tenim coordinació, cadascú va a la seva"

Àmbit tècnic-administratiu

> Molt bona **predisposició tècnica** a col·laborar en el procés d'elaboració del protocol, tant des de l'àrea d'igualtat com de joventut al Consell comarcal.
> Bona **coordinació** entre l'àrea tècnica i l'equip de govern. També amb el teixit associatiu, tot i que no hi ha llocs de trobada formals amb aquests.
> Des de Joventut s'expressa la importància del treball en **xarxa** amb altres àrees, com igualtat, esports, cultura...etc.
> **SIAD** comarcal, amb atenció traslladada als municipis si així se sol·licita, tot i que es detecta que moltes dones prefereixen l'atenció fora del seu municipi per garantir el seu anonimat. El perfil majoritari de població atesa és de dones per sobre els 35 anys.
> **SIE** amb seu a Amposta, i possibilitat de visita desplaçada a Ribera d'Ebre
> **SAI** comarcal. Necessitat de reforçar l'atenció i difusió del servei.
> Des del Consell, bona coordinació a la totalitat dels **municipis**, tot i que a vegades les comunicacions es donen per vies informals i tenen molta importància les relacions personals de coneixement mutu.
> S'expressa la necessitat de **formació interna** i de recursos personals i econòmics per garantir la implementació adequada del protocol.
> Valoració positiva de la realització d'un protocol comarcal, però tenint en compte les **particularitats** de cada territori.
> Necessitat de **reforçar** l'Atenció primària sanitària i les urgències com punt de detecció de violències masclistes i/o sexuals.

"A Joventut hem après que una desavantatge que semblava inicialment, ha sigut un potencial. Hem après a treballar de manera molt col·laborativa. Passa igual als tècnics dels ajuntaments i del Consell. Quan hem d'organitzar activitats, s'organitzen creen xarxa amb altres àrees. Això mos dona molta coordinació. Hi ha aspectes que poden anar més lliures, però anem buscar molt el suport i fer xarxa amb altres conselleries i regidories"

Àmbit social-comunitari

- Gran **teixit associatiu**. Multitud d'entitats a cada municipi, molt actives i participatives de manera autònoma o en col•laboració amb les institucions.
- Diverses associacions o col·lectius de joves, que a més de temes d'oci i culturals tenen **comissions de gènere**. Estan plantejant una estructura de coordinació entre municipis.
- No s'ha identificat cap associació que treballi a la comarca , de manera específica, temàtiques **LGTBI**
- Des d'algunes entitats s'han fet de manera autònoma **activitats de sensibilització** davant les violències masclistes i de formació en temàtiques de gènere i igualtat. També s'ha participat en l'elaboració de protocols per a punt liles, a demanda de l'administració.
- Des d'algunes entitats s'identifica com una **problemàtica** que moltes persones visquin fora de la comarca i només es pugui desenvolupar el treball col·lectiu de manera efectiva durant l'estiu o els festius quan es torna a la comarca. També s'assenyala el relleu generacional com problemàtica a altres entitats.
- **Perfils d'edats** molt determinats en funció del tipus d'entitat. De manera general, a les Associacions de Dones a la comarca les integrants són dones més grans, al contrari que passa a les altres entitats que treballen temàtiques d'igualtat, amb perfils més joves.
- S'expressa la necessitat d'una major **comunicació formal** amb l'administració i d'un punt de trobada amb periodicitat per treballar de manera coordinada, més enllà de dates puntuals (25N, 8M...). Tot i que a alguns pobles la **relació** entre equip de govern i associacions és directa, formant part alguns càrrecs polítics de les mateixes entitats.
- S'expressa la bona predisposició de l'equip de govern, i sobre tot tècnic a l'hora d'oferir suport econòmic o difusió de les seves activitats, tot i que s'identifica la necessitat de **major iniciativa i propostes** de contingut més polític i no tan simbòlic.
- Auto identificació en el **rol comunitari** com agents dinamitzadors a la comarca. Molt bona acollida de totes les activitats que es duen a terme en relació amb temàtiques de gènere.
- Bona **predisposició** a col·laborar en l'elaboració del present protocol, oferint el seu coneixement situat a la comarca.

"Mai tenim un "no" (de l'administració) , això és interessant. No hi ha mala relació en absolut, però sí que costa que ens coordinem més enllà de dies X, que és el que diem. L'ajuntament moltes vegades el que fa és fer un cartell comú, però no crea un espai de trobada, i de "parlem, què fem", juntament. Simplement, tu què portes, tu què portes i ho fiquem a un cartell"

Àmbit privat-empresarial

- S'expressa la necessitat d'un **protocol d'actuació** davant de violències sexuals específic per a l'àmbit de l'oci privat.
- S'assenyala com problemàtica la **falta de formació** en la detecció i atenció per part d'alguns agents de seguretat privada. Això planteja la necessitat que la formació en violències masclistes fos obligatòria per agents de seguretat privada i control d'accessos.
- S'expressa que existeixen **diferències** entre els municipis a l'hora de prendre més o menys seriosament la seguretat als seus esdeveniments públics, en funció del número de personal o de les hores contractades.
- A la majoria de pobles, es troba a faltar personal de **seguretat privada**.
- Experiència en el **treball coordinat** amb altres agents del protocol del punt liles.

"Si has d'actuar (davant violència sexual) ho fas, però com el faria qualsevol persona, no perquè tinguem formació al respecte. No actues perquè hi hagi un protocol a seguir o unes directrius ben fetes. No es perquè diguis "això es fa així", actues més com altre pare davant de la seva filla, no com agent de seguretat amb un protocol"

Dinàmiques de violències sexuals als espais públics d'oci i entorns de la Ribera d'Ebre

> **Presència quotidiana** de violències sexuals més tolerades socialment com comentaris masclistes, mirades incòmodes o invasió de l'espai personal. Sobretot s'identifiquen llocs problemàtics com els bars dels pobles, espais molt masculinitzats.
> Violències com **tocaments** estan presents als espais festius, sobretot a festes majors. S'identifiquen com agressors colles de nois joves, que ho fan de manera "casual" tot i que reiterada.
> No hi ha coneixement de presència de violències menys tolerades, com agressions sexuals, tot i que s'apunta a què la seva denuncia es veuria complicada per la **falta d'intimitat** o sentiment de quedar "assenyalada al poble".
> S'identifica el **ciberassetjament** com pràctica puntual, sobretot entre gent jove.
> Dificultat a l'hora d'**identificar** les violències sexuals, especialment per part de qui les pateix, però també per part dels agressors.
> La majoria de les violències s'exerceixen per part d'**homes coneguts**, sobre tots als pobles més petits on manifesten que és difícil "no conèixer a tothom" als esdeveniments festius, i on es fa servir aquesta sensació de "confiança i familiaritat". Aquest fet dificulta la denuncia (formal o informal) de l'agressió.
> S'expressa la **falta de visibilitat** i llibertat sexual de persones amb identitats sexuals no normatives. Tot i que s'evidencia un canvi positiu a generacions més joves.
> A nivell de **seguretat**, s'identifiquen percepcions diferents en funció del municipi. A pobles més grans, amb zones als afores, s'expressen més sentiments de por o inseguretat, sobretot a l'hora de tornar a casa de nit i per part de les dones. No hi ha transport públic nocturn i es fan servir cotxes particulars o taxi compartit, principalment.
> S'identifica un nivell de **consum d'alcohol i altres drogues** elevat i des d'edats primerenques (12-13 anys). Moltes de les persones entrevistades assenyalen el consum com detonant de violències sexuals i d'altres violències per part dels homes.
> Els **llocs d'oci i festius** canvien en funció de la temporada. A l'estiu es fan servir recintes i espais al carrer, per festes majors. La resta de l'any, l'oci es desenvolupa als bars de cada poble.
> A l'estiu hi ha **molta mobilitat** entre els llocs festius als pobles. Sobretot de la gent més jove, a les festes majors de cada poble a la comarca.

"(Als espais festius) surten comentaris de tota mena, masclistes, que t'ofenen.... i que no pots respondre com voldries perquè no hi ha complicitats. Perquè no et sents segura de fer-ho i perquè dius "sempre sóc jo amb la tabarra". I de festa s'amplifiquen, sí. Per exemple els tocaments, de passar per un grupet de nois, i dir "¿aquesta mà d'on hi ha sortit?, això passa. O algú que ve a ballar amb tu, sense tu voler, perquè ens coneixem de sempre"

"No hi ha consciències de les violències sexuals, ni per part de qui la fa, ni de qui la rep, moltes vegades. Qui lo rep, tot i que li incòmode, ja la ha naturalitzat. És com un domini, de qui té la paella pel mànec, i no s'ho plantegen com agressió".

"Agressions sexuals no hi ha, aquest nivell no ha passat mai, perquè ho coneixeríem una cosa així. De tocar el cul a una noia a les tantes de la matinada, sí, però no ha passat d'aquí. No tenim constància de més enllà".

Polítiques públiques implementades a la Ribera d'Ebre respecte la temàtica

> Experiència d'1-2 anys en la implementació de **punts liles** a les festes populars per part d'alguns municipis. Diferències a la seva configuració, però a la majoria d'ajuntaments es coincideix en la idoneïtat de contractar professionals, per garantir la sensació de confiança intimitat, i assegurar la correcta atenció.
> Des de **l'esfera comunitària** es valoren positivament els punts liles, com primer pas en la prevenció de violències sexuals. S'expressa la necessitat de continuar, des d'un punt de vista més professionalitzat, amb més recursos i amb l'experiència d'aquests col·lectius.

- > **Coneixements** diferents en funció de l'àrea d'acció i responsabilitat de les polítiques públiques amb temàtiques de gènere i igualtat.
- > S'expressa la necessitat de **polítiques públiques** d'incidència directa en la ciutadania i que siguin properes.
- > Necessitat de fomentar el coneixement social del **circuit d'atenció** davant de violències masclistes.
- > Bona valoració del projecte **inter-escolar** amb contes sobre temàtiques de gènere i diversitat.
- > Bona valoració dels tallers impartits als instituts en el marc del projecte "**Kant per la igualtat",** tot i que es demana més presència i continuïtat.
- > Des de l'àmbit comunitari es demanen **més polítiques públiques** davants les violències masclistes i amb continuïtat en el temps.
- > No hi ha mirada **interseccional** a les polítiques públiques d'igualtat o a l'àrea d'organització de festes. Recentment es treballa la desigualtat per raó d'identitat sexual, però no d'altres com la desigualtat de **persones racialitzades** en creuament amb la resta d'opressions/privilegis.

"*S'ha treballat molt, sobretot des d'igualtat i joventut i també treballem molt des de les associacions de joves o les associacions de dones. Activitats del 8 de març o del 25N. Fem nombroses activitats, tallers... Per exemple sobre estereotips masclistes... Moltíssimes."*

"*A vegades surten coses, per exemple de l'ajuntament, una campanya del tema de les violències per festa major, però és un cartell que ningú se'l sent seu. Potser perquè no s'han buscat altres veus, que a vegades al comptar amb altres dones, ja faig que se'n sentin partícips i és una altra difusió la que hi ha al darrere. Penso a que sinó, a vegades costa que el que surti d'un despatx, la gent del carrer s'ho senti seu o l'escolti simplement".*

6. COMISSIÓ PARTICIPATIVA

La **Comissió Participativa** és el grup de treball dissenyat perquè sobretot l'àmbit **social-comunitari** tingui la possibilitat de participar, aportant percepcions sobre l'estat de la qüestió, deliberant i aportant propostes pel Protocol o el Pla d'abordatge. La primera sessió d'aquest grup de treball és sobre marc teòric feminista i idees sobre la diagnosi.

Fitxa de la sessió	
Acció	Sessió 1 **Comissió Participativa**.
Data i lloc	**11 de juny de 2020. De 17h a 18.30h. Videotrucada (plataforma jitsi)**
Nombre de participants i perfils	**9 participants**. Conselleries Igualtat i Joventut. Tècnica territorial, tècnics/ques Igualtat i LGTBI, i Joventut del CC. Representants d'entitats a la comarca.
Descripció	La **Comissió Participativa** és un **grup de treball obert** a totes les persones de la comarca que vulguin **participar** en l'elaboració del protocol. Està contemplada en tres sessions de treball, de les quals la primera és perquè les persones participants entenguin l'aproximació teòrica des de la qual s'emmarcarà l'elaboració del Protocol i elaborin unes idees bàsiques sobre com perceben les **dinàmiques concretes de les violències sexuals en espais públics d'oci de la comarca**.
Continguts	La sessió va consistir en una explicació del procés d'elaboració del protocol, de les funcions de la Comissió Participativa, una aproximació al marc teòric i la detecció i, finalment, l'elaboració d'una **petita diagnosi** sobre les dinàmiques pròpies de les violències sexuals en espais públics d'oci a la comarca de la Ribera d'Ebre.
Canals de difusió	Es va elaborar un formulari online per sondejar la disponibilitat de les persones interessades. La posterior difusió de la convocatòria va ser oberta a través de xarxes socials i el mailing a totes les entitats registrades. Es va fer especial èmfasi perquè assistissin a la sessió, a través d'altres canals informals, a col•lectius feministes i entitats amb perspectiva de gènere, entitats culturals que participen activament o organitzen activitats festives a la Ribera d'Ebre.

6.1 Conclusions de la diagnosi de la Comissió Participativa

A continuació s'exposen el **recull d'idees principals** extretes durant la primera sessió de la Comissió Participativa. En aquest cas, el recull està endreçat segons temàtiques més obertes que a les entrevistes a informants clau.

Tema	Idea recollida
Festes populars	> S'han de tenir en compte, a l'hora d'elaborar el protocol, les **festes populars** d'estiu i també d'altres com fires que se celebren la resta de l'any amb gran afluència de gent. > Cada municipi s'encarrega de la **programació** de les seves festes, tot i que es comparteix informació a demanda. Per exemple, sobre els punts liles o determinats serveis.
Seguretat	> En principi no s'assenyalen **problemes d'inseguretat**, tot i que algunes dones si identifiquen sentiments de por a l'hora de tornar a casa.
Violències sexuals més normalitzades durant festes	> **Comentaris masclistes i homòfobs**, fins i tot entre colles d'amics i amigues i emparats en la confiança i familiaritat. > **Invasió de l'espai personal o tocaments** de manera pretesament fortuïta. > S'expressa que avui dia les violències sexuals estan menys amagades i a vegades sembla que hi hagi més. Però és només un fet de **més visibilitat** i menys tolerància social. > No s'identifiquen **violències menys tolerades** com agressions sexuals o abusos a la comarca. > El concepte "**violència sexual"** s'associa només a violències més visibilitzades socialment i no amb altres més tolerades. > El consum **d'alcohol i d'altres drogues** s'assenyala com desinhibidor de conductes violentes, sexuals o no sexuals.
Associacionisme	> Representació **d'associacions de dones** i del col·lectiu **LGTBI**. > S'assenyalen les diferències d'edats de les **participants**, en funció de l'entintat a la que col·laboren. > **Teixit associatiu** fort, també als pobles més petits.
Locals privats d'oci nocturn	> S'identifiquen com llocs on també es produeixen **violències sexuals**, cada cap de setmana i no necessàriament a l'estiu.
Urbanisme i mobilitat	> S'identifiquen **alguns carrers** amb problemes d'il·luminació a algun poble a la comarca. > Es comparteix la **iniciativa** engegada a altre municipi de Tarragona referent a places de pàrquing reservades per a dones. Es valora com possible mesura preventiva.
Sensibilització i polítiques publiques	> S'assenyala el **compromís** per continuar treballant polítiques públiques de prevenció i detecció de violències masclistes.

Atenció	> Des dels Serveis d'atenció i recuperació s'assenyala la necessitat de reforçar la formació dels i de les professionals amb l'objectiu de garantir la no **revictimització.**

7. ENQUESTA

Informació bàsica sobre el qüestionari realitzat:

> Qüestionari online, aleatori, accidental, no representatiu. **Mostra tendències**.
> **Difusió** a través de nota de premsa conjunta del Consell comarcal de la Ribera d'Ebre i el Consell comarcal de la Terra Alta, xarxes socials, llistat de correus interns del Consell, llistat de correus d'entitats registrades. Suport amb difusió informal a través de mòbils particulars entre grups d'iguals.
> Període de recull: obert per contestar des de **15 d'abril de 2020** a **31 de maig de 2020**.
> Mostra de **156 persones** que han respost.
> A la Ribera d'Ebre hi ha **21.865 habitants** censats, dels quals el 50,8% estan identificats com a homes i el 49,2% com a dones.
> Dividida en **7 apartats**: informació general, espais festius, mobilitat, percepció sobre violències sexuals, violències presenciades, violències viscudes, violències exercides, actuació commutaria.

A continuació l'explotació de dades i gràfiques essencials per tema i pregunta:

7. 1. Dades sociodemogràfiques

Al primer apartat sobre informació general queda recollit el nombre i percentatge de persones que s'han identificat com a dones (**122 respostes, 72%**), homes (**32 respostes, 26%**), altres, no binari **(2 respostes, 1%).** Al ser un qüestionari aleatori, accidental, acostuma a passar amb les temàtiques de gènere que **les dones mostren més interès** i participen més a les activitats que es proposen[41].

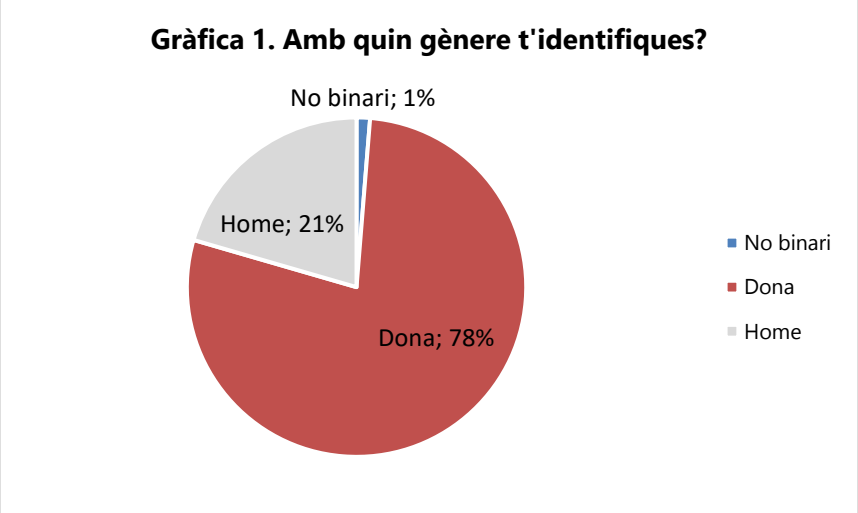

Les dades segueixen la mateixa tendència de resposta obtingudes a les recerques anuals de l'Observatori Noctámbul@s, fet que es pot interpretar sota l'argumentació de que: tot i que als últims anys es pot percebre un augment del rebuig i preocupació per les violències sexuals i masclistes a nivell social (i on cada cop hi ha més homes que prenen consciència de la gravetat del fenomen), aquesta preocupació continua essent **majoritària entre la població femenina** ja que és justament la que en pateix les conseqüències. I és aquesta la població que es troba més mobilitzada en les diferents estratègies que

41 A l'enquesta Noctàmbuls 2017-18, van respondre 73,7% de dones d'una mostra de 1541 persones a nivell estatal Fuente especificada no válida..

miren de fer-hi front: ja sigui des de l'activisme feminista, com en la participació activa en estratègies que s'articulen des de les administracions locals.

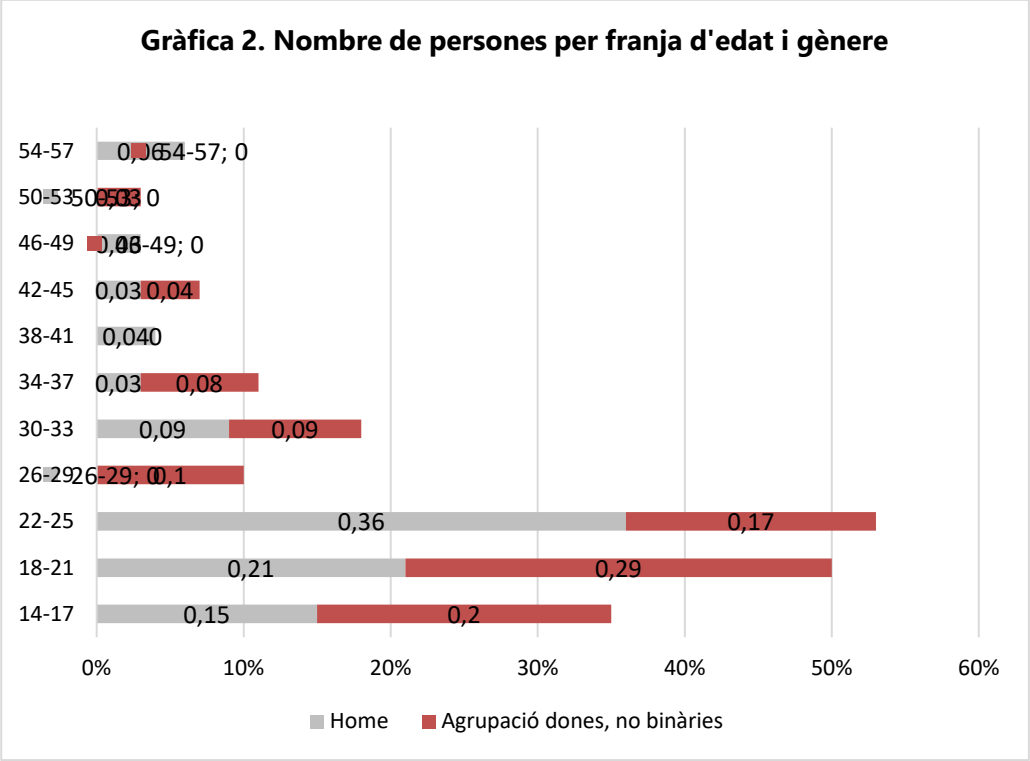

Les **edats** més freqüents al qüestionari han estat les franges de **18-21** i de **22-25** anys d'edat.

Com es veu a la gràfica anterior, d'ara endavant agruparem en la variable **dona***, tant les persones identificades com dones com les identificades com altres o no binàries, per facilitar l'anàlisi quantitatiu

Pel que fa als grups d'edat, s'ha donat una **participació decreixent des dels grups d'edat més joves fins als grups d'edat més grans**. Les dones i homes participants per grup d'edat, mostren una proporció equilibrada fins a la franja d'edat de 34-36 anys. A partir d'aquesta franja s'ha de destacar la baixa participació de dones (7%) en referència a la dels homes (16%).

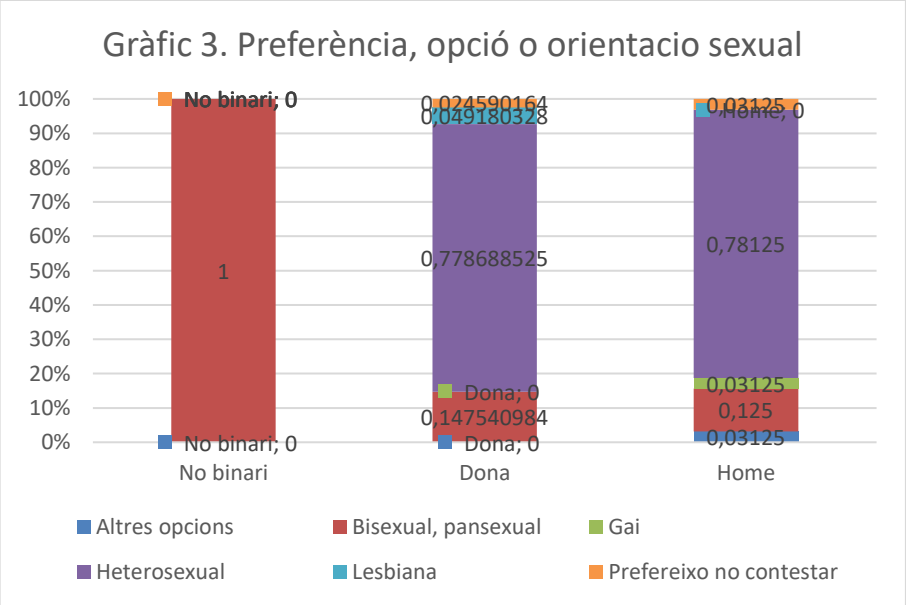

Les respostes sobre l'opció sexual mostren el **predomini de les persones que es declaren heterosexuals** (78% de dones i 78% d'homes), evidenciant l'heteronormativitat que orienta a la majoria de la població cap a aquesta opció, esdevenint l'heterosexualitat com a l'única opció "normal" i natural" segons l'imaginari hegemònic. L'heterosexualitat obligatòria[42] exclou a aquelles persones que no encaixen dins dels paràmetres de "normalitat" heteropatriarcals, facilitant que es puguin exercir violències sobre elles. Tanmateix, és important destacar que hi ha un nombre important d'homes i dones que s'identifiquen com **"bisexual,pansexual**" **(13% i 15%**), més elevat que el de persones que s'identifiquen com **"gai"(2%)** o **"lesbiana"(5%).**

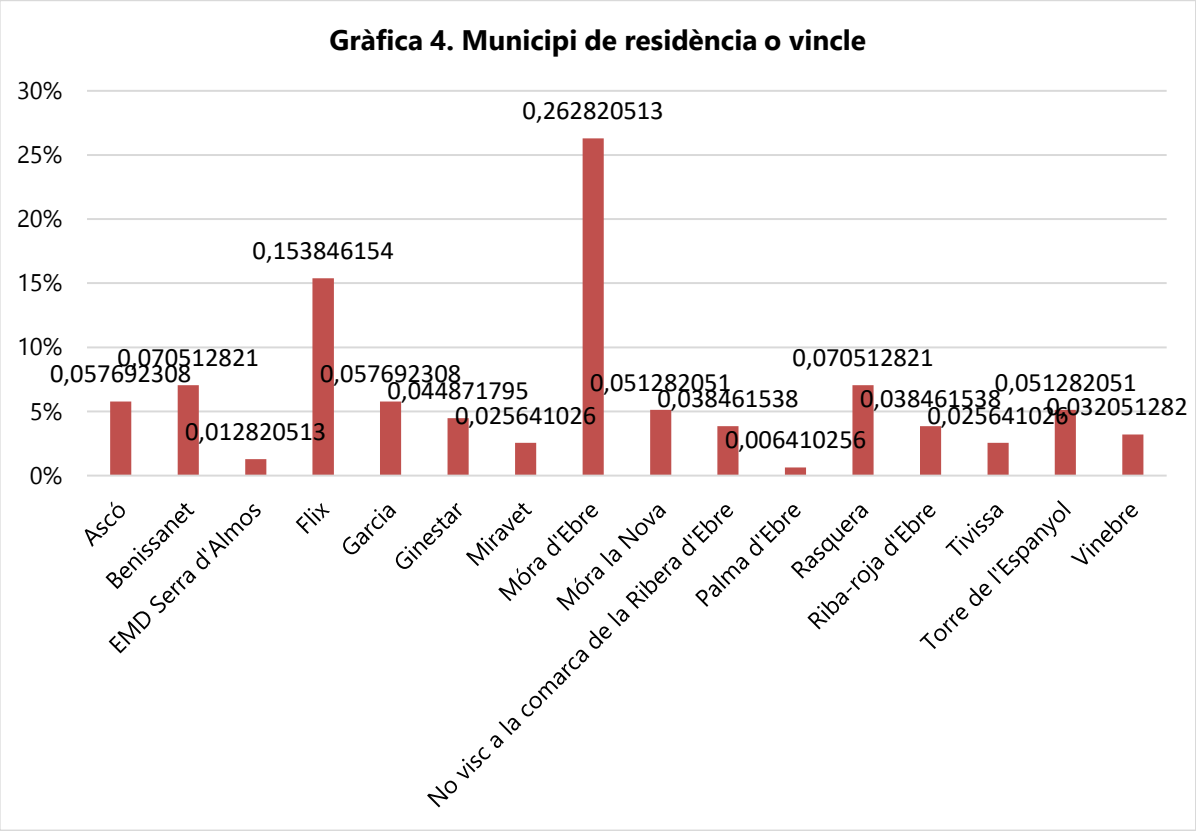

Les respostes sobre el municipi de residència a la **comarca de la Ribera d'Ebre** o sobre aquell amb què hi ha un vincle, tot i residir fora per feina o estudis, mostren una **representativitat equilibrada** amb relació a la població dels diferents municipis. Tanmateix, és important destacar que municipis com **Móra la Nova (5%)** o **Tivissa (3%)** han quedat lleugerament infrarepresentats amb relació a la seva població, que representa sobre el total de la comarca el 14,1% i 7,32%, respectivament.

42 Fuente especificada no válida.

7.2. Espais festius: festes populars i locals oci nocturn

A continuació es presenten les principals dades respecte els espais públics de la comarca. En primer lloc, s'observen els resultats sobre els **espais i la freqüència d'ús**.

Gràfica 5. A quins ESPAIS FESTIUS de la Ribera d'Ebre acostumes a anar i amb quina freqüència? . Sense la resposta "mai".

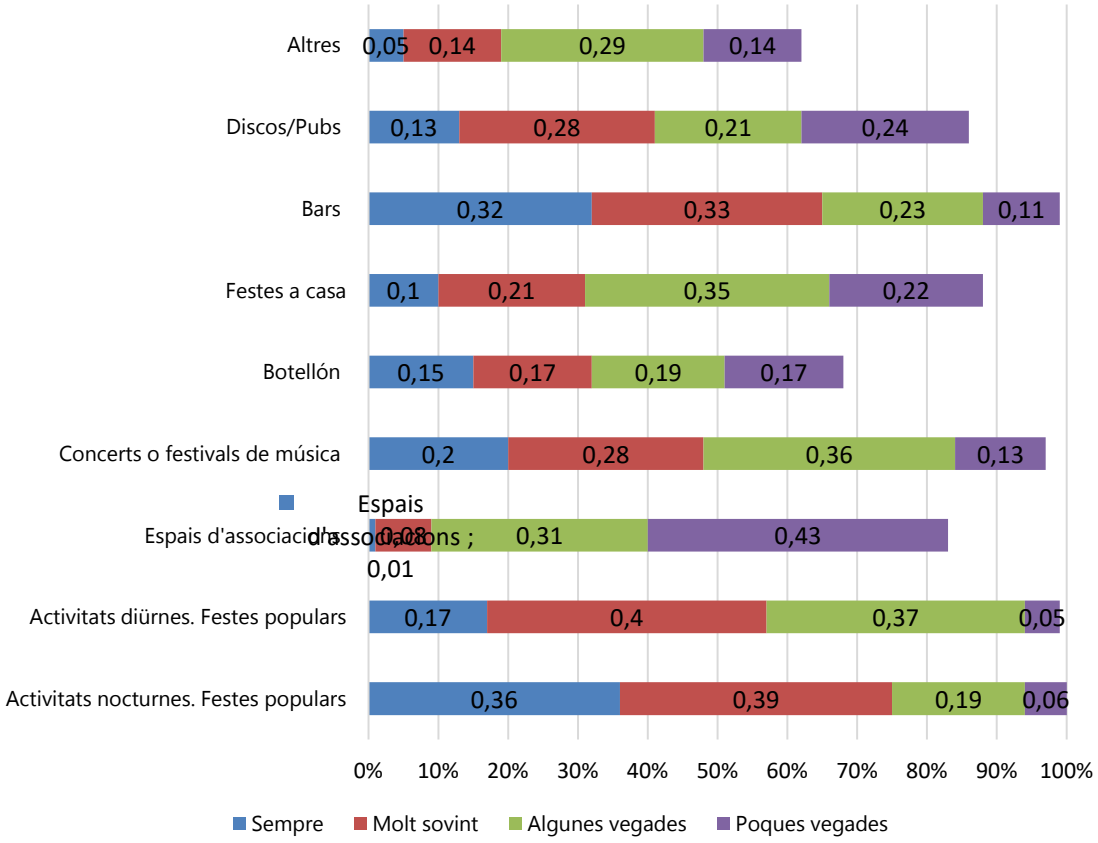

Els espais més freqüentats per la majoria de persones que han contestat acostumen a ser els més habituals: **espais musicals i d'activitats de festes populars, concerts i bars**. Es pot destacar a aquesta comarca la freqüència del "botellón", que tal com veurem a una gràfica posterior és una pràctica eminentment juvenil.

És interessant ressaltar que la intervenció l'actual protocol està emmarcada en els espais públics i, com es pot observar, espais d'oci privat com els bars, els concerts o festivals, les discoteques i les festes a casa són **espais privats**.

Gràfica 6 . A quins ESPAIS FESTIUS de la Ribera d'Ebre acostumes a anar i amb quina freqüència? Per gèneres. Sense la resposta "mai".

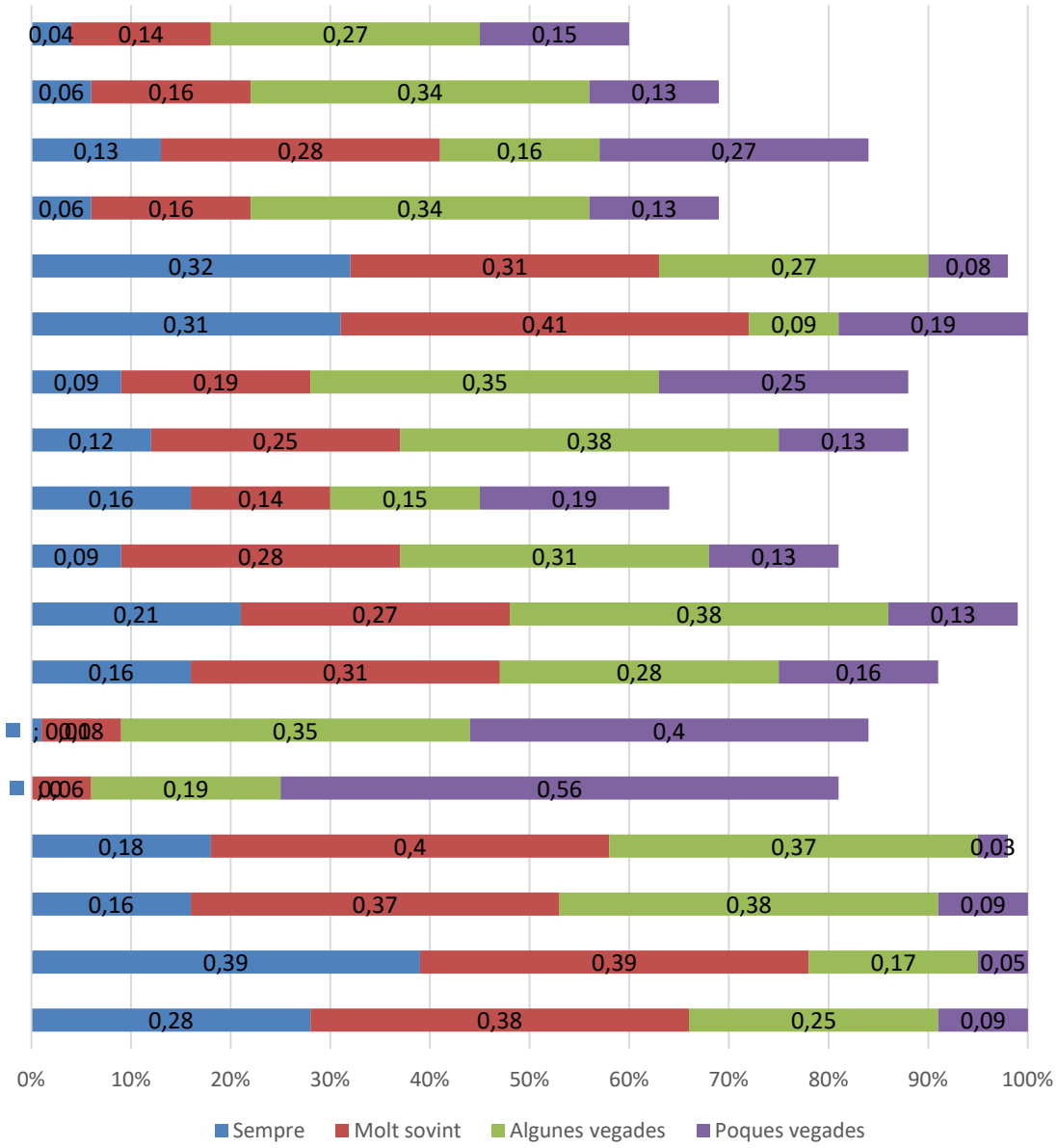

A la **gràfica 6** es poden observar les dades desagregades per gènere. Els resultats són força similars, però hi destaquen les diferències de gènere al **"botellón",** practicat per **81% d'homes** i el **64%** de **dones**, i les **discoteques/pubs**, freqüentats per **84%** de **dones** i **69% d'homes**. La dada mostra doncs, com les dones tendeixen a fer ús d'espais d'oci privats mentre que els homes son més presents als espais d'oci informals.

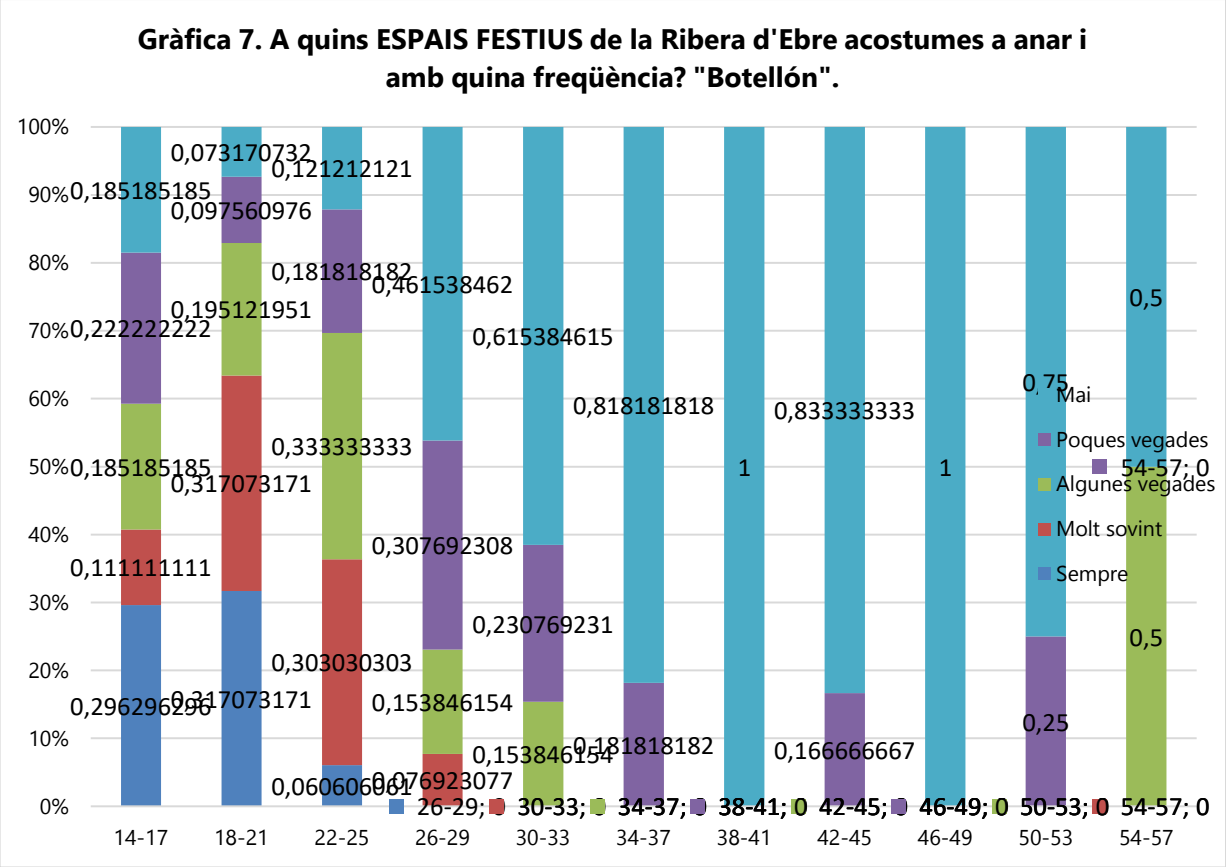

Com apuntàvem anteriorment, destaquem la presència del "botellón", majoritàriament entre la gent més jove. Entre el **36%** i el **44%** de les persones entre **14 i 25 anys** practiquen **"botellón"** **"sempre"** o **"molt sovint"**.

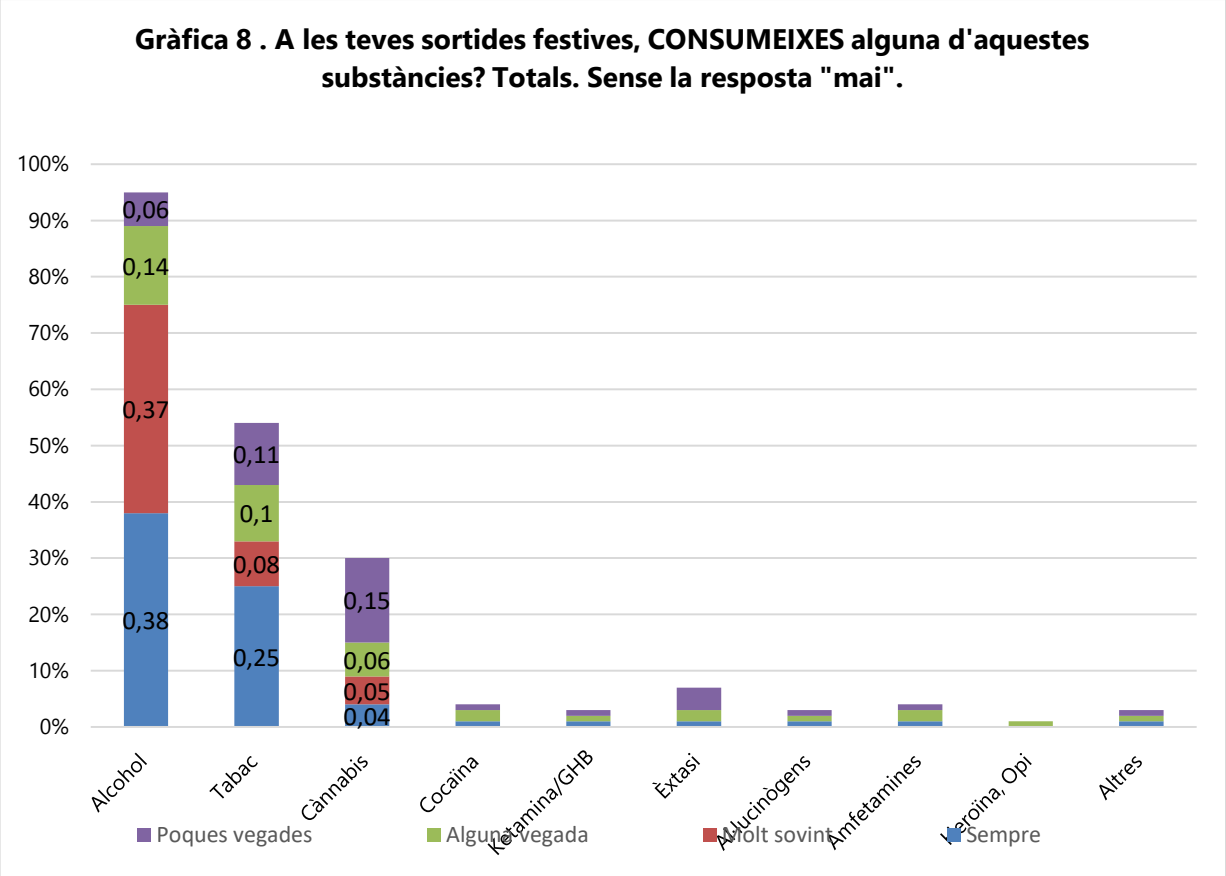

A la **gràfica 8** s'observa com **la droga més consumida és l'alcohol**.

Les dades qualitatives i qualitatives analitzades per l'Observatori Noctámbul@s al llarg dels cinc informes publicats, permeten concloure que la **droga més present** a les situacions de **violència sexual és l'alcohol**[43]. Aquest d'una banda, actua com a droga depressora que pot reduir o fins i tot fer desaparèixer la capacitat de **reacció** de la **persona agredida**; per altra banda, pot actuar com a **deshinibidor del potencial agressor**. Alhora, a nivell social la lectura que es fa de les persones que consumeixen alcohol (i altres drogues) té una forta càrrega de gènere: mentre **legitima i desresponsabilitza als homes** que el consumeixen (al ajustar-se el seu consum al model de masculinitat hegemònica), **penalitza i culpabilitza a les dones** que el consumeixen al transgredir la norma de gènere que genera l'expectativa de la moderació i autocontenció femenina.

43 4art. Informe Noctámbul@s. pp. 14. Disponible a: https://www.drogasgenero.info/4o-informe-noctambulas-2016-17-ya-on-line/

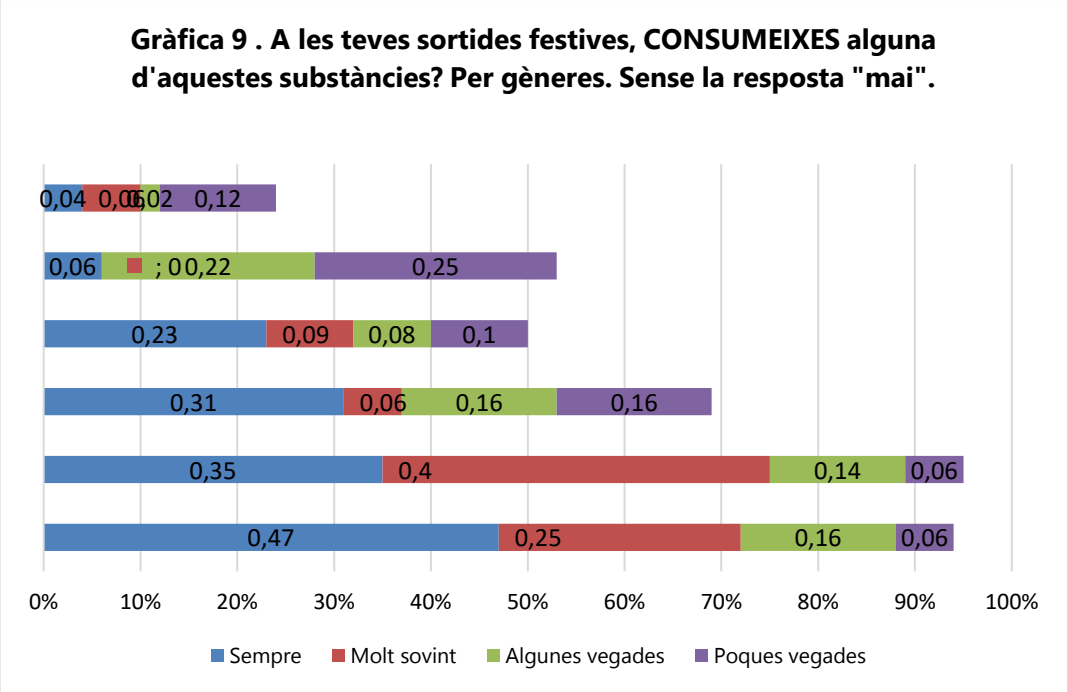

Si analitzem les tres dogues més consumides (**alcohol, tabac i cànnabis**) podem apreciar el següent. Hi ha un consum elevat i molt semblant d'**alcoho**l entre **homes i dones** (amb un lleuger percentatge superior del consum total de dones, però amb xifres de gairebé el **50% d'homes** que consumeixen **"sempre"**), i respecte al **tabac i el cànnabis** el consum és en major mesura masculí, amb un **69% i 53%** respectivament.

Aquesta **diferència en els consums** té també una càrrega de gènere. Sovint es parla de que dones i homes consumeixen de forma "igualitària" però les dades mostren com això no és així. Les dones mostren patrons de consum "igualitaris" en les drogues legals: tabac i alcohol, però no és així en la resta de substàncies "il·legals". Sobre aquestes últimes recau l'estigma que suposa infringir la llei, fet que no s'ajusta al model i mandats de la feminitat hegemònica seguit per les dones i segons els quals no s'han d'assumir riscos i no s'ha de transgredir la norma. En el cas dels homes els mandats de la masculinitat giren en sentit contrari: s'accepta una certa assumpcions de riscos com a part del que **l'imaginari heteropatricarcal** assimila a la masculinitat.

A continuació, per acabar l'apartat sobre espais festius, el qüestionari conté una pregunta oberta on es demana comentaris sobre els **espais festius del municipi o territori on s'acostuma a anar**.

Figura 1. Si vols, aquí pots afegir un comentari sobre els espais festius del municipi o del territori als quals acostumes a anar:

Com es pot observar als núvols de paraules, la paraula **"festa"** o **"festes majors"** com a temàtica general centra les respostes i, com a destacat, ressaltar els comentaris com **"punt lila"** o **"respecte"** o **"poble"** o "**comarca"**.

Concretament, incloem les paraules més repetides, amb la freqüència exacta en que va sortir:

Paraula	**Freqüència**
Festa, festes, festa major	20
Punts liles, punt lila	8
Bars	7
Discoteca, discoteques	6
Discoteca Just-in	4
Poble, pobles	4
Kintos	3
Pub Beerreria	3
Pub, pubs	2
Bar Granja l'Escala (Flix)	2
Comarca	2
Pub Freeman	1

7.3. Mobilitat i espai públic

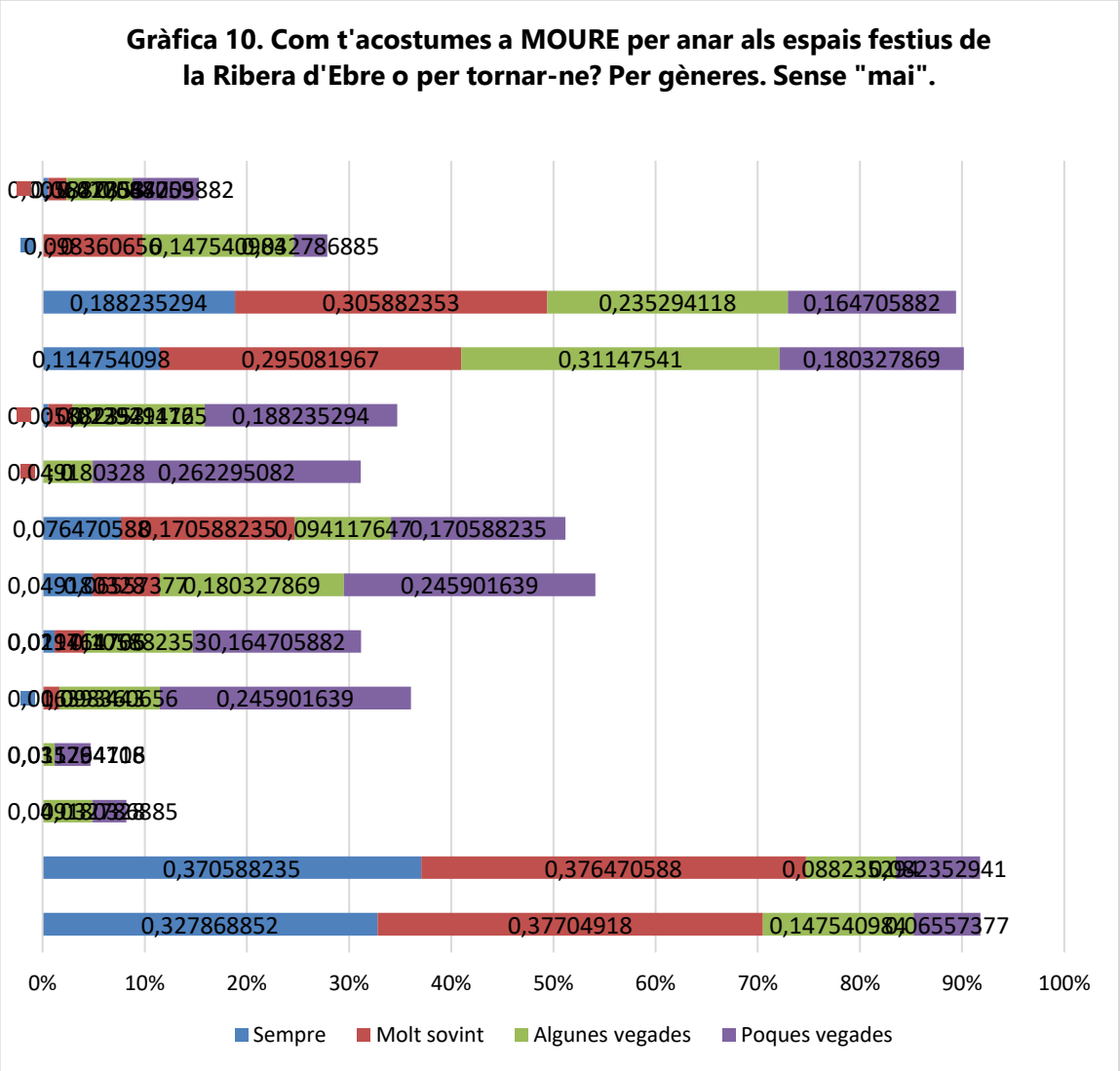

Sobre la mobilitat entre espais de festa, el resultats són clars en el sentit que la majoria de persones diuen que es mouen amb **cotxe (98%)** i **a peu o cadira de rodes (75%)** Els resultats referents al transport públic, **bus (17%)** i/o **tren (21%)** són baixos en consonància a les carències d'aquests serveis de mobilitat a la comarca.

Destaquem l'ús del **taxi/taxi compartit (38%)** i el baix ús de **bicicleta i/o patinet (6%).**

A nivell de gènere els resultats són similars.

La següent **gràfica 11** exposa els resultats sobre **percepcions de seguretat o inseguretat** quan les persones es desplacen caminat. A través d'aquestes dades sí que es pot observar clarament els resultats que es donen a nivell fins i tot estatal, on són les dones les que expressen molta més sensació d'inseguretat que els homes quan caminen pel carrer.

Gràfica 11. Tens sensació d'inseguretat quan et desplaces CAMINANT d'un espai festiu a un altre o quan tornes a casa? Per gèneres. Amb la resposta "Sí"

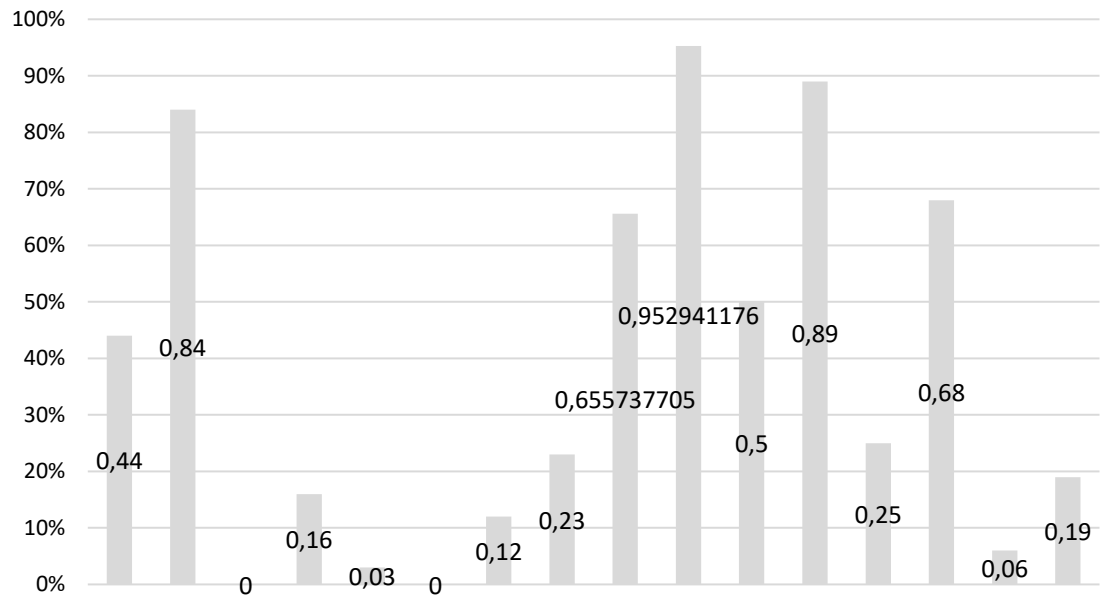

Són destacables els resultats següents:

- El **84%** de les **dones** enquestades expressa tenir sensació d'inseguretat quan **camina sola de nit** anant o tornant de festa a casa. En el cas dels homes la xifra baixa fins al 44%.
- El **95%** de les **dones** enquestades expressa tenir sensació d'inseguretat quan passa per un **carrer poc il·luminat** i un **89%** quan és **poc concorregut**. En el cas dels homes, així ho manifesten el 66% i el 50% respectivament.
- El **68%** de les dones enquestades expressa tenir sensació d'inseguretat si ha d'esperar molta estona en una **parada de transport públic de nit**., mentre que només un 25% dels homes manifesta aquest motiu de por.
- Les sensacions d'inseguretat són molt superiors **de nit que de dia**.
- Les dones enquestades expressen sentir-se més segures quan van **acompanyades** en percentatges superiors als referits pels homes.

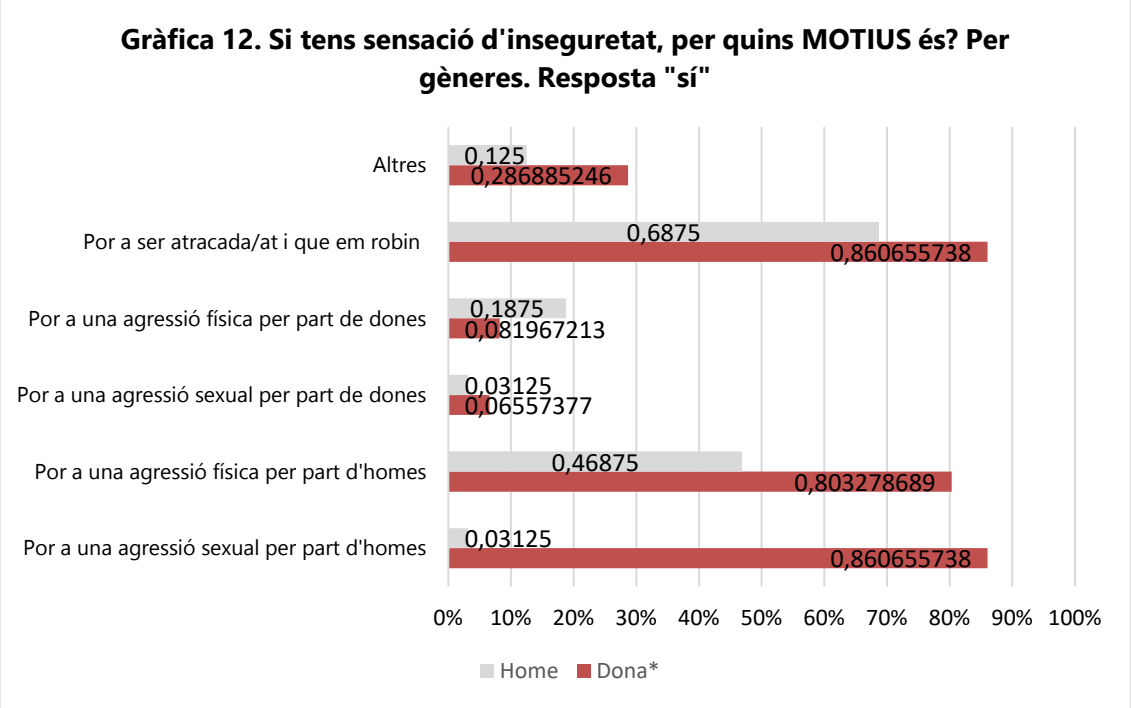

Com es pot observar, el que majoritàriament fa por a les persones enquestades són les agressions per part d'**homes**. A continuació algunes dades a destacar:

> El **86%** de les **dones** enquestades expressa que quan es desplaça d'un espai festiu a casa el que li genera por és una **agressió sexual per part d'homes**. Els homes enquestats ho han expressat de la mateixa manera en un 3%.

> El **80%** de les **dones** enquestades expressa que quan es desplaça d'un espai festiu a casa el que li genera por és una **agressió física per part d'homes**. Els homes enquestats ho han expressat de la mateixa manera en un 47%.

> El 97% dels **homes** i el **93%** de les **dones** enquestades, **no tenen por a ser agredides sexualment per una dona**.

A continuació, el qüestionari oferia una pregunta oberta on es demanaven comentaris sobre **zones de la comarca** que generin **sensació d'inseguretat de nit**.

Figura 2. Si vols, aquí pots afegir un comentari sobre si hi ha alguna zona de la comarca que et generi sensació d'inseguretat quan hi passes caminant de nit. (En cas que sí: quina és? Per què et genera inseguretat?)

Com es pot observar als núvols de paraules," hi ha molts **altres elements generadors d'inseguretat** a part dels proposats i es posa èmfasi en el **"carrer",** "**casc antic**", "**'homes**" , "**poca il•uminació**", "**por**", "**afores**", **"places del poble o del bar"** o "**Mora d'Ebre**".

També s'assenyalen llocs concrets què generen especial inseguretat com "Urbanització Cardona"(Mora d'Ebre), "Parc dels arbres", "Barranc de faneca la vial", "Carrer Doctor Borràs (Móra d'Ebre), "Café di Móra", "Camí Sènies" o "La Verdeguera".

Concretament, incloem les paraules més repetides, amb la freqüència exacta en que va sortir:

Paraula	**Freqüència**
Carrers, carrer	12
Zona antiga, casc antic	10
Festa,festes	6
Poca il·luminació, il·luminació	6
Móra d'Ebre, Mora	6
Comentaris	5
Home, homes	4
Agressió, agressors	4
Poc concorreguts	4
Delinqüent, delinqüència	3
Parc, parc dels arbres	2
Carrer Doctor Borràs	2
Benissanet	1
Urbanització Cardona	1
Camí Sènies	1
"La Verdeguera	1
Barranc de faneca la vial	1

La següent gràfica expressa els mecanismes que activen les persones per **evitar ser assetjades** o agredides quan caminen de nit entre espais festius o de tornada a casa.

Gràfica 13. Què fas per EVITAR ser assetjat/da, molestat/da o agredit/da al caminar de nit als espais o entorns festius de la Ribera d'Ebre? Per gèneres. Resposta "sí".

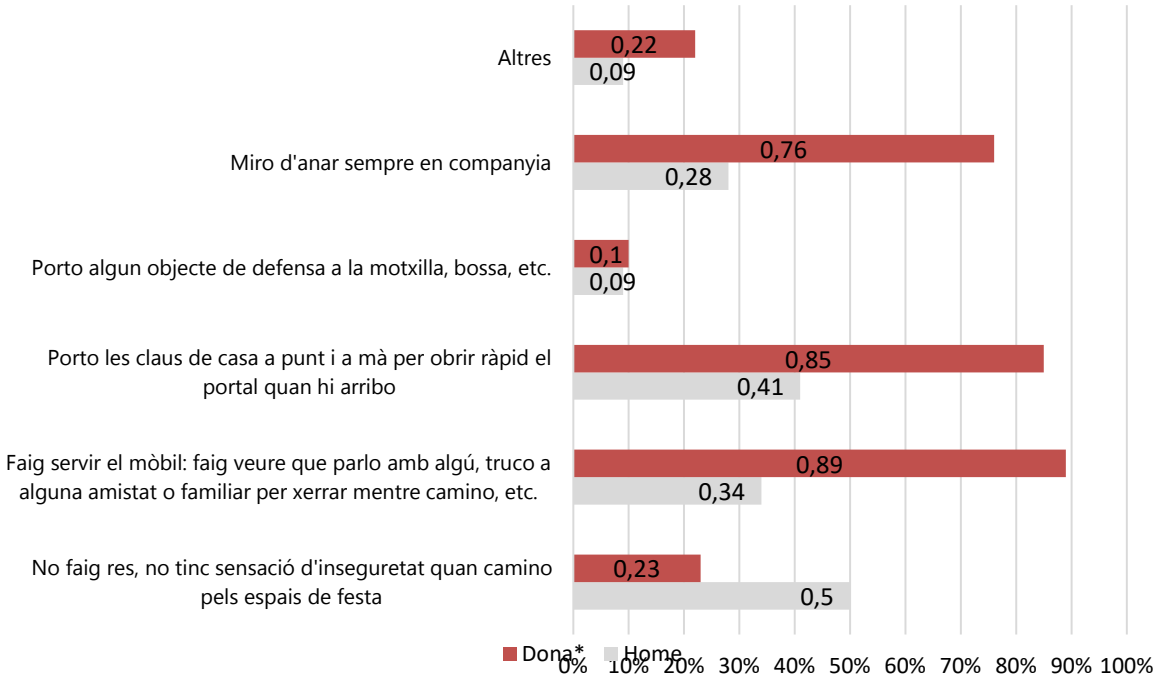

És destacable el següent:

> El **76%** de les **dones** enquestades expressen que intenten anar **sempre acompanyades**. Els homes són el 28%.
> El **85%** de les **dones** enquestades expressen que porten les **claus de casa a mà** i el 89% fan servir el **mòbil**. Els homes són el 41% i el 34% respectivament.

Cal donar importància a les **experiències de les dones quan tornen a casa** i, com a font d'informació per sensibilitzar, és interessant explicar la quantitat d'**estratègies** diverses que moltes dones relaten.

A continuació alguns **exemples sorgits** a l'enquesta:

Pregunta oberta. *Quines altres estratègies fas servir per millorar la teva sensació de seguretat en aquesta situació?*

"Córrer", "anar sempre a la defensiva", "Sortir sempre a llocs coneguts amb gent coneguda i a prop de casa", "intento anar per els lloc on possiblement hi hagi més llum i la majoria de cops intento anar acompanyada o trucant a algú fins que arribo a casa", "Me poso les claus en forma d'arma per si he de pegar un cop de puny i camino pel centre del carrer per si me surt algú d'algun costat", "Truco a la meva parella i camino ràpid i pels carrers principals", "Moltes vegades he arribat a córrer o almenys he adaptat una velocitat notable al caminar", "Escoltar amb atenció el meu voltant", "Demano a la meva mare que m'esperi sortint al balcó", "Canviar de vorera, alterna el recorregut si no el vec segur", "Anar mirant enrere al caminar, anar abrigada, no fer soroll, trist però cert", "Si vaig sola i vec a algu que no em transmet confiança, o corro o cambio de ruta", "Reduir els desplaçaments a peu i fer-ho en vehicle privat", "Defensa personal", "tenir el telefon marcat al 112, o als meus pares", "Porto una alarma antirobo per si de cas", "Posar-me música amb els auriculars i intentar evadirme per no pensar que tinc por".

7.4. Percepció de les violències

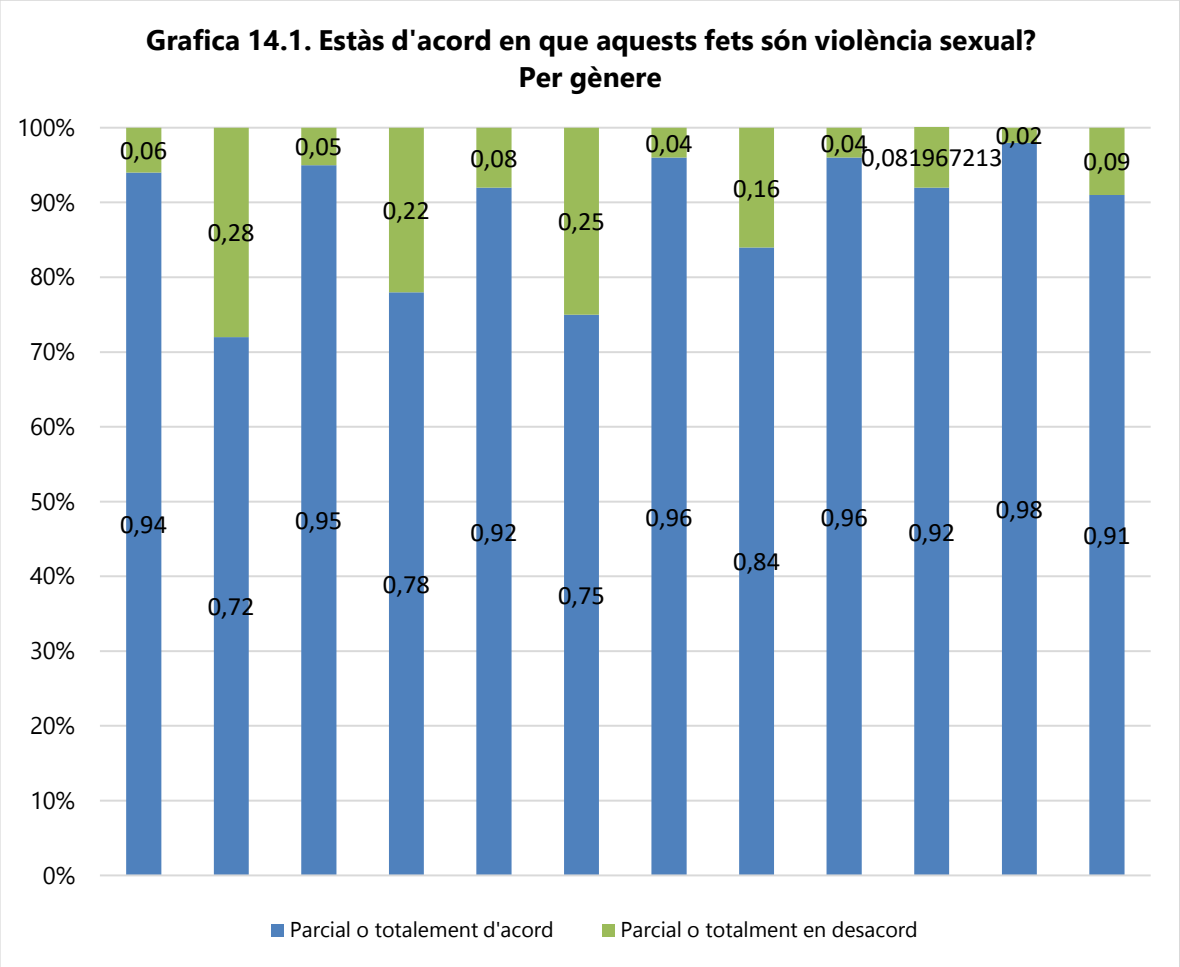

Aquest apartat recull informació sobre les **creences** al voltant de les violències sexuals per poder adaptar els missatges posteriors a treballar i/o promoure en el disseny de polítiques públiques. La mateixa pregunta està dividida en dues gràfiques per facilitar la lectura i hem agrupat les variables **"Total o parcialment d'acord"** i "**Total o parcialment en desacord"**.

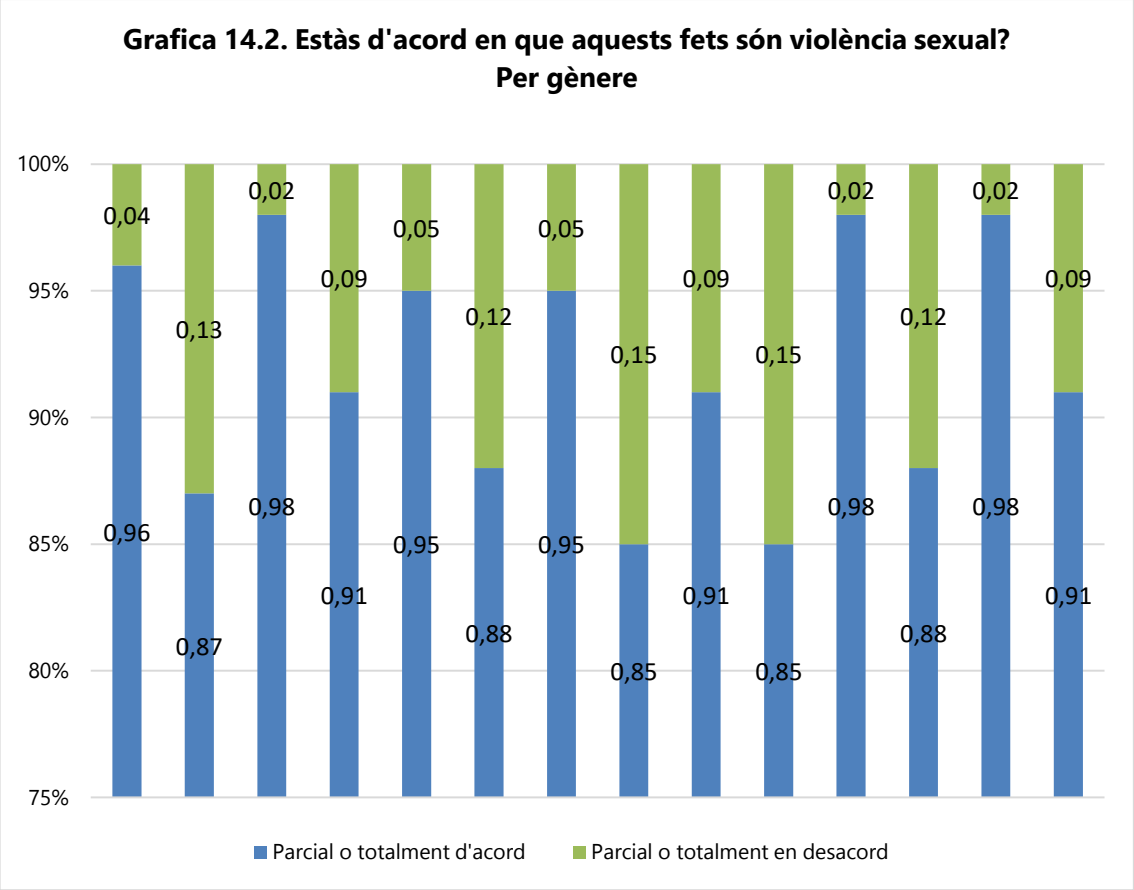

La primera gràfica d'aquest apartat ens mostra que la majoria de **formes de violències sexuals** proposades a l'enquesta efectivament es perceben com a formes de violència. Destacar el següent:

- El **24%** dels **homes** enquestats expressa que les **bromes masclistes** amb continguts sexuals no són una forma de violència sexual. Les dones ho expressen de la mateixa manera en un 6%.
- El **22%** dels **homes** enquestats expressa que les **mirades sexuades continuades no desitjades** no són una forma de violència sexual. Les dones ho expressen de la mateixa manera en un 5%.
- El **25%** dels **homes** enquestats expressa que les **"floretes"** no són una forma de violència sexual. Les dones ho expressen de la mateixa manera en un 8%.
- Hi ha un **16%** dels **homes** enquestats que expressa que les **insistències davant negatives** i un **8%** la **invasió continuada**, no són formes de violència sexual.

Aquestes dades mostren una tendència que serà important a considerar a les accions de sensibilització que desplegui el Protocol, i és que en general la població masculina mostra una major dificultat per identificar les diferents formes de violència sexual com a tals. Per tant, s'estima en la necessitat d'encarar accions i campanyes dirigides a aquesta part de la població. Les dades de la segons gràfica van en el mateix sentit:

- El **5%** de les **dones** enquestades i el **12%** dels **homes**, expressa que la sensació de **por a patir una agressió sexual** no és una forma de violència sexual.
- El **13%** dels **homes** enquestats expressa que l'exhibicionisme i/o masturbació en espais públics no són una forma de violència sexual. Les dones ho expressen de la mateixa manera en un 4%.
  El **5%** de les **dones** enquestades i el **15%** dels **homes**, expressa que la **publicitat sexista** amb finalitats sexuals no és una forma de violència sexual.
- El **9%** de les **dones** enquestades i el **15**% dels homes, expressa que les expressions artístiques que tractin a la **dona com a objecte sexual** no és una forma de violència sexual.

> El **2%** de les **dones** enquestades i el **12%** dels **homes**, expressa que la **violació sense força física** no és una forma de violència sexual. El **2%** i el **9%** expressen el mateix respecte a la **violació amb força física**.

Grafica 15. Quin creus que és el perfil més freqüent de persona que agredeix sexualment? Per gèneres. Resposta SÍ

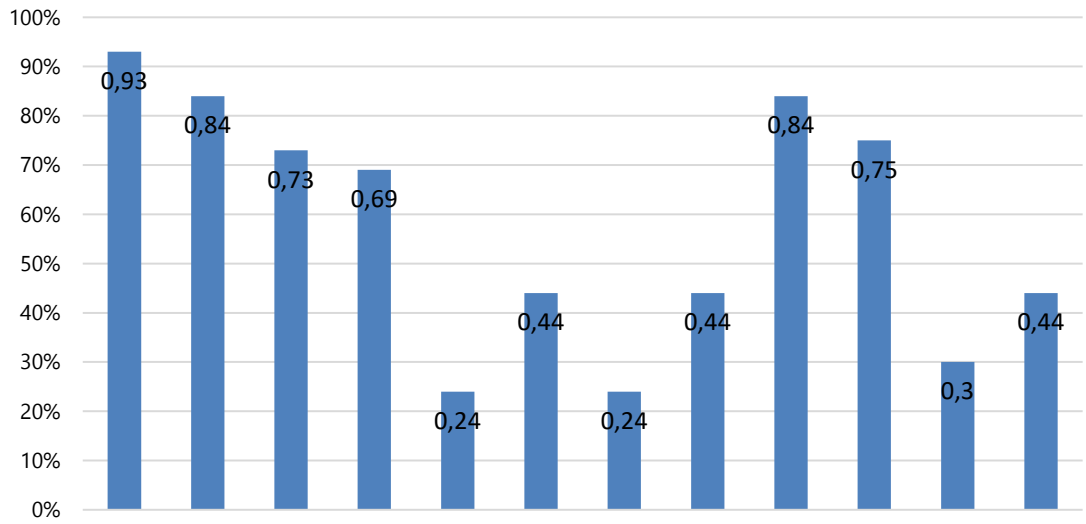

Hi ha un seguit **d'imaginaris col·lectius** que operen en la construcció del **terror sexual** com, per exemple, que els violadors són homes desconeguts, que van sols pel carrer de nit perseguint a les víctimes, que tenen problemes mentals, que posen "*burundanga*" a la beguda, etc. Aquests imaginaris són dinàmics, van canviant amb el temps i els discursos hegemònics i cal analitzar com es reprodueixen.

La gràfica 15 expressa els resultats sobre percepcions que hi ha de **perfils sobre persones agressores** per recollir informació sobre aquestes creences. Cal ressaltar el següent:

> El **93%** de les **dones** i el **84%** dels **homes** enquestats, creu que el perfil més habitual que agredeix sempre o molt sovint és el d'un **home desconegut**.
> El **73%** de les **dones** i el **69%** dels **homes** enquestats, creu que el perfil més habitual que agredeix sempre o molt sovint és el d'un **home conegut**.
> El **84%** de les **dones** i el **75%** dels **homes** enquestats, creu que el perfil més habitual que agredeix sempre o molt sovint és el d'un **home parella**.
> Entre el **76%** de dones i el **56**% dels **homes** enquestats, creu que les **dones mai són el perfil que agredeix** sexualment.

És important relacionar aquests resultats amb la dada que, segons la **macro enquesta a nivell estatal** del 2015, explica que el **81% de les dones** que han patit agressions sexuals, aquestes han estat **exercides per part de persones conegudes**: parelles, ex-parelles, amics, coneguts i familiars[44]. En canvi, els resultats d'aquesta enquesta mostren com en l'imaginari col·lectiu té més pes la figura de l'home desconegut evidenciant que el mite és ben present.

44 (MINISTERIO DE SANIDAD, SERVICIOS SOCIALES E IGUALDAD, 2015, p. 301)

Gràfica 16.1. Estàs d'acord amb aquestes afirmacions? Per gèneres

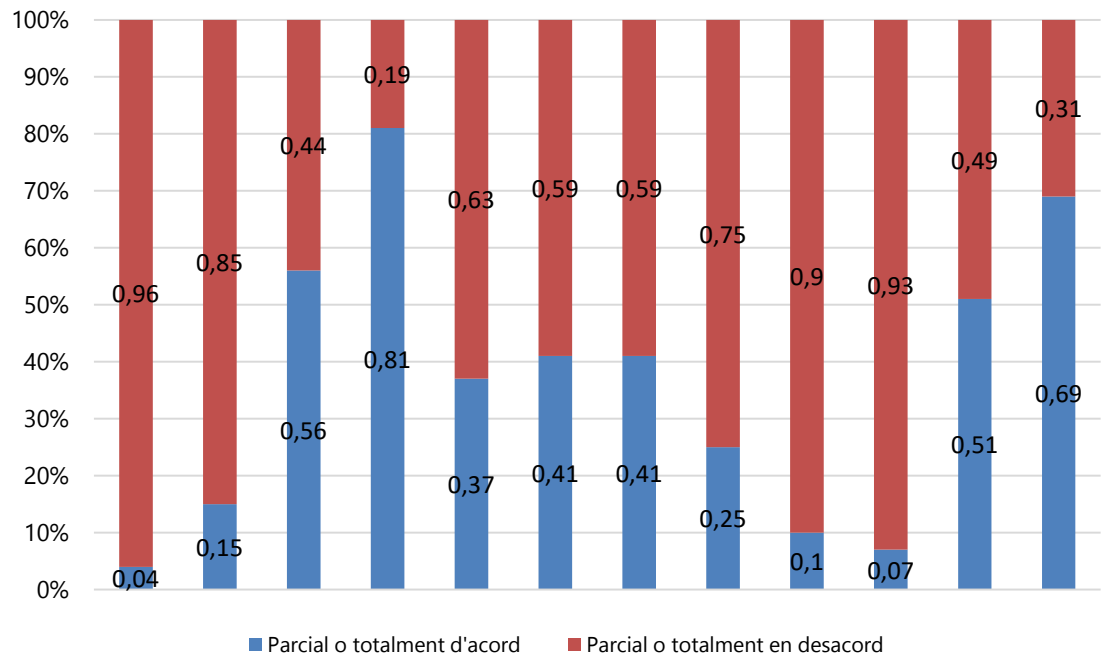

Gràfica 16.2. Estàs d'acord amb aquestes afirmacions? Per gèneres

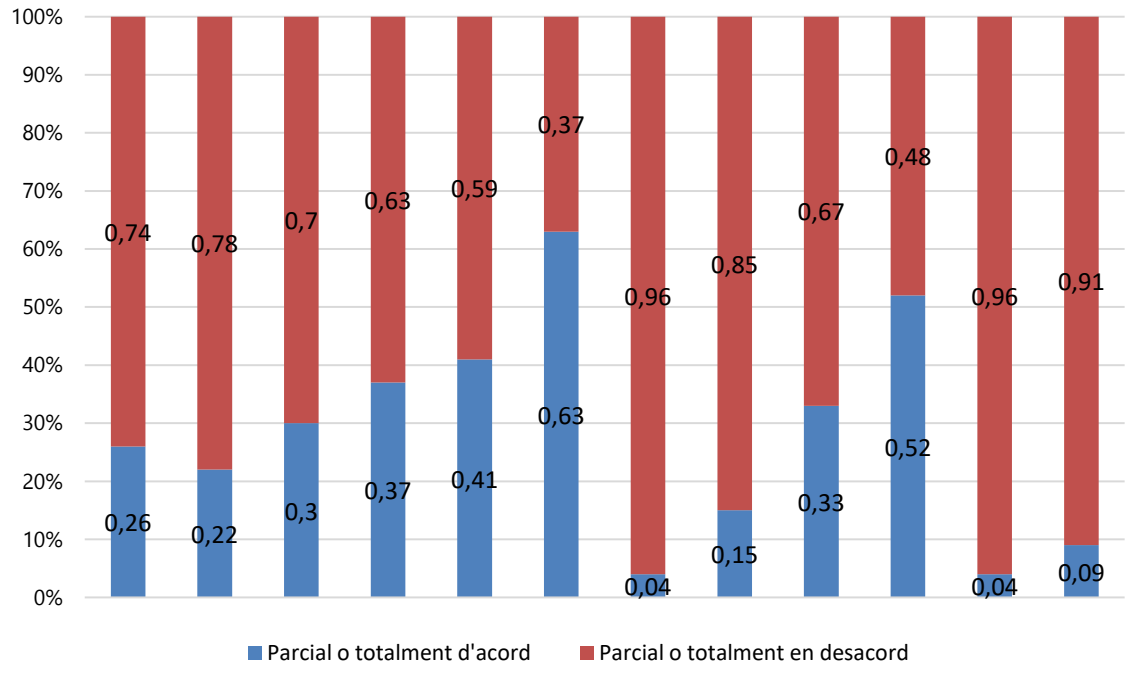

Finalment, sobre percepcions i creences i, amb les gràfiques 16.1. i 16.2., la mateixa pregunta està dividida en dues gràfiques per facilitar la lectura i les creences estan **endreçades segons percentatge d'acord (total o parcial) i desacord (total o parcial)**. Destacar el següent:

- Un **56%** de **dones** i un **81% d'homes** enquestats diuen estar **total o parcialment d'acord** en que la majoria de persones que exerceixen violència sexual tenen **problemes mentals** o d'algun tipus o són monstres deshumanitzats.
- Un **41%** de **dones** i un **63% d'homes** enquestats diuen estar **d'acord total o parcialment** en que les dones es poden moure amb la mateixa **llibertat pel carrer de nit** que els homes. Els resultats de la pròpia enquesta contradiuen tal creença.
- Un **37%** de **dones** i un **41% d'homes** enquestats diuen estar **d'acord total o parcialment** en que l'alcohol i altres **drogues és el causant** de les agressions sexuals.
- Un **30%** de **dones** i un **37% d'homes** enquestats diuen estar **total o parcialment d'acord** en que **els homes han de vigilar no descontrolar-se massa** amb les drogues quan surten de festa perquè poden agredir sexualment.
- Un **26%** de **dones** i un **22% d'homes** enquestats diuen estar **total o parcialment d'acord** en que **les dones han de vigilar no descontrolar-se** massa amb les drogues quan surten de festa perquè poden ser agredides sexualment
- Un **33%** de **dones** i un **52% d'homes** enquestats diuen estar d'acord **total o parcialment** en que **a les dones els agrada que els diguin coses maques** sobre el seu aspecte físic.

Altre cop s'evidencia la persistència dels **mites** que envolten l'estructura de justificació i legitimació de les violències sexuals cap a les dones. Sobre aquests serà important incidir a les futures accions de sensibilització i prevenció.

7.5. Violències sexuals presenciades als espai festius

El següent apartat és un recull dels principal resultats sobre **violències sexuals presenciades** dividida en dues gràfiques per facilitar la lectura. Més endavant es tractaran les violències sexuals viscudes i les exercides.

Gràfic 17.1.Als espais festius de la Ribera d'Ebre on acostumes a anar, quines d'aquestes situacions HAS PRESENCIAT i amb quina freqüència? Per gèneres. Sense "mai"

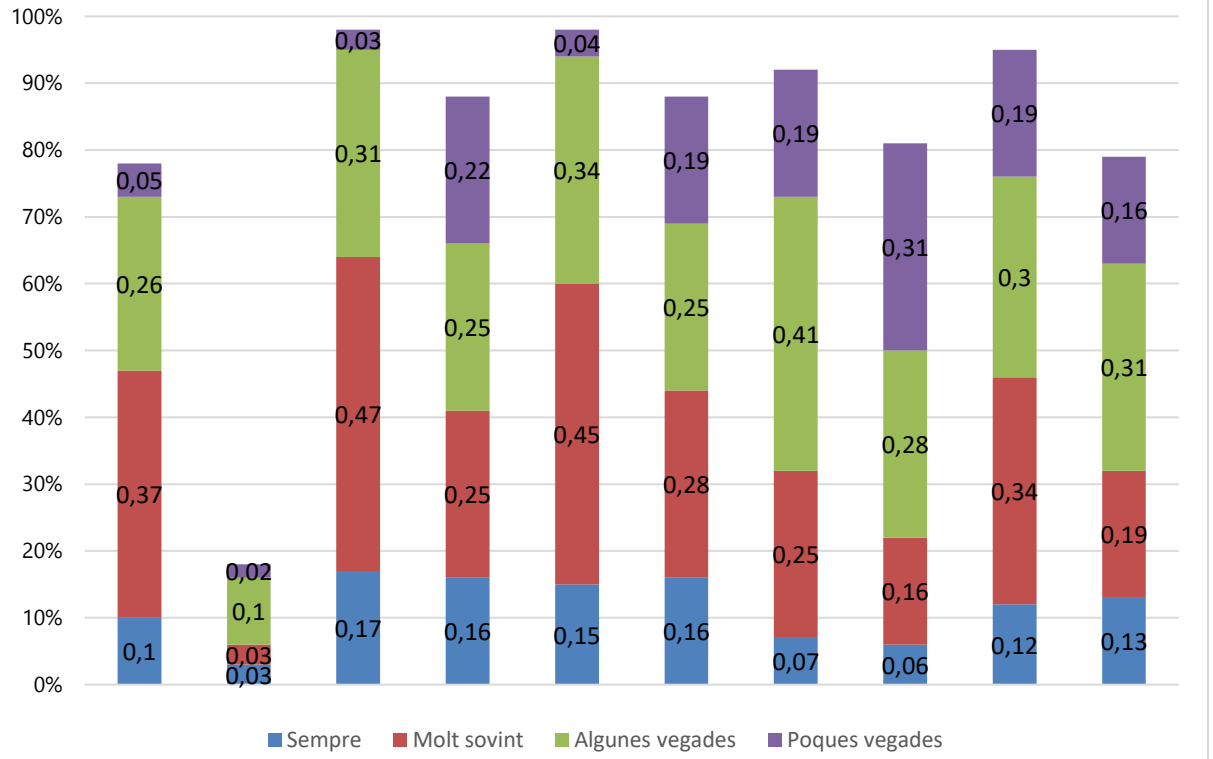

A continuació els resultats més rellevants:

- Les **dones** enquestades han **presenciat** amb **més freqüència** totes les formes de violències sexuals proposades.
- El **47%** de les **dones** enquestades i el **6%** dels **homes**, han **presenciat** "**bromes masclistes amb contingut sexual**" als espais festius de la Ribera d'Ebre "sempre" o "molt sovint".
- El 64% de les dones enquestades i 41% dels homes, , ha **presenciat mirades sexuades i continuades no desitjades** als espais festius de la Ribera d'Ebre "sempre" o "molt sovint".
- El **60%** de les **dones** enquestades i el **44%** dels **homes** han **presenciat comentaris sexuals no desitjats** als espais festius de la Ribera d'Ebre "sempre" o "molt sovint"**.**
- El **32%** de les **dones** enquestades i el **22%** dels **homes** han presenciat **insistència davant negativa** als espais festius de la Ribera d'Ebre "sempre" o "molt sovint"
- El **46%** de les **dones** enquestades i el **32%** dels **homes**, ha presenciat **invasió continuada de l'espai vital** als espais festius de la Ribera d'Ebre "sempre" o "molt sovint"

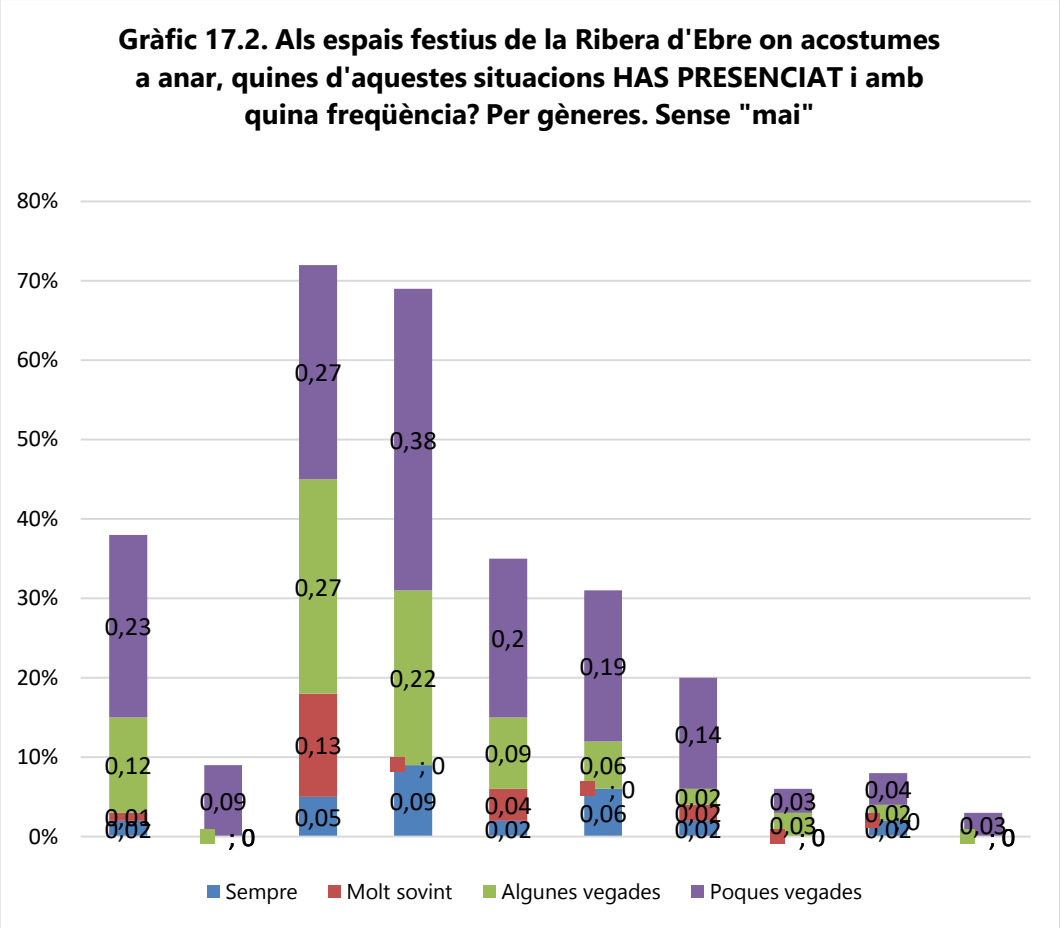

> El **38%** de les **dones** enquestades i el **9%** dels **homes**, als espais festius de la Ribera d'Ebre han **presenciat** "molt sovint" , "algunes vegades" o "poques vegades" **exhibicionisme i/o masturbació** en espais públics.

> El **45%** de les **dones** enquestades i el **31%** dels **homes**, als espais festius de la Ribera d'Ebre han **presenciat** "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades" **tocaments no desitjats**.

> El **35%** de les **dones** enquestades, als espais festius de la Ribera d'Ebre han **presenciat** "sempre", "molt sovint" "algunes vegades" o "poques vegades" **acorralaments amb finalitats sexuals**.

> El **20%** de les **dones** enquestades i el **6%** dels **homes,** als espais festius de la Ribera d'Ebre **han presenciat** "sempre", "molt sovint" "algunes vegades" o "poques vegades" **violació sense força física**. El **8%** de les **dones** enquestades i el **3%** dels **homes**, **violació amb força física.**

En general es torna a observar com les **dones** son les qui presenten més **capacitat d'identificació** de totes les formes de **violència sexual**. Es possible inferir que les persones que han participat a l'enquesta freqüenten espais d'oci similars.

Les dades mostren com en un mateix espai d'oci, les **dones** que hi son presents **visualitzen** moltes més forma de violència sexual que hi succeeixen que no pas els homes que participen en els mateixos espais. Altra vegada aquesta evidència convida a pensar en **estratègies** dirigides als homes per facilitar-los una major intolerància davant les violències que es produeixen al seu propi entorn.

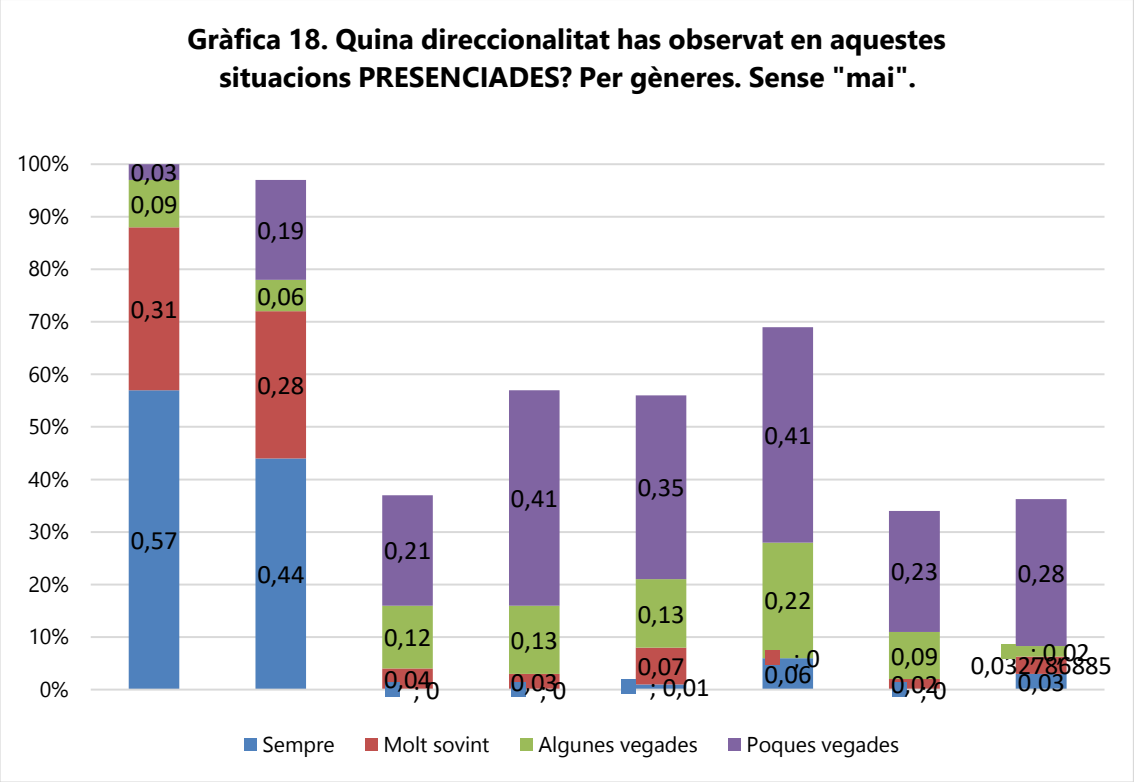

Sobre aquesta informació, es pregunta la **direccionalitat i freqüència** de les agressions presenciades. Els resultats de la gràfica mostren la següent informació a destacar:

- Les persones enquestades veuen amb molta freqüència, i amb resultats significativament per sobre de la resta, que la major direccionalitat de les agressions presenciades és **d'homes cap a dones**.
- El **88%** de les **dones** enquestades i el **72%** dels **homes**, diuen que la direccionalitat de les agressions sexuals presenciades als espais festius és "sempre" o "molt sovint" **d'homes cap a dones**.
- El **16%** de les **dones** enquestades i el **16%** dels **homes**, diuen que la direccionalitat de les agressions sexuals presenciades als espais festius és "sempre", "molt sovint" "algunes vegades" d'**homes cap a homes**.
- El **21%** de les **dones** enquestades i el **28%** dels **homes**, diuen que la direccionalitat de les agressions sexuals presenciades als espais festius és "sempre", "molt sovint" "algunes vegades" de **dones cap a homes**.
- El **66%** de les **dones** enquestades i el **64%** dels **homes**, diuen que la direccionalitat de les agressions sexuals presenciades als espais festius mai són de **dones cap a dones**.

Per acabar l'apartat sobre les violències sexuals presenciades, al qüestionari hi ha una pregunta oberta on es demana **més informació** sobre aquests fets.

Pregunta oberta. *Si vols, pots afegir un comentari en referència a la violència sexual presenciada, la persona que la va exercir, la que la va patir o qualsevol altra qüestió que consideris important.*

A continuació un **recull d'algun dels comentaris** expressats:

"Vaig patir una agressió física per culpa un individu que va venir amb els seus amics a insinuar-se a la meva parella. Ella li va demanar que no la molestés més i ell va seguir. Quan vaig dirigir-me jo, de forma pacífica a demanar-li que parés de molestar a la meva parella el va intentar agredir diverses vegades fins que el van fer fora de la festa els vigilants de seguretat".

"D'agressions tipus verbals n'hi ha molt sovint, un altre exemple que no ha sortit serà els cotxes amb nois que piten o diuen alguna cosa quan passen davant una noia".

"Es impossible comentar sol una cosa, a totes les festes hi han mirades i actituds que envaeixen el teu espai i et fan sentir incomoda, si no es que sen va més enllà..."

"M'ha passat moltes vegades de que em toquin el cul o els pits i quan em giro ja ha marxat l'inútil que m'ho ha fet, o que estigui ballant i "arrimin cebolleta"

"Acabant de treballar de cambrera a un bar, sortir amb les companyes de feina del local esmentat per anar a llençar la brossa i una persona (...) va seguir-nos durant 30 minuts de rellotge (mentres llençàvem la brossa i passejàvem xerrant pel passeig), fins que vam avisar al guàrdia municipal i li vam plantar cara. El guàrdia municipal ens va comentar que havia vist que anava borratxo. El guàrdia el va fer marxar i els nostres enfrontaments (totes juntes, érem 5). No el vam tornar a veure més. A partir d'aquella nit, ens vam acompanyar totes a casa fent ruta per POR".

"Crec que l'experiència que he viscut de manera més repetida és la insistència davant d'una negativa".

7.6. Violències sexuals viscudes

Estant en un espai festiu (lloc de la festa) o en un entorn festiu (trajectes cap a la festa, cap a casa, espais del voltant, etc.) de la Ribera d'Ebre, quines d'aquestes formes de **violència sexual HAS PATIT** i amb quina freqüència?.

A continuació, una presentació de 9 **gràfiques amb els resultats sobre violències sexuals viscudes i freqüència**. Sobre aquesta informació, és important tenir en compte: en primer lloc, que només s'exposen els resultats de les persones que s'han identificat com a dones o no binaries i, en segon lloc, que no es mostren els resultats sobre violacions viscudes.

Gràfica 19.1. Patit bromes masclistes amb contingut sexual. Dones*

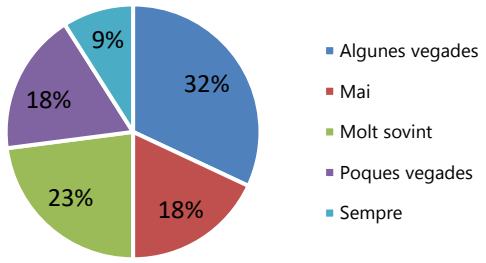

Gràfica 19.2. Patit mirades sexuades i continuades no desitjades. Dones*

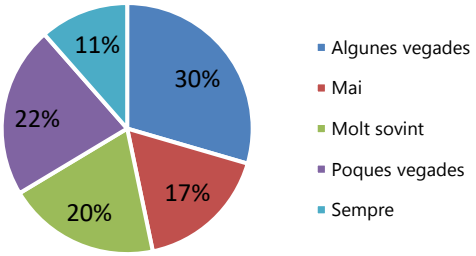

Gràfica 19.3. Patit comentaris sexuals no desitjats (floretes). Dones*

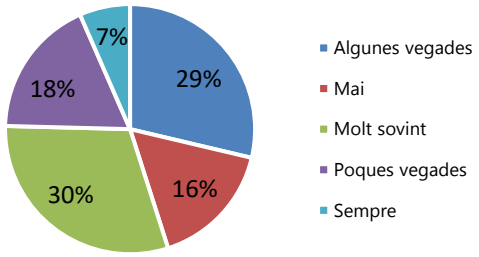

Gràfica 19.4. Patit invasió continuada de l'espai vital.Dones*

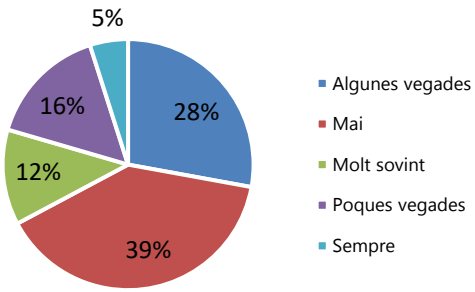

Gràfica 19.5 Patit insistències davant negativa. Dones*

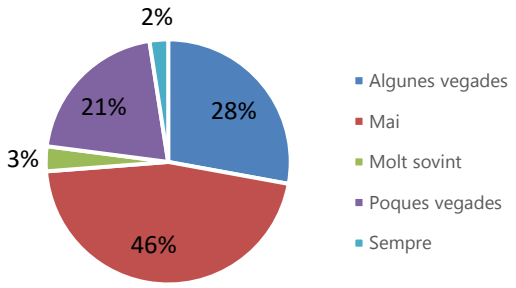

Gràfica 19.6. Patit exhibicionisme i/o masturbació. Dones*

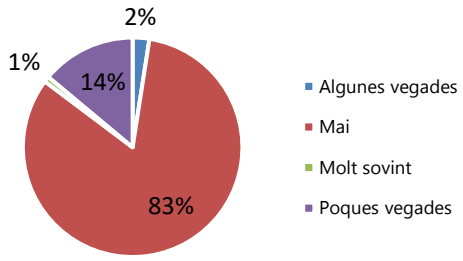

Gràfica 19.7. Patit tocaments no desitjats. Dones*

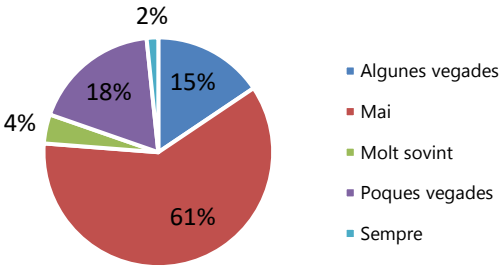

Gràfica 19.8. Patit acorralaments amb finalitats sexuals. Dones*

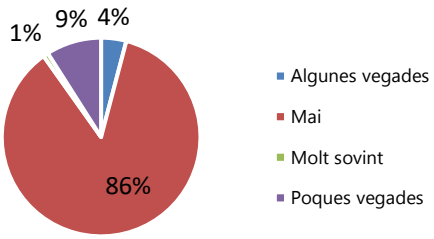

Gràfica 19.9. Patit sensació de por agressió sexual. Dones*

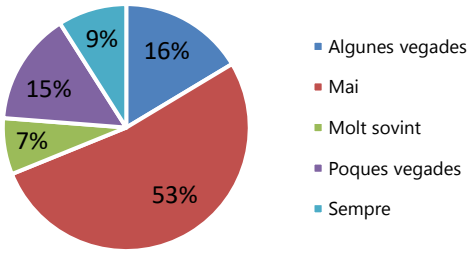

Són destacables els resultats següents:

- El **82%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **bromes masclistes amb contingut sexual** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **64%** amb una freqüència de "sempre" ,"molt sovint" o "algunes vegades".

- El **83%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **mirades sexuades i continuades no desitjades** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **62%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

- El **84%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **comentaris sexuals no desitjats** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **66%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

- El **54%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **insistències davant negativa** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **24%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

- El **17%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **exhibicionisme i/o masturbació** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **3%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

- El **61%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **invasió continuada espai vital** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **45%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

- El **14%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **acorralaments amb finalitats sexuals** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **5%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

- El **48%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **sensació de por a patir una agressió sexual** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **33%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

- El **39%** de les **dones** enquestades, afirma haver patit **tocaments no desitjats** als espais festius de la Ribera d'Ebre. El **21%** d'elles amb una freqüència de "sempre", "molt sovint" o "algunes vegades".

Aquestes xifres evidencien el fet de que les **violències sexuals** als espais festius es produeixen en **altes freqüències**, les pateixen les dones pel sol fet de ser-ho al llarg de tot el cicle vital, i si es consideren les dades sobre la vigència dels mites que en justifiquen el seu exercici és possible afirmar existeix un sistema de creences **heteropatriarcals** que facilita que aquestes violències es produeixin. Per això es fa necessari elaborar estratègies d'abordatge transversals i permanents en el temps que ajudin a generar una resposta de rebuig col·lectiu i de **coresponsabilitat** per part de tota la població. Les dades recollides concorden amb tots els estudis que aborden aquesta temàtica, així que tot i que aquí l'anàlisi es centra en el territori de la comarca de Ribera d'Ebre, és important considerar que no és un problema específic de la comarca, sinó un **problema estructural**. Tanmateix, sí que és evident que la comarca de Ribera d'Ebre no escapa –com cap d'altre- de ser un territori on aquest tipus d'egressions son ben presents.

Les següents dues gràfiques mostren el **perfil** de la persona que va exercir cada forma **d'agressió**. De la mateixa manera que amb l'anàlisi anterior, hem analitzat les respostes de les enquestades **dones o no binàries,** i sense les violències "violació sense o amb força física".

Gràfica 20.1. Durant l'últim any i en cas d'haver patit alguna d'aquestes formes de violència sexual per part d'un home, pots indicar quin vincle tenies amb ELL? Sense la resposta "no he patit aquest tipus d'agressió l'últim any". Dones.

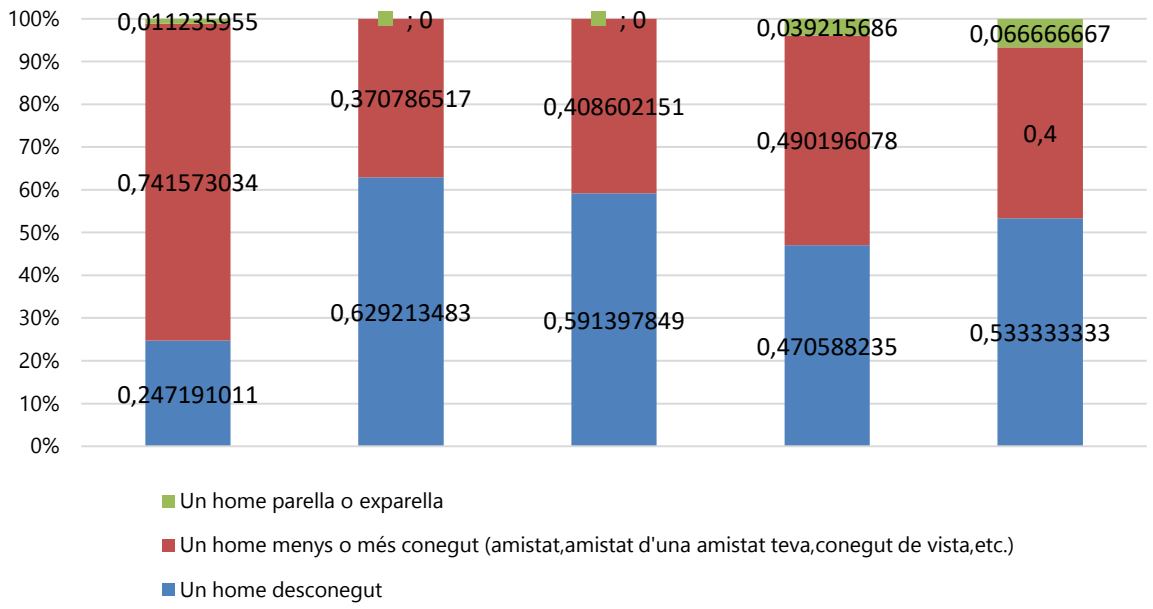

Gràfica 20.2. Durant l'últim any i en cas d'haver patit alguna d'aquestes formes de violència sexual per part d'un home, pots indicar quin vincle tenies amb ELL? Sense resposte "no he patit aquest tipus d'agressió l'últim any". Dones.

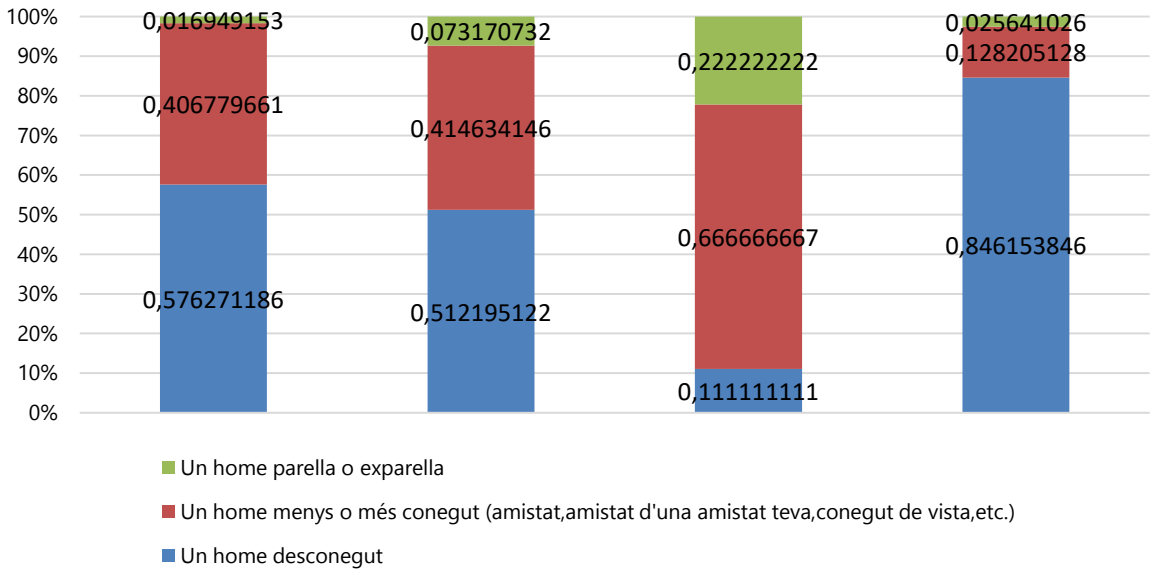

Són destacables els resultats següents:

> Del total de dones que afirma haver patit **bromes masclistes amb contingut sexual** als espais festius de la Ribera d'Ebre., el **74%** assenyala com agressor a un "**home menys o més conegut**" i **25%** a un **"home desconegut"**

- Del total de dones que afirma haver patit **mirades sexuades i continuades no desitjades** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **37%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **63%** a un "**home desconegut**"

- Del total de dones que afirma haver patit **comentaris sexuals no desitjats** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **41%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **59%** a un "**home desconegut**"

- Del total de dones que afirma haver patit **insistències davant negativa** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **49%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **47%** a un "**home desconegut**"

- Del total de dones que afirma haver patit **exhibicionisme i/o masturbació** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **40%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **53%** a un "**home desconegut**"

- Del total de dones que afirma haver patit **invasió continuada espai vital** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **41%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **58%** a un "**home desconegut**"

- Del total de dones que afirma haver patit **acorralaments amb finalitats sexuals** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **67%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **11%** a un "**home desconegut**"

- Del total de dones que afirma haver patit **sensació de por a patir una agressió sexual** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **13%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **85%** a un "**home desconegut**"

- Del total de dones que afirma haver patit **tocaments no desitjats** als espais festius de la Ribera d'Ebre, el **41%** assenyala com agressor a un **"home menys o més conegut"** i **51%** a un "**home desconegut**"

En general, s'observa com el **"perfil"** de l'home que ha agredit a les dones participants a l'enquesta es troba entre dues tipologies**: l'home conegut i l'home desconegut**. Mentre en el cas de la por a patir una agressió s'hi troba la figura de l'imaginari del **terror sexual**: l'home desconegut, a la resta de formes de violència es manifesta que aquesta va ser perpetrada per una o altra figura en percentatges variables. Altre cop les dades evidencien que la figura de l'home desconegut no és el més freqüent sempre. A aquestes dades també cal considerar que al preguntar de forma general és probable que la majoria de dones recordin agressions patides per part de persones de fora de l'entorn proper perquè son les que poden generar un **major impacte emocional**, mentre que sovint les agressions patides per part de persones de l'entorn proper al caure dins de la relació de **coneixença i familiaritat** poden arribar a no percebre's com a agressions quan no es dona la condició individual de ser un tema treballat i pensat. Identificar les violències viscudes és un procés personal i individual al que les dones van arribant en diferents moments vitals.

Per acabar l'apartat sobre les **violències sexuals viscudes**, al qüestionari hi ha una pregunta oberta on es demana **més informació** sobre aquests fets i que recull testimonis de dones que han patit agressions sexuals de diferent tipologia.

Pregunta oberta. *Si vols, aquí pots afegir un comentari en referència a la violència sexual viscuda, la persona que la va exercir o qualsevol altra qüestió que consideris important.*

A continuació un **recull d'algun dels comentaris** expressats:

"Era un noi que m'agradava i em tractava molt be, però a l'hora de tenir relacions me vaig sentir com un objecte, sol m'utilitzava per el seu propi plaer i quan deia que parés no parava.."

"Vaig patir una violència sexual (comentaris, insistència, invasió del meu espai i tocaments) a una festa de Benissanet per part d'un home jove (20-30 anys) vinculat a la política de la comarca"

"Vaig beure i recordo poc d'aquella nit. Les meves amigues em van explicar que hem van trobar amb un home (d'uns 30/35) no parava d'intentar fer-me petons i tocaments".

7.7. Violències sexuals exercides

A continuació el resultats d'una gràfica sobre els **violències sexuals exercides pels homes** als espais festius de la Ribera d'Ebre.

Gràfica 21. Trobant-te en un espai o entorn festiu de la Ribera d'Ebre quines d'aquestes formes de violència sexual HAS EXERCIT i amb quina freqüència? HOMES.

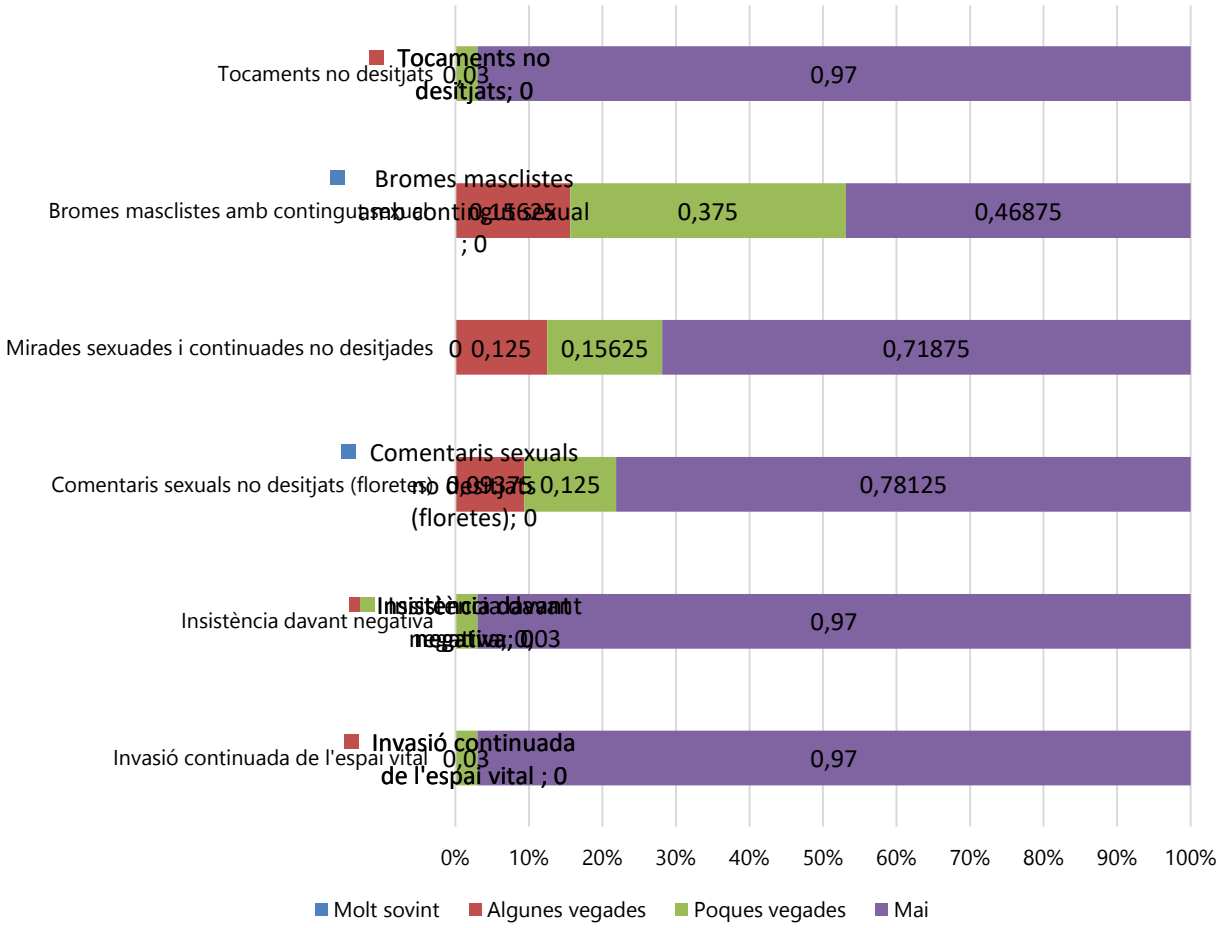

Són destacables els resultats següents:

> El **53%** dels **homes** enquestats afirmen haver exercit **bromes masclistes amb contingut sexual.**

> El **28%** dels **homes** enquestats afirmen haver exercit **mirades sexuades i continuades no desitjades.**

> **El 22%** dels **homes** enquestats afirmen haver exercit **comentaris sexuals no desitjats (floretes**).

> El **3%** dels **homes** enquestats afirmen haver exercit **tocaments no desitjats**, **insistència davant negativa** i/o **invasió continuada de l'espai vital**.

Aquestes dades **es corresponen amb els resultats d'altres enquestes** en relació amb la figura de **l'agressor fantasma**[45]. Les dades d'homes que afirmen haver exercit violències sexuals són més baixes, i no es corresponen amb les de violències presenciades o viscudes, trobant-nos amb un escenari de violències sense agressor.

45 5º. Informe Noctámbul@s. pp. 14. Disponible a: https://www.drogasgenero.info/wp-content/uploads/5InformeNoctambulas_2017-18.pdf

Aquest fenomen condueix a la conclusió de que tot i que part dels **homes** participants a l'enquesta han manifestat haver exercit alguna **forma de violència** en algun moment, és probable que part de la resta d'homes participants o bé no identifiquen haver-ne exercit mai per la dificultat d'identificar certes formes de violència sexual com a tals (especialment les que es troben més normalitzades socialment) o bé sí que son conscients d'haver-les exercit però no han tingut la capacitat de manifestar-ho en el context d'aquesta enquesta.

7.8. Actuació davant violències sexuals

Per acabar els resultats de les preguntes tancades, es preguntava a qui es demanaria **ajuda o suport**, en cas d'haver patit una agressió sexual.

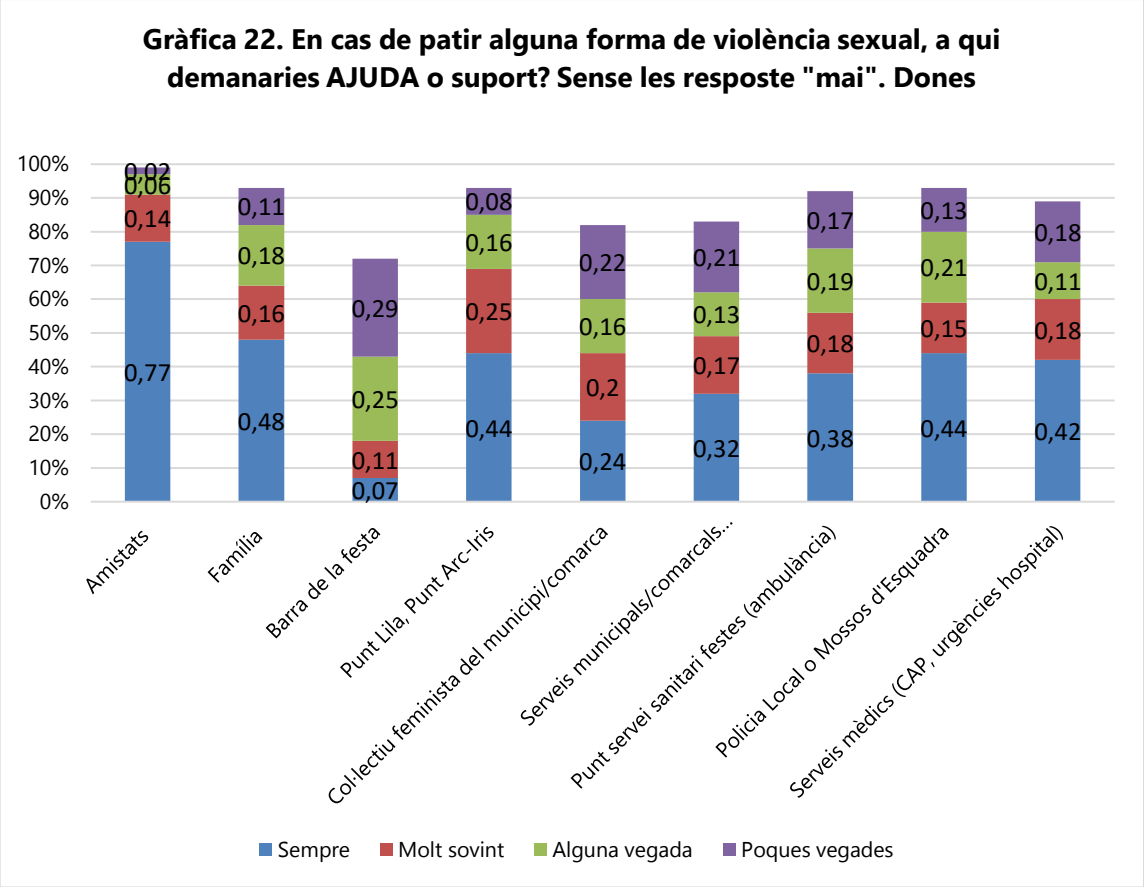

Es veuen reflectits els resultats de les respostes de les dones. Es pot destacar que el **99%** de les **dones** demanarien ajuda o suport a les **amistats**, i el **93% al Punt Lila o Arc Iris**. En segon lloc és destacable que amb bastant freqüència es demanaria ajuda al **col·lectiu feminista**, **família**, **serveis mèdic o sanitari** i/o a **Policia**. A ressaltar que la **barra de la festa** te les freqüències més baixes.

Aquestes dades condueixen a pensar que la **barra** no és l'espai de festa idoni per situar un punt de recepció de casos d'agressió ja que no ofereix la **tranquil·litat i la intimitat** per a generar la seguretat en les dones per verbalitzar el que hagin pogut patir. D'altra banda, emergeix el **grup d'amistats** com l'espai de seguretat i confiança on relatar qualsevol problema i per tant aquest hauria de ser el grup a qui qualsevol intervenció preventiva o d'atenció directa es dirigeixi per assegurar el benestar de qui hagi pogut patir una agressió. Finalment l'alt percentatge respecte al dispositiu de **Punt Lila o Arc Iris** mostra com aquest ha esdevingut un recurs conegut per la població i segurament demandat per part de moltes dones com a un servei necessari a les festes que pot ajudar a garantir una millor percepció de seguretat.

Per finalitzar, al qüestionari hi ha tres preguntes obertes per demanar **més informació** en relació amb "**què es pot fer per combatre les violències sexuals a la comarca"**, "**en quins espais o entorns caldria focalitzar-se"** i "**quins missatges proposaries per a una campanya de prevenció"**

A continuació analitzem les respostes a partir dels següents **núvols de paraules**.

Figura 3. *Què creus que es pot fer per combatre les violències sexuals a la comarca de la Ribera d'Ebre?*

Destaquen les paraules centrades en polítiques públiques, des de **"més" "Educació", "Educació sexual**" a **"punts liles" ,"xerrades" "als instituts"** o **"seguretat**" però també s'interpel·la a les **"persones", la "gent"** , la **"població"** o **"els joves"** per combatre les violències sexuals a la comarca**.**

Concretament, incloem les paraules més repetides, amb la freqüència exacta en que va sortir:

Paraula	**Freqüència**
Educar, educació, educació sexual	32
Punt lila, punts liles	24
Persona, persones, gent, població	14
Instituts, escoles	15
Discoteca, casal, pub, festes	11
Alcohol, drogues, consum, borratxa, botellón	10
Seguretat	8
Adolescents, joves, joventut, jovent	8
Conscienciar, conscienciació, conscients	8
Violència, violències	7
Formació, formar	6
Dones	6
Homes, masculina	6
Agressors, agressions,	5
Recursos	3
Professionals	2
Sexualitat	2
Acompanyament	2

Figura 4. *En quins espais o entorns festius de la comarca de la Ribera d'Ebre creus que caldria focalitzar-se per combatre les violències sexuals?*

Com podem observar al núvol de paraules, les "Festes majors", "discoteques" o "pubs" són els espais on més persones assenyalen caldria focalitzar-se per combatre les violències sexuals. De manera més genèrica, s'assenyalen "els espais d'oci nocturn", "la nit", "esdeveniments" i "les festes de kintos".

Concretament, incloem les paraules més repetides, amb la freqüència exacta en que va sortir:

Paraula	**Freqüència**
Festa, festes, festa major	62
Discoteca, discoteques	18
Nit, nocturn, nocturnes	17
Pobles	13
Bars	12
Esdeveniments, espais	11
Concerts	10
Pubs	7

Com podem observar al núvol de paraules, les **"Festes majors"**, "**discoteques**" o **"pubs**" són els espais on més persones assenyalen caldria focalitzar-se per combatre les violències sexuals. De manera més genèrica, s'assenyalen **"els espais d'oci nocturn**", "**la nit**", "**esdeveniments"** i "**les festes de kintos**".

Figura 5. *Quins missatges proposaries per a una campanya de prevenció de les violències sexuals als espais festius de la comarca de la Ribera d'Ebre?*

A continuació, un **recull d'alguns missatges** proposats:

- *"Sóc persona, no la teva minyona"*
- *"Pensa en les dones que estimes de la teva vida"*
- *"Que caigui la responsabilitat a l'home, no assetgis, no insisteixis, no toquis, no violis."*
- *"Perquè sempre ha de ser la dona qui ha de fer, qui ha de dir que no sense necessitat de fer-ho si ja de primeres ells no ho fan."*
- *"Respecta'm com vols que t'ho facin a tu."*
- *"No és no; els tocaments també són delicte; dret a decidir;"*
- *"Missatges curts però que impactin en la societat"*
- *"De festa, deixa'm passar-ho bé"*
- *"Ribera violeta. La Ribera territori/comarca lliure d'agressions masclistes".*
- *"Ni santas ni putas, somos mujeres!!"*
- *"A la mínima alerta, avisans!!!"*
- *"Mi derecho no es tu satisfacción"*
- *"Solo sí es si".*

8. CONCLUSIONS

A continuació el recull de conclusions extretes a partir de les informacions recollides per la diagnosi. Estan endreçades segons els temes i preguntes plantejades al inici del present document.

Conclusions sobre mapeig d'actors i agents

Número conclusió	Pregunta plantejada	Àrea	Resum conclusió
1	P1	Totes	Comarca amb ric **teixit associatiu** (sobretot als àmbits cultural, esportiu i d'oci) i amb compromís de rebuig a les violències sexuals. Esdevenen agents clau per establir aliances a l'hora d'elaborar estratègies transversals.
2	P1	Totes	Diverses entitats treballen **temàtiques de gènere i igualtat** des de diferents àmbits com joventut, educació o gent gran. Només hi ha un col·lectiu específicament feminista.
3	P1	Feminisme/Igualtat/LGTBI	A nivell municipal no hi ha **regidoria** "d'igualtat", "feminisme" o "lgtbi" a cap poble. Les competències són compartides amb altres àrees.
4	P2	Feminisme/Igualtat	Acord entre els **agents centrals** (polític, tècnic i comunitari), que és necessari establir una estratègica conjunta d'abordatge a les violències sexuals en espais festius, el que facilitarà les accions coordinades i la coresponsabilitat de totes les parts.
5	P2	Feminisme/Igualtat	Demanda de **suport** i d'espais físics de coordinació per part de determinats agents comunitaris que treballen temàtiques de gènere i igualtat, amb l'administració.
6	P2	Totes	Necessitat de **coordinació intergeneracional** a espais i entitats que treballen amb perspectiva feminista.
7	P2	Comunicació, Cultura	Demanda de major **comunicació** entre espais d'esdeveniments privats i els Ajuntaments o Consell comarcal.
8	P3	Cultura	Necessitat d'implicar a **entitats** que no han participat al procés d'elaboració.
9	P3	Seguretat	Necessitat de **formació** en perspectiva de gènere a les empreses de seguretat que treballen en esdeveniments festius a la comarca.
10	P3	Privat/empresarial	Necessitat de **protocol d'actuació** davant les violències sexuals als locals d'oci privat.

Conclusions sobre les dinàmiques de violències sexuals en espais festius

Número conclusió	Pregunta plantejada	Àrea	Resum conclusió
11	P6	Totes	D'acord amb l'enquesta realitzada, els espais festius més freqüentats són les activitats de **festes populars nocturnes** (100%) o **diürnes** (99%), els **bars** (99%) i els **concerts o festivals de música** (97%).
12	P6	Urbanisme i mobilitat	Segons l'enquesta realitzada, la major freqüència de mobilitat per anar o tornar a espais festius és en **cotxe** (98%) o a **peu o cadira de rodes** (75%). Destaca també l'ús de **taxi compartit**, el que podria ser un nou agent a considerar a les accions del Protocol.
13	P4	Totes	S'han identificat una àmplia percepció de **mites i creences** masclistes al voltant de les violències sexuals arrelats en molts discursos entre la població de la Ribera d'Ebre. Es fa necessari desplegar una campanya de sensibilització per visibilitzar tota l'estructura de violències sexuals.
14	P5	Totes	Existeix una **violència sexual sistèmica**, estructural i quotidiana que pateixen les dones de la Ribera d'Ebre i que en els espais i entorns festius opera amb més impunitat.
15	P5	Totes	S'ha identificat la necessitat d'incidir en la visibilització del **col·lectiu LGTBI** i en polítiques de prevenció de violències lgtbifòbiques.
16	P5	Totes	Necessitat d'abordar aquelles violències sexuals més **normalitzades i invisibilitzades**, i moltes vegades associades a perfils d'agressors coneguts més freqüent a l'entorn rural. Es fa necessari visibilitzar que les violències també les exerceixen **homes coneguts** i generar espais de seguretat per a que les dones puguin expressar-ho.
14	P5	Totes	Les **sensacions d'inseguretat** als espais públics els genera el fet de poder patir una agressió per part d'un home. A les dones majoritàriament per por a una agressió sexuals i/o física i, als homes, majoritàriament per una agressió física.
15	P5	Feminisme Cultura Privat/Empresarial	Els espais de festes populars son punts on fàcilment es reprodueixen i visibilitzen formes **de violències sexuals** més normalitzades, però també espais d'oci privat com bars o pubs. Amb tot, als homes se'ls fa més difícil identificar les violències que s'hi produeixen,

Conclusions sobre polítiques públiques relacionades amb la temàtica

Número conclusió	Pregunta plantejada	Àrea	Resum conclusió
17	P7	Igualtat	Actualment s'està treballant en el desenvolupament del **Pla d'Igualtat Comarcal** i plans d'igualtat a cada municipi, el que suposarà una ampliació de l'estratègia transversal del territori ja que totes elles son polítiques complementàries.
18	P7	Igualtat	Es disposa de **Circuit d'Atenció** davant violències masclistes que es pot complementar i adaptar amb els futurs protocols.
19	P7	Joventut	Actualment s'està treballant en el desenvolupament del **Pla de Joventut comarcal**, serà interessant analitzar l'àmbit de les violències masclistes que inclourà i les vies de coordinació amb la resta d'accions relacionades al mateix
20	P7	Igualtat/LGTBI	El **Pla LGTBI** comarcal es troba en fase d'aprovació durant la diagnosi.
21	P7	Igualtat/LGTBI/Joventut	Existeix una àmplia trajectòria de desenvolupament de polítiques d' igualtat a **l'àmbit educatiu** (escoles, instituts), és important mantenir aquesta estratègia tant ben valorada i vetllar per ampliar-ne les accions en la mesura que sigui possible
22	P7	Igualtat/LGTBI/Joventut	Es disposa del **projecte "Kant per la igualtat"** seguit de diferents campanyes i actes en l'educació per la igualtat. El projecte està igualment molt ben valorat i per tant és interesant estudiar la seva ampliació per arribar a més joves de forma continuada en el temps.
23	P7	Totes	Necessitat d'estratègies de **transversalitat de gènere** per coordinar i complementar les polítiques d'igualtat entre les diferents àrees.
24	P8	Igualtat/LGTBI/Joventut	Necessitat d'adaptar els **missatges de campanyes** a temàtiques i espais adaptats a la prevenció de les violències sexuals en espais festius de la Ribera d'Ebre.
25	P8	Totes	Cal ampliar la difusió (especialment entre la gent més jove) dels **circuits d'actuació** davant violències masclistes i dels serveis d'atenció i recuperació.
26	P8	Totes	Bona valoració dels **punts liles** implementats a diferents municipis a la comarca. Es considera un recurs necessari i de referència per a la majoria de dones.
27	P8	Totes	Respecte a les polítiques de prevenció i actuació davant violències sexuals, cal tenir en compte la necessitat de garantir **l'anonimat i sensació d'intimitat** de la persona atesa.

9. BIBLIOGRAFÍA

AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA DE CATALUNYA. (2017). *La prevenció de la violència masclista a l'oci nocturn. Recull de Campanyes.* Barcelona: GENERALITAT DE CATALUNYA. Recuperado el Desembre de 2018, de http://hemerotecadrogues.cat/docs/prevencio_de_violencies_masclistes_en_oci_nocturn.pdf

AJUNTAMENT DE BARCELONA. (2017). *Protocol d'actuació estand Barcelona antimasclista La Lali Jove.* Barcelona.

AJUNTAMENT DE BARCELONA. (2018). *Protocol "No callem" contra les agressions i els assetjaments sexuals en espais d'oci nocturn privat.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Recuperado el 2019, de http://ajuntament.barcelona.cat/bcnantimasclista/sites/default/files/protocol_oci_nocturn_cat.pdf

AYUNTAMIENTO DE VITORIA-GASTEIZ. (2016). *Protocolo local de actuación ante las agresiones machistas que se manifiestan en espacios de ocio y festivos.* Vitoria-Gasteiz.

BARJOLA, N. (2018). *Microfísica sexista del poder. El caso Alcàsser y la construcción del terror sexual.* Barcelona: Virus.

BRUGUER, J. (2017). *Guia per dissenyar i executar processos participatius en l'àmbit municipal.*

BUTLER, J. (2007). *El género en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad.* Barcelona: Paidós.

CAL TEMERARI. (2016). *Protocol contra les agressions masclistes Quinto de Nadal i Cap d'any.* Sant Cugat del Vallès.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. (2012). *Guia per a l'elaboració d'un pla local de prevenció de drogodependències.* Barcelona: SPOTT, Àrea d'Atenció a les Persones, Diputació de Barcelona. Recuperado el febrer de 2018, de https://www1.diba.cat/uliep/pdf/52508.pdf

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. (2018). *Guia per a l'elaboració de protocols davants les violències sexuals ens espais públics d'oci.* Barcelona: Diputació de Barcelona. Recuperado el 2019, de https://www1.diba.cat/llibreria/pdf/60917.pdf

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT. (2013). *Protocol de Joventut per a l'abordatge de la violència masclista.* Barcelona: Departament de benestar Social i família, Generalitat de Catalunya. Recuperado el febrer de 2018, de www.jove.cat/protocolviolenciajove

FEDERICI, S. (2004). *Calibán y la bruja. Mujeres, cuerpo y acumulación originaria.* Madrid: Traficantes de sueños.

FUNDACIÓ SALUT I COMUNITAT;. (2014). *Observatorio cualitativo sobre la relación entre el consumo de drogas y los abusos sexuales en espacios de ocio nocturno.* Consultat el febrer / 2018, a http://www.drogasgenero.info/noctambulas/informes/

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2009). *Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.* Barcelona: Publicacions del Parlament de Catalunya. Consultat el 2018, a https://www.parlament.cat/document/nom/TL75.pdf

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2016). *LLEI 11/2014, per garantir els drets de les lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres, intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifobia i la transfòbia.* Barcelona: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions.

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2019). *Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci.* Barcelona: Departament d'Interior. Recuperado el 2019, de https://govern.cat/govern/docs/2019/01/30/13/29/537d407d-0d85-4529-a2dd-553f08b02a7f.pdf

GIDDENS, A. (1991). *Sociologia.* Madrid: Alianza Editorial.

GOBIERNO DE ESPAÑA. (2017). *EDADES. Encuesta sobre alcohol y otras drogas en España, 1995-2017.* Madrid: Minsterio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Recuperado el 2019, de http://www.pnsd.mscbs.gob.es/profesionales/sistemasInformacion/sistemaInformacion/pdf/EDADES_2017_Informe.pdf

JAYME, M., & SAU, V. (1996). *Psicología diferencial del sexo y el género.* Barcelona: Icaria.

MINISTERIO DE SANIDAD, SERVICIOS SOCIALES E IGUALDAD. (2015). *Macroencuesta de violencia contra la mujer 2015.* Madrid: Publicaciones oficiales. Obtenido de http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/violenciaEnCifras/estudios/colecciones/pdf/Libro_22_Macroencuesta2015.pdf

OBSERVATORIO NOCTAMBUL@S. (2018). *5o Informe anual 2017-2018.* Barcelona: Fundació Salut i Comunitat.

PARÉS, M., & MARCH, H. (2012). *Guia per avaluar processos participatius.* Barcelona: Departament de Governació i Relacions Institucionals. Consultat el febrer / 2018, a http://governobert.gencat.cat/web/.content/30_ParticipacioCiutadana/04_Difusio_i_recerca/guies_breus_de_participacio_ciutadana/Guia_per_avaluar_processos_participatius/3-guia_avaluar.pdf

PÉREZ OROZCO, A. (2014). *Subversión feminista de la economia. Aportes para un debate sobre el conflicto capital-vida.* Madrid: Traficantes de sueños.

POBLE SEC FEMINISTA. (2015). *Protocol d'actuació contra les agressions sexistes Festes Majors del Poble Sec.* Barcelona.

PUNT 6, Col·lectiu. (2017). *Entorns habitables.* Barcelona: Col·lectiu Punt 6. Recuperado el febrer de 2018, de https://issuu.com/punt6/docs/entorns_habitables_cat_final

TOLEDO, P., & PINEDA, M. (2016). *L'abordatges de les violències sexuals a Catalunya. Part 1. Marc conceptual sobre les violències sexuals.* Grup de Recrca Antígona i Creación Positiva